

แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ
อำเภอบ้านแท่น
ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐
(ฉบับทบทวนปี ๒๕๖๘)

สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านแท่น
จังหวัดชัยภูมิ

หลักฐานประกอบการพิจารณาประกอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการของเกษตรจังหวัด
แผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ (ฉบับทบทวนปี ๒๕๖๘)
ตามแนวทาง การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ/ตำบล ปี ๒๕๖๒

คำนำ

การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอของอำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมินี้ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ.๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์จุดอ่อน - จุดแข็ง - โอกาส-ภาวะคุกคาม (SWOT ANALYSIS) ของอำเภอ มุ่งเน้นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนให้มากที่สุด ซึ่งข้อมูลที่ได้มาจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน โดยผ่านผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนอำเภอบ้านแท่น อาสาสมัครเกษตร และผู้แทนเกษตรระดับหมู่บ้าน ตลอดจนหน่วยงานราชการต่าง ๆ ในพื้นที่

การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ตามโครงการพัฒนาชุมชนฉบับนี้ ผู้จัดทำขอขอบพระคุณผู้นำชุมชนอำเภอบ้านแท่นและผู้เข้าร่วมการประชุมทุกท่าน ที่ให้ข้อมูลและร่วมมือเป็นอย่างดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแผนพัฒนาการเกษตรฉบับนี้จะสามารถทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรในอำเภอบ้านแท่นดีขึ้นและยั่งยืนสืบไป

สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านแท่น

กรกฎาคม ๒๕๖๘

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	๒
สารบัญ	
สารบัญตาราง	
สารบัญภาพ	
บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป	๖
๑ ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๖
๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	
๑.๒ อาณาเขต	
๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง	
๒ ลักษณะภูมิประเทศ	๙
๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม	
๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน	
๒.๓ ลักษณะดิน และกลุ่มชุดดิน	
๓ สภาพภูมิอากาศ	๑๔
๓.๑ สภาพภูมิอากาศ	
๓.๒ ฤดูกาล	
๓.๓ ปริมาณน้ำฝน	
๓.๔ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์	
๔ เส้นทางคมนาคม	๑๕
๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล	
๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างภาค/จังหวัด/อำเภอ	
๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	๑๖
๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ	
๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ	
๖ สภาพเศรษฐกิจและสังคม	๑๗
๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ	
๖.๒ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด	
๖.๓ จำนวนครัวเรือน	
๖.๔ การศึกษา	
๖.๕ การสาธารณสุข	
๖.๖ ประเพณีและวัฒนธรรม	
๗ การใช้ประโยชน์ที่ดิน	๒๔
๘ ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญ/พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ	๒๔

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ	๒๕
๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ	๒๕
๑.๑ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร	๒๘
๑.๒ ศักยภาพของพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร	๓๗
๑.๓ สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI	๔๐
๑.๔ สินค้าเกษตรที่สำคัญ	๔๑
๒ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข	๖๑
๓ การจัดทำ TOWS Matrix	๖๓
บทที่ ๓ ทิศทาง/แนวทางการพัฒนา	๖๕
๑. แนวทางการพัฒนา	๖๖
๑.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช/ปศุสัตว์/ประมง)	
๑.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร	
๑.๓ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร	
๒. สรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล	
ภาคผนวก	๗๖

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๑ แสดงการแบ่งเขตการปกครองของอำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ	๘
ตารางที่ ๒ แสดงชุดดิน คุณสมบัติและการใช้ประโยชน์อำเภอบ้านแท่น	๑๑
ตารางที่ ๓ แสดงสถิติปริมาณน้ำฝนรายเดือน อำเภอบ้านแท่นตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๓ – ๒๕๖๒	๑๔
ตารางที่ ๔ ข้อมูลผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๑๘
ตารางที่ ๕ ข้อมูลด้านการศึกษา	๑๙
ตารางที่ ๖ ข้อมูลทางศาสนา	๑๙
ตารางที่ ๗ สภาพการใช้ที่ดิน อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ	๒๔
ตารางที่ ๘ แสดงข้อมูลหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ	๒๕
ตารางที่ ๙ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร อำเภอบ้านแท่น	๒๖
ตารางที่ ๑๐ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินเกษตรกร	๒๗
ตารางที่ ๑๑ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์	๒๗
ตารางที่ ๑๒ แสดงข้อมูลจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร อำเภอบ้านแท่น	๒๙
ตารางที่ ๑๓ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร	๒๙
ตารางที่ ๑๔ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตร อำเภอบ้านแท่น	๓๐
ตารางที่ ๑๕ แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านอำเภอบ้านแท่น	๓๐
ตารางที่ ๑๖ แสดงศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	ตารางที่ ๓๓
๑๗ แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่อำเภอบ้านแท่น	๓๕
ตารางที่ ๑๘ แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่อำเภอบ้านแท่น	๓๖
ตารางที่ ๑๙ แสดงข้อมูลทรัพยากรดินอำเภอบ้านแท่น	๓๗
ตารางที่ ๒๐ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว อำเภอบ้านแท่น	๔๑
ตารางที่ ๒๑ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว อำเภอบ้านแท่น	๔๒
ตารางที่ ๒๒ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าว ในอำเภอบ้านแท่น	๔๖
ตารางที่ ๒๓ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว	๔๖
ตารางที่ ๒๔ แสดงข้อมูล smart farmer ต้นแบบในด้านการผลิตข้าว อำเภอบ้านแท่น	๔๗
ตารางที่ ๒๕ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกอ้อย อำเภอบ้านแท่น	๔๗
ตารางที่ ๒๖ แสดงพื้นที่ปลูกอ้อย อำเภอบ้านแท่น	๔๘
ตารางที่ ๒๗ แสดงปริมาณการปลูกอ้อย อำเภอบ้านแท่น	๔๙
ตารางที่ ๒๘ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกอ้อยโรงงาน ในอำเภอบ้านแท่น	๕๒
ตารางที่ ๒๙ แสดงต้นทุนการผลิตอ้อย	๕๓
ตารางที่ ๓๐ แสดงข้อมูล smart farmer ต้นแบบในด้านการผลิตอ้อย อำเภอบ้านแท่น	๕๔
ตารางที่ ๓๑ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกส้มโอ อำเภอบ้านแท่น	๕๔
ตารางที่ ๓๒ แสดงพื้นที่ปลูกส้มโอ อำเภอบ้านแท่น	๕๕
ตารางที่ ๓๓ แสดงปริมาณการปลูกส้มโอ อำเภอบ้านแท่น	๕๕
ตารางที่ ๓๔-๓๕ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกส้มโอ ในอำเภอบ้านแท่น	๕๗
ตารางที่ ๓๖ แสดงต้นทุนการผลิตส้มโอ	๕๘

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ ๓๗ แสดงข้อมูล smart farmer ต้นแบบในด้านการผลิตส้มโอ อำเภอบ้านแพ้น	๕๙
ตารางที่ ๓๘ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข	๖๐
ตารางที่ ๓๙ การวิเคราะห์ TOWS matrix สภาพแวดล้อมอำเภอบ้านแพ้น	๖๒

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ ๑ อาณาเขตติดต่อ	๗
ภาพที่ ๒ ภูเขาภูเม็ง	๙
ภาพที่ ๓ ภูเขาภูตะเกา	๑๐
ภาพที่ ๔ ชุดดินในเขตอำเภอบ้านแท่น	๑๑
ภาพที่ ๕ ข้อมูลกลุ่มชุดดินอำเภอบ้านแท่น	๑๓
ภาพที่ ๖ เส้นทางคมนาคม	๑๕
ภาพที่ ๗ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	๑๗
ภาพที่ ๘ การใช้ประโยชน์ที่ดิน	๒๔
ภาพที่ ๙ แสดงหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรรจําแนกตามอายุ	๒๕
ภาพที่ ๑๐ แสดงการประกอบอาชีพ	๒๖
ภาพที่ ๑๑ แสดงการถือครองที่ดิน	๒๗
ภาพที่ ๑๒ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์	๒๘
ภาพที่ ๑๓ แสดงที่ตั้ง ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)	๓๔
ภาพที่ ๑๔-๑๕ พื้นที่ทรัพยากรดินอำเภอบ้านแท่น	๓๘
ภาพที่ ๑๖ แหล่งน้ำใต้ดินอำเภอบ้านแท่น	๓๙
ภาพที่ ๑๗ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว อำเภอบ้านแท่น	๔๑
ภาพที่ ๑๘ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกอ้อย อำเภอบ้านแท่น	๔๘
ภาพที่ ๑๙ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกส้มโอ อำเภอบ้านแท่น	๕๔

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

อำเภอบ้านแท่นตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดชัยภูมิ เนื้อที่ทั้งหมด ๒๙๘.๐๘ ตารางกิโลเมตร หรือ ๑๘๖,๓๐๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒.๓๓ ของพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ

๑.๒. อาณาเขต

อำเภอบ้านแท่น มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอและจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลบ้านเม็ง อำเภอนองเรือ จังหวัดขอนแก่น

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอแก้งคร้อ

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลนางาม อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอภูเขียว

ภาพที่ ๑ ภาพแสดงอาณาเขตติดต่ออำเภอบ้านแท่น

(ที่มา : อำเภอบ้านแท่น, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ แบ่งการปกครองออกเป็น ๕ ตำบล ๖๖ หมู่บ้าน (ตารางที่ ๑)

ตารางที่ ๑ ตารางแสดงเขตการปกครอง อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

ตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	พื้นที่ (km ^๒)	จำนวนประชากร			หมายเหตุ
			ชาย	หญิง	รวม	
บ้านแท่น	๑๖	๔๓.๔๘๙	๖,๐๑๓	๖,๑๓๓	๑๒,๑๔๖	รวมเทศบาลฯ
สามสวน	๑๘	๘๕	๕,๐๙๗	๕,๒๐๒	๑๐,๒๙๙	
สระพัง	๙	๔๙	๒,๗๑๔	๒,๙๒๐	๕,๖๓๔	
บ้านเต่า	๑๓	๕๙.๐๙	๔,๕๓๓	๔,๖๓๙	๙,๑๗๒	เทศบาล
หนองคู	๑๐	๖๑.๕๐	๓,๓๒๙	๓,๓๕๖	๖,๖๘๕	
รวม	๖๖	๒๙๘.๐๘	๒๑,๖๘๖	๒๒,๒๕๐	๔๓,๙๓๖	

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ, พ.ศ.๒๕๖๘

ประชากร รวม ๔๓,๙๓๖ คน (ข้อมูลจากสำนักทะเบียนอำเภอบ้านแท่น)

แยกเป็นชาย ๒๑,๖๘๖ คน แยกเป็นหญิง ๒๒,๒๕๐ คน

และแยกตามช่วงอายุ ได้ดังนี้

- ช่วงอายุ ระหว่างแรกเกิดจนถึง ๒๐ ปี จำนวน ๑๒,๒๖๙ คน
- ช่วงอายุ ระหว่าง ๒๑ – ๖๐ ปี จำนวน ๒๗,๓๖๓ คน
- ช่วงอายุ ระหว่าง ๖๑ – ๑๐๐ ปี จำนวน ๕,๙๕๖ คน
- ช่วงอายุ ระหว่าง ๑๐๑ ปี ขึ้นไป จำนวน ๑๐ คน

- ครัวเรือน ๑๒,๑๓๖ ครัวเรือน

- ความหนาแน่นของประชากรคิดเป็น ๑๕๓ คน/ตารางกิโลเมตร

- ประชากรเป็นคนพื้นถิ่นเป็นส่วนใหญ่ ใช้ภาษาพูดเป็นภาษาอีสาน เกือบ ๑๐๐% นับถือศาสนาพุทธ

ประชากรส่วนใหญ่ให้ความเคารพศรัทธาต่อพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง เห็นได้จากแต่ละหมู่บ้านจะมีวัดเป็นบริเวณกว้างขวาง รมรื่น สิ่งปลูกสร้างพอเหมาะต่อการประกอบศาสนกิจ

- การอพยพแรงงานเกิดขึ้นหลังฤดูทำนา ส่วนใหญ่เดินทางเข้าทำงานในเขตกรุงเทพฯ และเมืองใหญ่ บางส่วนเดินทางไปตัดอ้อย และเดินทางไปทำงานยังต่างประเทศ

๒. ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)

๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

สภาพพื้นที่เป็นที่ราบสลับเนินและที่ราบลุ่มตามแนวลำน้ำ สภาพดินโดยทั่วไปเป็นดินเหนียวปนทราย และดินลูกรัง พื้นที่ด้านทิศตะวันออกเป็นภูเขาของอุทยานแห่งชาติภูเม็งทอง ทิศตะวันตก เป็นพื้นที่ภูตะเภา ซึ่งภูเขาเล็กๆ ด้านทิศเหนือเป็นเขตพื้นที่ราบลุ่มน้ำ เป็นพื้นที่ไหลบรรจบกันของลำน้ำพรมและลำน้ำเชิญ (เซิน) ซึ่งเป็นต้นน้ำสำคัญของแม่น้ำพอง พื้นที่บริเวณนี้จึงมีความอุดมสมบูรณ์สูง

เป็นพื้นที่ปลูกข้าว ถั่วเขียว และพืชผัก สำหรับด้านทิศใต้ เป็นที่ราบสลับเนิน ปลูกพืชไร่ ประเภทอ้อย ส่วนที่เป็นพื้นราบใช้ปลูกข้าว พื้นที่ตอนกลางของอำเภอ มีลำน้ำสาขาที่สำคัญหลายสาย เช่น ห้วยหมาตาย ห้วยเต่า มีระบบชลประทานที่ส่งน้ำมาจากอ่างเก็บน้ำบ้านเพชร จึงเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์สูง นอกจากปลูกข้าวได้ผลผลิตที่ดีแล้วปัจจุบันยังเป็นพื้นที่ปลูกส้มโอที่มีคุณภาพทัดเทียมกับแหล่งส้มโอสำคัญของประเทศ เป็นแหล่งส้มโอที่มีชื่อเสียงของจังหวัดชัยภูมิ

ป่าไม้ มีพื้นที่ จำนวน ๒๑,๐๙๓ ไร่พื้นที่ป่าไม้ส่วนใหญ่อยู่ตามเขตภูเขาด้านทิศตะวันออก(ภูเม็ง) และด้านทิศตะวันตก(ภูตะเภา) มีลักษณะเป็นป่าเบญจพรรณ ป่าแดง ไม้ที่สำคัญประกอบด้วยพลวง เต็ง รัง ตะแบก ประดู่ และไผ่ ฯลฯ สภาพเป็นป่าที่มีต้นไม้ขึ้นไม่หนาแน่นนัก

ภูเขา มีลักษณะเป็นภูเขาเตี้ยๆ เป็นภูเขาดิน มีหินทรายแทรกโผล่กระจายอยู่ทั่วไป ถือเป็นเขตเลี้ยงสัตว์และพื้นที่หาของป่าที่สำคัญของชาวบ้านแทน

ภาพที่ ๒ ภูเม็งเป็นส่วนหนึ่งของอุทยานแห่งชาติน้ำพอง บริเวณที่อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอบ้านแท่นมีขนาดไม่กว้างมากนัก เป็นแนวเขตรธรรมชาติกั้นระหว่างจังหวัดชัยภูมิกับจังหวัดขอนแก่นเป็น ต้นกำเนิดของลำห้วยขา ห้วยเต่า ห้วยสะเดา และลำห้วยสายเล็กๆ อีกหลายสาย

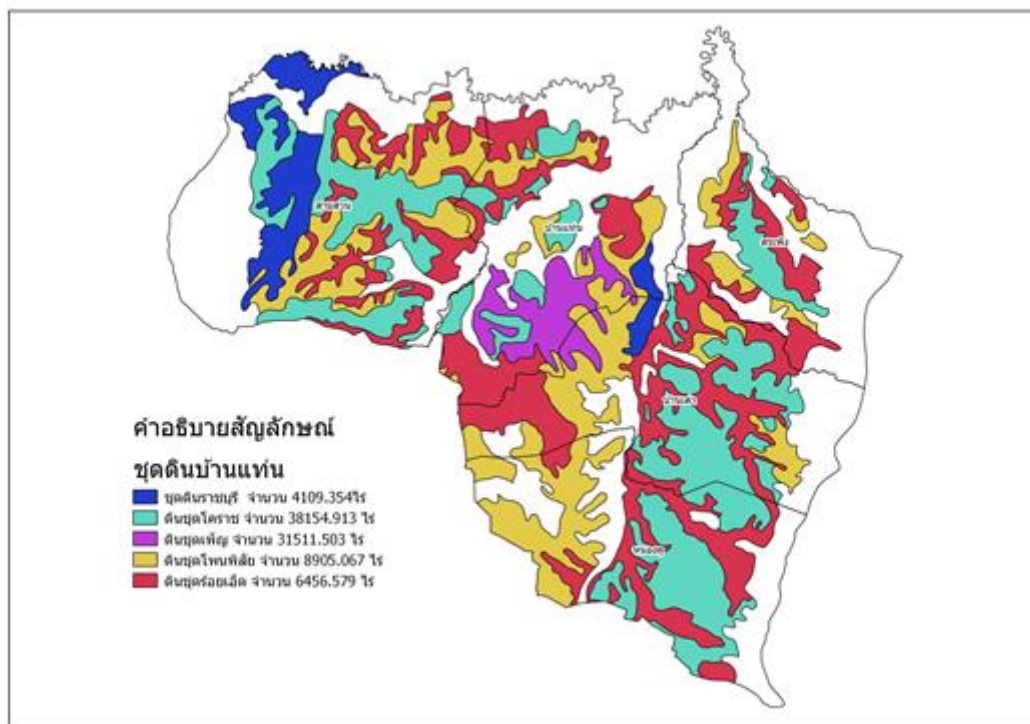

ภาพที่ ๓ ภูตะเภาที่มีพื้นที่อยู่ในเขตอำเภอบ้านแท่น จำนวน ๗,๒๒๐ ไร่เป็นภูเขาหินและหินทราย ที่ตั้งอยู่กลางพื้นที่ราบ เป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ ชาวบ้านใช้เป็นพื้นที่เลี้ยงสัตว์ หาของป่าประเภทหน่อไม้ ฟิน สมุนไพรและเห็ดชนิดต่างๆ

๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน

ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน

อำเภอบ้านแท่นพื้นที่ประกอบด้วยชุดดินหลายชุดดินตามสภาพพื้นที่ที่ประกอบด้วยที่ดอนที่ราบลุ่มแม่น้ำและที่ภูเขา เกษตรกรมีการทำการเกษตรหลากหลาย ที่พบมากจำนวน ๕ ชุดดิน ดังรายละเอียดที่แสดงตามตารางที่ ๒ และภาพที่ ๕

ภาพที่ ๔ ภาพแสดงชุดดิน อำเภอบ้านแท่น
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน , ๒๕๖๘)

๒.๓ ลักษณะดิน และกลุ่มชุดดิน

ดินในอำเภอบ้านแท่น มีกลุ่มชุดดินเหมาะสมกับการปลูกพืชจำนวน ๕ กลุ่มชุดดิน โดยมีรายละเอียดตามตารางที่ ๒ ดังนี้

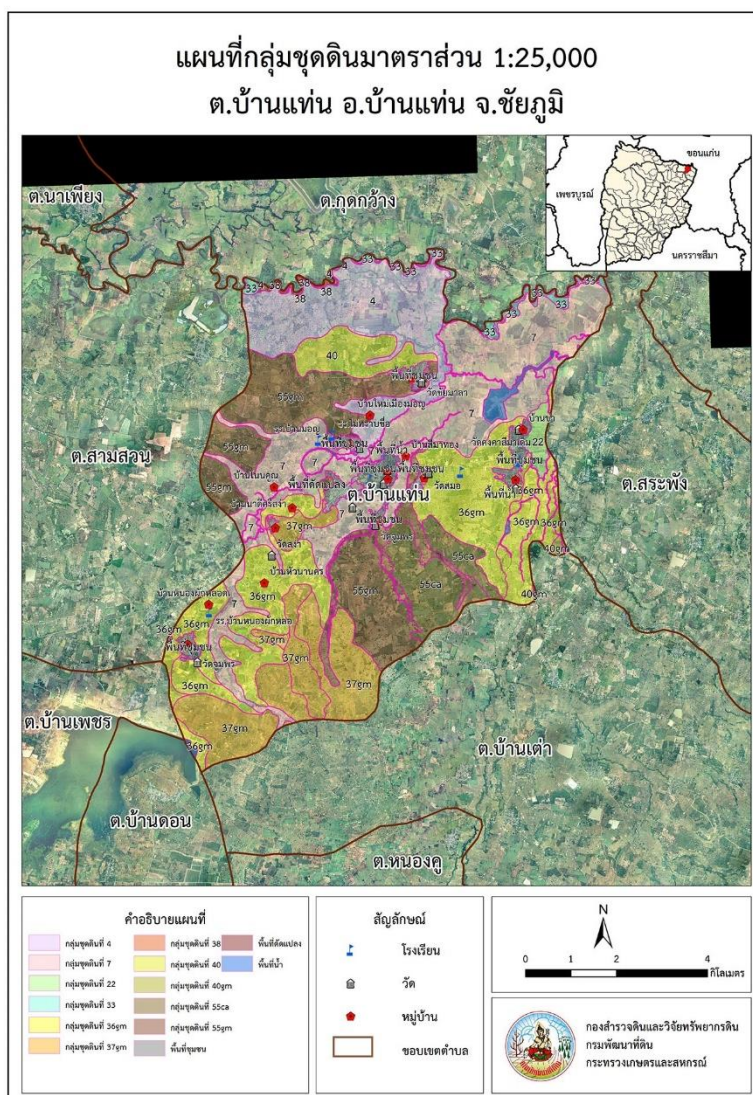
ตารางที่ ๒ แสดงชุดดินคุณสมบัติ และการใช้ประโยชน์ของอำเภอบ้านแท่น

ชื่อชุดดิน	ลักษณะ/คุณสมบัติของชุดดิน	การใช้ประโยชน์	ปัญหาการใช้ประโยชน์
๑. ดินชุดดินโคราช	ลักษณะดินเป็นคลื่นลอนลาดเนื้อดินร่วมปนทรายหน้าดินลึกการระบายน้ำดีปานกลางมีสีน้ำตาลเข้มและน้ำตาลปนเทา ดินชั้นล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความเป็นกรดเป็นด่าง ๕.๐ - ๖.๐	ปลูกพืชไร่และใช้ปลูกถั่วต่าง ๆ	-
๒. ดินชุดดินราชบุรี	ลักษณะดินเป็นดินร่วนมีความลึกไม่เกิน ๓๐ ซม. มีสีเทาจางปนน้ำตาลมีจุดปะสีน้ำตาลแก่ เนื้อดินล่างดินเหนียวสีเทาจางปนน้ำตาลปริมาณอินทรีย์วัตถุปานกลางปริมาณฟอสฟอรัสที่มีประโยชน์ต่อพืชต่ำ มีปริมาณโปรแตสเซียมที่เป็นประโยชน์ต่อพืชสูงมาก	เหมาะสมในการทำนา	-

๓. ดินชุดดิน โพนพิสัย	ลักษณะดินเป็นดินลูกคลื่นลอนลาดเนื้อ ดินบนเป็นดินร่วนปนทรายมีสีน้ำตาล เข้ม ดินล่างเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ปนทรายผสมกรวด หน้าดินชั้นความ ลาดชัน ๒-๖% การระบายน้ำปานกลาง ปริมาณฟอสฟอรัสต่ำถึงปานกลางมีโปร แตสเซียมต่ำ ถึงปานกลาง	เหมาะสมในการทำฟ่ง หญ้าเลี้ยงสัตว์และป่า ธรรมชาติ	-
๔. ดินชุดดิน ร้อยเอ็ด	คลื่นเล็กน้อยเนื้อดินบนมีลักษณะดิน ร่วนปนทรายเนื้อดินชั้นล่างดินร่วนปน ทรายหน้าดินลึกมากการระบายน้ำไม่ดี ปริมาณอินทรีย์วัตถุต่ำมากมีโปรแต สเซียมปานกลาง	เหมาะในการทำนา ปลูกข้าวต่าง ๆ	-
๕. ดินชุด เพ็ญ	เป็นดินตื้นถึงชั้นลูกรัง ดินบนเป็นดิน ร่วนปนทราย สีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลปน เทา มีจุดประสีน้ำตาลแก สีน้ำตาลปน เหลือง และ/หรือ สีแดงปนเหลือง	เหมาะในการทำนา ปานกลาง	เป็นดินตื้น ความ อุดมสมบูรณ์ต่ำ

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน , ๒๕๖๘

แผนที่แสดงกลุ่มชุดดิน อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

ภาพที่ ๕ ข้อมูลกลุ่มชุดดินอำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ
(ที่มา: .กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๘)

๑.๓ สภาพภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศ

- ฤดูร้อน (มีนาคม – มิถุนายน) อุณหภูมิสูงสุดเดือนเมษายน เฉลี่ย ๔๐.๓°C
- ฤดูฝน (กรกฎาคม – ตุลาคม) ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยค่อนข้างต่ำ สถิติน้ำฝนรอบ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๖) เฉลี่ย ๙๑๓.๗ มม./ปี
- ฤดูหนาว (พฤศจิกายน – กุมภาพันธ์) อุณหภูมิต่ำสุดเดือนธันวาคมเฉลี่ย ๑๑.๙ °C

ฤดูกาล สภาพอากาศโดยทั่วไปของจังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย ๓ ฤดู โดย

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือน พฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือน ตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุม ตะวันออกเฉียงเหนือได้พัดพานำมวลอากาศเย็น และแห้งเข้ามาปกคลุมส่งผลให้ท้องฟ้าโปร่ง อากาศหนาวเย็นและแห้งแล้ง

สถิติปริมาณน้ำฝน

จากสถิติน้ำฝนที่วัดโดยสำนักงานเกษตรอำเภอบ้านแท่น ตั้งแต่ปี ๒๕๕๓ – ๒๕๖๒ ปริมาณน้ำฝนดัง

รายละเอียด (ตารางที่ ๓)

ตารางที่ ๓ แสดงสถิติปริมาณน้ำฝนรายเดือน อำเภอบ้านแท่น ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ – ๒๕๖๒

ปี	๒๕๕๓	๒๕๕๔	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒
เดือน	ม.ม.	ม.ม.	ม.ม.	ม.ม.	ม.ม.	ม.ม.	ม.ม.	ม.ม.	ม.ม.	ม.ม.
ม.ค.	-	-	-	๑๓.๔	-	๔.๒	๗.๙	๑.๐	-	-
ก.พ.	๔๒.๓	-	-	๑๓.๒	-	๓๐.๐	๒๓.๔	๑.๕	๓๖.๑	๓๖.๓
มี.ค.	๑๐.๑	๕๔.๔	๑๖๑.๕	๖๘.๗	๖๕.๐	๑๗๓.๘	๖.๒	๖๑.๕	๓.๖	๑๒.๔
เม.ย.	๓๔.๔	๑๒๘.๓	๑๖๑.๕	๔๓.๒	๒๒.๕	๑๒.๒	๗๕.๗	๔๑.๐	๑๐๘.๙	๕๗.๘
พ.ค.	๑๗๑.๒	๑๐๗.๓	๒๔๗.๕	๑๙๘.๓	๔๓.๑	๙๔.๐	๖๒.๖	๑๙๑.๓	๑๘๕.๘	๒๔๔.๘
มิ.ย.	๑๐๘.๙	๑๒๔.๑	๑๐๒.๔	๑๒๑.๒	๗๑.๒	๗๑.๒	๒๓๙.๔	๒๓๘.๙	๑๕๔.๙	๕๘.๔
ก.ค.	-	๒๐๕.๓	๗๒.๖	๘๙.๙	๒๖.๗	๒๖.๗	๑๗.๖	๑๕๒.๗	๑๗๙.๙	
ส.ค.	-	๔๒.๒	๕๕.๘	๑๘๘.๙	๘๙.๒	๘๖.๕	-	๔๐๗.๑	๕๐.๗	
ก.ย.	-	๗๙.๓	๒๖๔.๖	๓๒๑.๑	๒๘๐.๔	๒๗๐.๑	-	๒๑๕.๑	๒๒๓.๔	
ต.ค.	-	๑๗๐.๓	๕๘.๐	๒๔๐.๘	๑๑๒.๔	๓๙.๓	-	-	๕๑.๒	
พ.ย.	-	-	-	๔.๓	-	-	-	-	๒๓	
ธ.ค.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
รวม	๓๖๖.๙	๙๑๑.๒	๙๖๒.๔	๑๓๐๓.๑	๗๑๐.๕	๘๕๒.๔	๔๓๒.๘	๑๓๑๐.๑	๑๐๑๗.๕	

อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์

อุณหภูมิ อุณหภูมิต่ำสุดอยู่ที่ ๑๘ องศาเซลเซียส อยู่ในช่วงเดือนมกราคมและธันวาคม อุณหภูมิสูงสุดอยู่ที่ ๓๖ องศาเซลเซียส อยู่ในช่วงเดือนเมษายน และอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีมีค่า ๒๗ องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ร้อยละ ๑๘

๑.๔ เส้นทางคมนาคม

ถนนหลวงสายหลัก/สายรอง

การคมนาคมติดต่อของอำเภอบ้านแท่น แบ่งออกได้ดังนี้ คือ
อำเภอบ้านแท่นตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดชัยภูมิ สามารถเดินทางได้ ๒ เส้นทาง ได้แก่

- สายชัยภูมิ-แก้งคร้อ-ภูเขียว ระยะทาง ๙๓ กม. ตามทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๒๐๑ (ชัยภูมิ-ชุมแพ) แยกขวาที่บ้านหนองแวง อำเภอกุฉินารายณ์ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๑๘๗ (หนองแวง-หนองเรือ)
- สายชัยภูมิ - แก้งคร้อ-บ้านแท่นระยะทาง ๙๒ ตามทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๒๐๑ ถึงอำเภอกำแพงแสน เลี้ยวขวาตามถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๓๘๙ ถนนเส้นนี้ เป็นเส้นทางเชื่อมระหว่างหมู่บ้าน แต่มีความสะดวกพอควร ถนนเป็นถนนลาดยางที่สะดวกสบาย ใช้เวลาเดินทางจากจังหวัดชัยภูมิโดยทางรถยนต์ในทั้งสองเส้นทาง ประมาณ ๑ ชั่วโมง ๓๐ นาที

แม้ว่าจะตั้งอยู่ห่างจากจังหวัดชัยภูมิค่อนข้างมาก แต่กลับตั้งอยู่ใกล้จังหวัดขอนแก่น ระยะทางประมาณ ๖๐ กม. ห่างจากอำเภอกุฉินารายณ์ ประมาณ ๒๕ กม. ห่างจากอำเภอบ้านแท่น จังหวัดขอนแก่น ประมาณ ๓๘ กม. และห่างจากอำเภอนองเรือ จังหวัดขอนแก่นเพียง ๑๗ กม. เมืองที่อยู่รายล้อมอำเภอบ้านแท่นล้วนเป็นเมืองขนาดใหญ่ เป็นศูนย์กลางการจำหน่ายสินค้า การศึกษา การรักษาพยาบาล การคมนาคม ดังนั้นอำเภอบ้านแท่นจึงมีความสะดวกสบายเรื่อง การคมนาคม การศึกษา การค้าขาย และการพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนมากอำเภอนองเรือ

พาหนะอื่น ๆ ที่ใช้ในการขนส่ง ได้แก่ รถยนต์ รถจักรยานยนต์ รถจักรยาน รถอีแต่น รถบรรทุกเล็ก และรถบรรทุกสิบล้อ เป็นต้น และมีตู้และรถโดยสารปรับอากาศ มีไว้บริการตลอดวัน

ภาพที่ ๖ เส้นทางคมนาคม

(ที่มา : <http://ssmap.doae.go.th/ssmap/>)

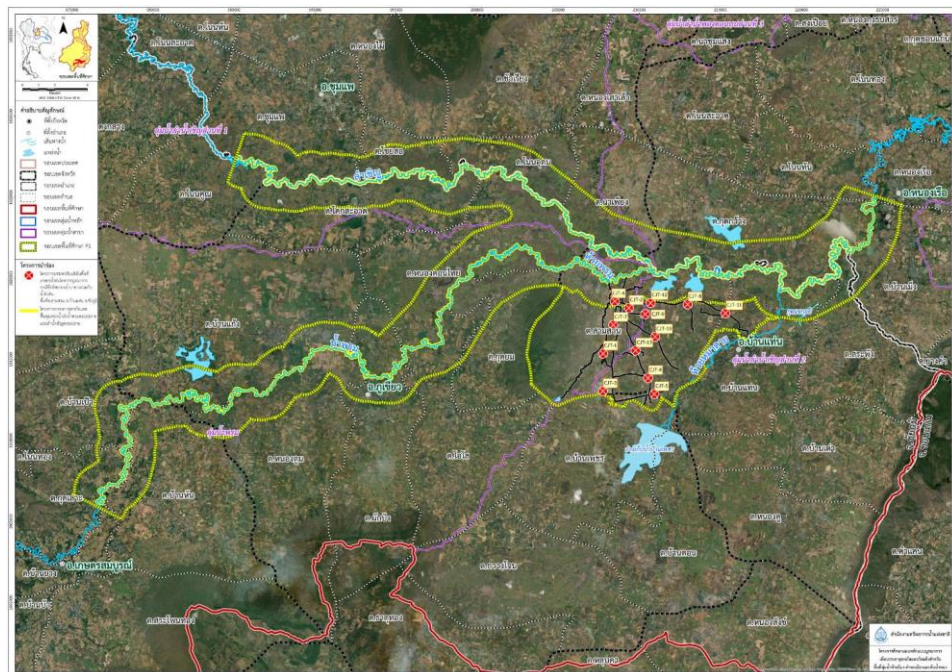
๑.๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

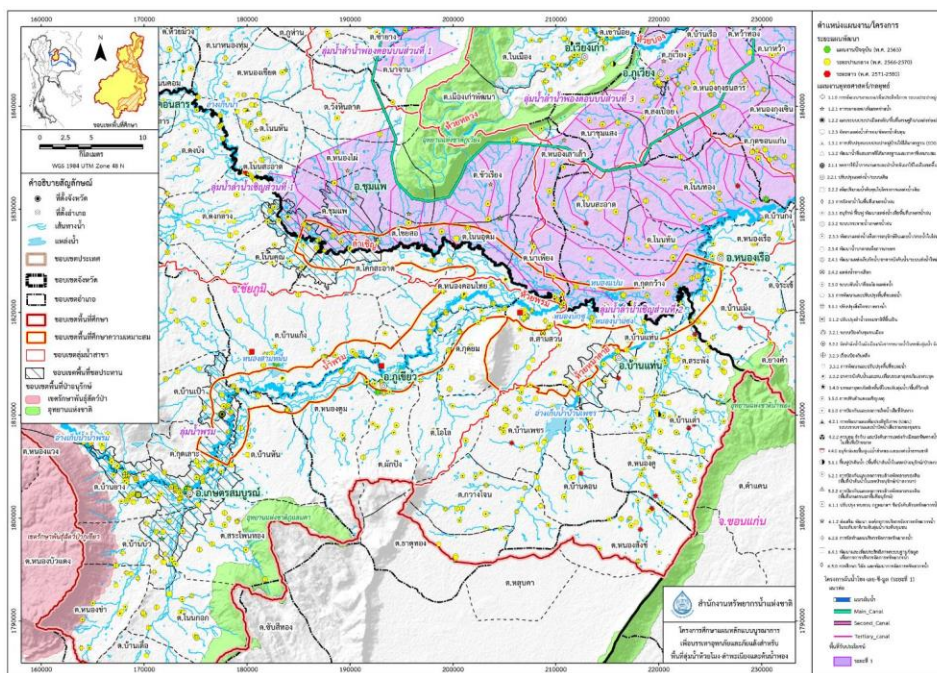
แหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง

แหล่งน้ำมีแหล่งน้ำธรรมชาติที่เกิดขึ้นเอง และที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ ลำน้ำ ลำห้วย หนอง คลอง บึง บ่อ บาดาล และสระน้ำในพื้นที่อำเภอบ้านแท่น รวม ๔๕๖ แห่ง ลำน้ำสายสำคัญที่ถือเป็นเส้นเลือดหล่อเลี้ยงอำเภอบ้านแท่น ได้แก่

- **ลำน้ำเชิญ (เขิน)** ต้นน้ำเกิดจากเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว และอุทยานแห่งชาติ น้ำหนาว ไหลผ่านอำเภอกอนสาร อำเภอลำทะเมนชัย อำเภอกุฉินารายณ์ อำเภอบ้านแท่น และไหลลงเขื่อนอุบลรัตน์ที่อำเภอนางรอง จังหวัดขอนแก่น ไหลผ่านพื้นที่อำเภอบ้านแท่นด้านทิศเหนือในเขตตำบลสามสวนและตำบลบ้านแท่น
- **ลำน้ำพรม** ต้นน้ำเกิดจากเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว มีเขื่อนจุฬาภรณ์เป็นแหล่งน้ำต้นน้ำที่สำคัญ ไหลผ่านอำเภอเกษตรสมบูรณ์ อำเภอกุฉินารายณ์ และมาบรรจบกับลำน้ำเชิญที่ตำบลสามสวน อำเภอบ้านแท่น
- **ห้วยหมาตาย** เป็นลำห้วยที่รองรับน้ำจากอ่างเก็บน้ำบ้านเพชร ด้านทิศใต้ของอำเภอบ้านแท่น ไหลผ่านพื้นที่ตำบลบ้านแท่น ตำบลสามสวน และไหลลงลำน้ำเชิญที่ตำบลบ้านแท่น
- **ลำห้วยเต่า** ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาภูเม็ง ด้านทิศตะวันออกของอำเภอ เป็นลำห้วยสายสั้นๆ ไหลผ่านตำบลหนองคู ตำบลบ้านเต่า ไหลลงลำน้ำเชิญที่ตำบลสระพัง อำเภอบ้านแท่น

หมายเหตุ : เกษตรกรในตำบลบ้านแท่นและตำบลสามสวน พื้นที่บางส่วนอยู่ในเขตชลประทาน ส่วนอีก ๓ ตำบลได้แก่ ตำบลสระพัง ตำบลบ้านเต่า และตำบลหนองคู เป็นพื้นที่ร่อนรับน้ำฝนอย่างเดียว

ภาพที่ ๗ อำเภอบ้านแพนตั้งอยู่ในเขตลุ่มน้ำเชิญ (จีน) ซึ่งเป็นพื้นที่ลุ่มน้ำสำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีลำห้วยสาขากระจายอยู่ทั่วไป แต่ยังขาดระบบการกักเก็บน้ำที่มีคุณภาพ

๑.๖ สภาพเศรษฐกิจและสังคม

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

- อาชีพหลัก ได้แก่
 - ๑. เกษตรกรรม ทำนา ทำไร่ ร้อยละ ๘๗
 - ๒. ค้าขาย ร้อยละ ๘
 - ๓. อื่นๆ ร้อยละ ๕
- พืชเศรษฐกิจของอำเภอ ประกอบด้วย ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ยางพารา ส้มโอและพืชอื่นๆ

พื้นที่อำเภอบ้านแพนทั้งหมด จำนวน ๑๘๖,๓๐๑ ไร่
พื้นที่เพาะปลูก จำนวน ๑๒๖,๘๕๘ ไร่ (คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๐๙ ของพื้นที่ทั้งหมดของอำเภอ)

*หมายเหตุ: พื้นที่ปลูกข้าวเหนียวนาปรัง ข้าวเจ้านาปรัง และพริก เป็นพืชฤดูแล้งมีพื้นที่ซ้ำซ้อนกับพื้นที่ปลูกข้าวบางส่วน

สัตว์เศรษฐกิจในอำเภอบ้านแพน ได้แก่

- โค จำนวน ๑,๗๖๗ ตัว
- กระบือ จำนวน ๘๐ ตัว
- ไก่พื้นเมือง จำนวน ๒๐๗,๘๕๖ ตัว

มีผู้เลี้ยงสัตว์รายใหญ่ (ฟาร์ม) ดังนี้

๑. ฟาร์มไก่เนื้อ จำนวน ๑ ฟาร์ม ๑๕,๐๐๐ ตัว ตั้งอยู่หมู่ที่ ๙ ตำบลสามสวน
 ๒. ฟาร์มไก่ไข่ จำนวน ๓ ฟาร์ม ตั้งอยู่หมู่ที่ ๔ ตำบลบ้านแท่น จำนวน ๑ ฟาร์ม ๑๖,๐๐๐ ตัว และหมู่ที่ ๘ ตำบลสระพัง จำนวน ๒ ฟาร์ม ๆ ละ ๘,๐๐๐ ตัว รวม ๑๖,๐๐๐ ตัว
 ๓. ฟาร์มหมู จำนวน ๕ ฟาร์ม ตั้งอยู่หมู่ที่ ๒ ตำบลสระพัง ๑ ฟาร์ม ๖๐๐ ตัว, หมู่ที่ ๘ ตำบลสระพัง ๓ ฟาร์ม ๆ ละ ๖๐๐ ตัว รวมจำนวน ๑,๘๐๐ ตัว และหมู่ที่ ๑๒ ตำบลบ้านเต่า ๑ ฟาร์ม ๖๐๐ ตัว (ผู้เลี้ยงหมูรายย่อยในอำเภอบ้านแท่นมี จำนวน ๑๒ ฟาร์ม)
- (ข้อมูลจากสำนักงานปศุสัตว์อำเภอบ้านแท่น)

- สัตว์น้ำประกอบด้วย

๑. เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (เพื่อยังชีพ) จำนวน ๒,๓๗๒ รายแยกเป็น

ตารางที่ ๔ ข้อมูลผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ตำบล	จำนวน (ราย)	จำนวน (บ่อ)	เนื้อที่ (ไร่)
บ้านแท่น	๗๕๐	๙๐๗	๗๓๙.๕๒
สามสวน	๙๙๘	๑๓๓๙	๑๐๔๗.๑๕
หนองคู	๓๙๖	๕๔๔	๔๐๗.๔๙
สระพัง	๖๔	๘๒	๕๘
บ้านเต่า	๑๖๔	๓๒๔	๑๕๖.๓๘
รวม	๒,๓๗๒	๓,๑๙๖	๒,๔๐๘.๕๔

๒. เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (เชิงพาณิชย์) จำนวน ๒ ราย
 - นางสาวบุญสงค์ ประจันนวล ม.๓ ต.บ้านแท่น ปลาที่เลี้ยงเป็นหลัก ปลาหมอไทย
 - นายสาคร ชุมทอง ม.๓ ต.บ้านแท่น ปลาที่เลี้ยงเป็นหลัก ปลานิล
๓. เกษตรกรผู้เลี้ยงจระเข้บ้านจืด จำนวน ๒ ราย ๘๐ ตัว
 - นายเทียนชัย อุปลัมภ์ ม.๑๒ ต.บ้านเต่า จำนวน ๕๐ ตัว
 - นายวิรุฒ อุปลัมภ์ ม.๓ ต.บ้านเต่า จำนวน ๓๐ ตัว

ผลิตภัณฑ์โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์มีจำนวน ๕ รายการ ได้แก่

๑. กลุ่มสีเส้นผ้าทอไทยตำบลบ้านแท่น
๒. กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกกตำบลสามสวน
๓. กลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่ตำบลสระพัง
๔. กลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่ตำบลหนองคู
๕. กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกกตำบลบ้านเต่า
๖. กลุ่มปลูกส้มโอบ้านนาดี

รายได้ประชากรเฉลี่ย ปี ๒๕๕๖ จำนวน ๕๐,๘๙๖ บาท/คน/ปี (อันดับที่ ๑๖ ของจังหวัดชัยภูมิ) และมีครัวเรือนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ จปฐ. (คนในครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยไม่น้อยกว่าคนละ ๓๐,๐๐๐ บาทต่อปี) จำนวน ๑๘๙ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒.๗๑ ของครัวเรือนที่สำรวจทั้งหมด

ตารางที่ ๕ ข้อมูลด้านการศึกษา

สังกัด	จำนวนโรงเรียน (แห่ง)	จำนวนห้องเรียน (ห้อง)	ครู (คน)	นักเรียน (คน)
มัธยมศึกษา(เขตฯ ๓๐)	๑	๓๙	๗๘	๑,๕๕๔
มัธยมศึกษา(อบจ.)	๑	๑๑	๒๗	๔๐๙
การประถมศึกษา (สพฐ เขต ๒)	๓๓	๓๒๒	๒๗๓	๓,๗๔๖
การศึกษานอกโรงเรียนตำบล	๕	๕	๒๖	๓,๓๙๖
รวม	๔๐	๓๗๗	๔๐๔	๙,๑๐๕

ตารางที่ ๖ ข้อมูลทางศาสนา

ประเภท	จำนวน (วัด)	จำนวนพระ (รูป)	จำนวนสามเณร (รูป)
มหานิกาย	๓๖	๑๑๒	๗
ธรรมยุต	๒๓	๖๙	๔
รวม	๕๙	๑๘๑	๑๑

(ข้อมูลจากสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดชัยภูมิ)

ข้อมูลด้านสาธารณสุข

สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ

- โรงพยาบาล ขนาด ๓๐เตียง	จำนวน ๑	แห่ง
- สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ	จำนวน ๑	แห่ง
- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	จำนวน ๖	แห่ง

ข้อมูลด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย

- กำลังตำรวจที่ประจำอยู่ ณ สถานีตำรวจภูธรบ้านแท่น	จำนวน ๖๒	นาย
- ผรส.	จำนวน ๒๔	คน
- อปพร.	จำนวน ๙๓๔	คน
- อสม.	จำนวน ๑,๐๒๙	คน
- อพม.	จำนวน ๖๖	คน
- อส.	จำนวน ๖	คน
- ทสปช.	จำนวน ๗๓	คน
- ลสชบ.	จำนวน ๕๙๔	คน

โครงสร้างพื้นฐาน

ไฟฟ้า	มีไฟฟ้าใช้ทุกหมู่บ้าน ๖๖ หมู่บ้าน
ประปา	การประปาส่วนภูมิภาคภูเขียว สาขาบ้านแท่น บริการเฉพาะหมู่บ้านในเขตเทศบาล
ตำบลบ้านแท่น	จำนวนผู้ใช้น้ำประมาณ ๑,๓๑๙ครัวเรือน
โทรศัพท์	มีชุมสายโทรศัพท์ ๑ แห่ง ให้บริการได้ ๗๗๗ เลขหมาย

ประเพณีและวัฒนธรรม

ประชากรอำเภอบ้านแพนนับถือศาสนาพุทธ มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดั่งามปฏิบัติสืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน ชาวอีสานเรียกว่า ฮีต ๑๒ ครอง ๑๔ ซึ่งงานบุญที่ถือปฏิบัติกันอยู่ เช่น บุญข้าวจี่ บุญพระเวส บุญสงกรานต์ บุญบั้งไฟบุญเบิกบ้าน การทอดเทียนพรรษา บุญข้าวกระยาสาทร บุญกฐิน บุญผ้าป่า เป็นต้น บุญประเพณีที่ชาวบ้านเรียกว่า ฮีต ๑๒ ครอง ๑๔ โดย ฮีต ๑๒ คือ ประเพณีที่ประชาชนในภาคอีสานปฏิบัติกันมาในโอกาสต่าง ๆ ทั้งสิบสองเดือนของแต่ละปี

- **เดือนอ้าย บุญเข้ากรรม** เป็นกิจกรรมของสงฆ์ เรียกว่า เข้าปริวาสกรรม หลังจากออกพรรษาเสร็จแล้วโดยให้พระภิกษุสงฆ์ที่ต้องอาบัติ (กระทำผิด) สังฆาภิเสกได้สารภาพต่อหน้าคณะสงฆ์เพื่อเป็นการฝึกจิตสำนึกถึงความบกพร่องของตน แล้วปรับตัวประพฤติตนให้ถูกต้องตามพระวินัย

- **เดือนยี่ ทำบุญคูณลาน** (คุ้มข้าวใหญ่) ในพิธีนี้จะมีการทำบุญตักบาตร เลี้ยงพระ ประพรมน้ำพระพุทธมนต์แก่ชาวบ้าน ลานข้าว ที่นาและต่อข้าวบริเวณใกล้ลานข้าวถือว่าเป็นสิริมงคล ทำให้ข้าวในนาอุดมสมบูรณ์เจ้าของนาจะอยู่เป็นสุข ฝนตกต้องตามฤดูกาล ข้าวกล้าจะงอกงามและได้ผลดีในปีต่อไป เมื่อเสร็จพิธีทำบุญคูณลานข้าวแล้ว ชาวบ้านจะแขวนข้าวใส่ยุ้งและเชิญขวัญข้าว คือ พระแม่โพสพไปยังยุ้งข้าวและทำพิธีสู่ขวัญกับสู่ข้าวเล่า (ยุ้ง) ข้าวเพื่อเป็นสิริมงคลต่อไป

- **เดือนสาม บุญข้าวจี่** เป็นการทำบุญในช่วงเทศกาลวันมาฆบูชา ชาวบ้านจะมาร่วมกันทำบุญตักบาตรในตอนเช้า ตอนค่ำจะมีการเวียนเทียนรอบพระอุโบสถ ชาวบ้านจัดเตรียมข้าวจี่แล้วนำไปถวายพระภิกษุสามเณรที่วัด เมื่อพระฉันเสร็จแล้วมีการฝังเทศน์ฉลองข้าวจี่และรับพร มูลเหตุที่มีการทำบุญข้าวจี่ ซึ่งเป็นอาหารที่คนยากจนกินเป็นประจำ ไปถวายพระพุทธเจ้า พลังคิดว่า ขนมอบข้าวจี่เป็นเพียงขนมของทาสที่ต่ำต้อยพระพุทธองค์คงไม่ฉัน ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงหยั่งรู้จิตใจของนาง จึงทรงฉันแบ่งข้าวจี่ต่อหน้าทำให้เกิดความปิติดีใจ ครั้นตายไปก็จะได้ขึ้นสวรรค์ ชาวอีสานจึงได้แบบอย่างในการทำแบ่งข้าวจี่ ทำบุญข้าวจี่ถวายพระมาโดยตลอดจวบจนปัจจุบัน

- **เดือนสี่ บุญพระเวส**(บุญพระเวสสันดรหรือบุญมหาชาติ) คำนี้ออกเสียงว่า ฆะเหวด เป็นสำเนียงของชาวอีสานที่มาจากคำว่า พระเวส ซึ่งหมายถึงพระเวสสันดร การทำบุญพระเวส เป็นการทำบุญและฟังเทศน์เรื่องพระเวสสันดรชาดก หรือเทศน์มหาชาติ ซึ่งมีจำนวน ๑๓ กัณฑ์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการรำลึกถึงพระเวสสันดร ผู้ซึ่งบำเพ็ญบารมีอันยิ่งใหญ่ด้วยการให้ทานหรือทานบารมีในชาติสุดท้าย ก่อนที่จะมาเสวยชาติและตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า บุญพระเวสเป็นงานบุญที่ยิ่งใหญ่ของชาวอีสาน นิยมทำกันทุกหมู่บ้าน ด้วยความเชื่อว่าหากได้ฟังเทศน์มหาชาติทั้ง ๑๓ กัณฑ์จบภายในวันเดียว อาณิสสงส์จะดลบันดาลให้ไปเกิดในศาสนาของพระศรีอาริยมุตไตรย ซึ่งเป็นยุคแห่งความสุข ความสมบูรณ์ตามพุทธคติที่มีมาแต่ครั้งพุทธกาล

- **เดือนห้า บุญสงกรานต์** (บุญสงรงน้ำ) เป็นการทำบุญวันขึ้นปีใหม่ของไทยแต่โบราณ นิยมทำในเดือนห้าเริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๓ เมษายนถึงวันที่ ๑๕ เมษายน คำว่า สงกรานต์ เป็นคำสันสกฤต แปลว่า ผ่านหรือเคลื่อนย้ายเข้าไป ในที่นี้ หมายถึง พระอาทิตย์ผ่านหรือเคลื่อนย้ายเข้าไปในจักรราศีหนึ่ง เป็นเดือนที่เริ่มต้นปีใหม่ การทำบุญสงกรานต์จะมีพิธีสงรงน้ำพระพุทธรูป พระสงฆ์ ผู้ใหญ่ ผู้เฒ่าผู้แก่ นอกจากนี้ ชาวบ้านจะทำบุญตักบาตรก่พระเจดีย์ทรายและมีการละเล่นสาดน้ำกันอย่างสนุกสนานนานตลอดทั้ง ๓ วัน

- **เดือนหก บุญบั้งไฟ** เป็นงานสำคัญของชาวอีสานก่อนลงมือทำนา ด้วยความเชื่อว่าเป็นการขอฝนเพื่อให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล ข้าวกล้าในนาอุดมสมบูรณ์ ประชาชนอยู่อย่างมีความสุข ในงานจะมีการแห่บั้งไฟ และจุดบั้งไฟ เพราะเชื่อว่าเป็นการส่งสัญญาณขึ้นไปบอกพญาแถน ให้ส่งน้ำฝนลงมา ระหว่างที่มีการจุดบั้งไฟชาวบ้านจะมีการแข่งอย่างสนุกสนาน การทำบุญบั้งไฟนับเป็นการชุมนุมที่สำคัญของคนในท้องถิ่น ที่มาร่วมงานบุญกันอย่างสนุกสนานเต็มที่ มีการนำสัญลักษณ์ทางเพศมาล้อเลียนในขบวนแห่บั้งไฟ โดยไม่ถือว่าเป็นเรื่องหยาบคาย การทำบุญบั้งไฟนี้ บางที่จะตรงกับประเพณีบุญวันวิสาขบูชาด้วย

- **เดือนเจ็ด บุญเบิกบ้าน** เป็นการทำบุญเพื่อชำระล้างสิ่งที่ไม่ดีเป็นเสนียดจัญไรอันจะทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่บ้านเมือง เป็นการปิดเป่าความชั่วร้ายให้ออกจากหมู่บ้านจะนำข้าวปลาอาหารมาตักบาตรที่ศาลากลางบ้านและสวดมนต์ตอนเย็น ตอนเช้าตักบาตรรดน้ำมนต์

- **เดือนแปด บุญเข้าพรรษา** การเข้าพรรษาเป็นกิจของภิกษุสามเณรที่จะต้องอยู่เป็นประจำในวัดใดวัดหนึ่งตลอด ๓ เดือน กำหนดเอาตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ห้ามมิให้พระภิกษุสามเณรไปพักแรมคืนที่อื่น มีการทำบุญตักบาตร ถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุ สามเณร มีการฟังธรรมเทศนา ชาวบ้านจะหล่อเทียนขนาดใหญ่ถวายวัดเป็นพุทธบูชาและเก็บไว้ตลอดพรรษา การทำเทียนถวายวัดในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา มีความเชื่อแต่โบราณว่า หากใครทำเทียนไปถวายวัด เมื่อเกิดชาติใหม่ ผู้นั้นจะได้เสวยสุข หากมิได้ขึ้นสวรรค์ แต่เกิดบนโลกมนุษย์ผู้นั้นจะมีความเฉลียวฉลาด มีสติปัญญาไหวพริบเป็นเลิศ ประดุจแสงเทียนอันสว่างไสว

- **เดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน** เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว เมื่อถึงวันแรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๙ ชาวบ้านจากกันทำข้าวปลาอาหารคาวหวานพร้อมหมากพลูตั้งแต่เช้ามีดห่อใส่ใบตอง เรียกว่าข้าวประดับดิน นำไปวางไว้ตามโคนต้นไม้ในบริเวณวัด เพื่อให้ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วนั้นมากิน เพราะเชื่อว่าในช่วงเดือนเก้าผู้ที่ล่วงลับแล้วจะได้รับการปลดปล่อยให้ออกมาท่องเที่ยวได้ ในพิธีบุญข้าวประดับดิน ชาวบ้านจะวางข้าวประดับดินไว้พร้อมจุดเทียนบอกกล่าวให้มารับเอาอาหารและส่วนบุญนี้ จากนั้นชาวบ้านจะเอาอาหารไปทำบุญตักบาตรถวายทานแด่พระภิกษุสามเณร สมาทานศีล ฟังเทศน์และกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ล่วงลับไปแล้ว

- **เดือนสิบ บุญข้าสาก(กระยาสารท)** เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้ผู้ตาย โดยมีการทำสลากให้พระจับ เพื่อที่จะได้ถวายของตามสลากนั้น เป็นการทำบุญที่ต่อเนื่องจากพิธีในเดือนเก้า เพราะถือว่าเป็นการทำบุญส่งล่วงลับไปแล้วที่ได้ออกมาท่องเที่ยว ให้กลับสู่แดนของตน ในเดือนสิบนี้ชาวบ้านจะนำห่อข้าสาก(ข้าวเปลือกเหนียวมาคั่ว เพื่อให้ข้าวเหนียวแตกออกเป็นสีขาว แล้วคลุกน้ำตาลและมะพร้าว)ไปวางไว้บริเวณวัด พร้อมจุดเทียนและบอกให้ญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว มารับอาหารและผลบุญที่อุทิศให้

- **เดือนสิบเอ็ด บุญออกพรรษา** จัดทำในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เป็นการทำบุญที่สืบเนื่องมาจากบุญเข้าพรรษาในเดือนแปด ที่พระภิกษุสามเณรได้เข้าพรรษาเป็นเวลานานถึง ๓ เดือน ดังนั้น ในวันที่ครบกำหนดพระภิกษุสามเณรเหล่านั้นจะมารวมกันทำพิธีออกวัสสาปวารณา วันนี้เป็นวันที่ภิกษุสามเณรมีโอกาสมาชุมนุมกันอย่างพร้อมเพรียงกันที่วัด ชาวบ้านถือว่าเป็นวันสำคัญและเป็นระยะที่ชาวบ้านหมดภาระในการทำนาไร่ อากาศในช่วงนี้จะเย็นสบายจึงถือโอกาสมาร่วมกันทำบุญ มีการตักบาตรถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุ สามเณร มีการกว่นข้าวทิพย์ถวายรับศีลสวดมนต์ฟังเทศน์และถวายผ้าจำนำพรรษา ตอนค่ำจะมีการจุดประทีปโคมไฟในบริเวณวัดและหน้าบ้าน บางท้องถิ่นอยู่ใกล้บริเวณแม่น้ำจะมีการไหลเรือไฟ (ล่องเฮือไฟ) เพื่อเป็นการบูชาคารวะแม่คงคา บางแห่งมีการแข่งเรือยาวเพื่อความสนุกสนานและสามัคคีร่วมกันในงานอีกด้วย

- **เดือนสิบสอง บุญกฐิน** เป็นการถวายผ้าจีวรแด่พระสงฆ์ที่จำพรรษาครบ ๓ เดือน งานบุญนี้มีระยะเวลาทำตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ จนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ มูลเหตุที่มีการทำบุญกฐินนั้น มีเรื่องเล่าว่ามีพระภิกษุจำนวนหนึ่งได้เดินทางไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ระหว่างการเดินทางนั้นยังเป็นช่วงหน้าฝน และระยะทางไกลจึงนำให้ผ้าจีวรของพระภิกษุเหล่านั้นเปียกน้ำเปรอะเปื้อนโคลน ไม่สามารถหาผ้าผืนเปลี่ยนได้ พระพุทธเจ้าได้เห็นถึงความยากลำบากนั้น จึงมีพุทธบัญญัติให้ภิกษุแสวงหาผ้าและรับผ้ากฐินได้ เป็นเวลาหนึ่งเดือนหลังออกพรรษา ชาวบ้านจึงได้จัดผ้าจีวรนำมาถวายพระภิกษุในช่วงเวลาดังกล่าว จนกลายเป็นประเพณีทำบุญกฐินมาจวบจนปัจจุบัน ก่อนการทำกฐินเจ้าภาพจะต้องจองวัดและกำหนดวันทอดกฐินล่วงหน้า เตรียมผ้าไตรจีวรพร้อมอัฐบริขารและเครื่องไทยทาน มีการบอกบุญแก่ญาติมิตร ตอนเช้าในพิธีจะแห่ขบวนกฐินเพื่อนำไปทอดที่วัด และแห่กฐินเวียนประทักษิณรอบอุโบสถ ๓ รอบ จึงทำพิธีถวายผ้ากฐินจากปูยฝ้ายจนสามารถนำไปทอดให้เสร็จภายใน ๒๔ ชั่วโมงนับแต่เวลาเริ่มทำเชื่อว่าจะได้บุญมากกว่าอย่างอื่น

ครอง ๑๔ คือ แนวทางหรือข้อวัตรที่ประชาชนทั่วไปตลอดจนผู้มีหน้าที่ปกครองบ้านเมืองพึงปฏิบัติ ๑๔ ข้อ เป็นจารีตประเพณีและทำนองคลองธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและของบ้านเมือง ซึ่งอาจสรุปได้ ๓ ประการ คือ สำหรับพระมหากษัตริย์และผู้ปกครองบ้านเมืองพึงปฏิบัติ สำหรับพระสงฆ์องค์เจ้า และสำหรับบุคคลธรรมดาสามัญ พึงปฏิบัติในส่วนที่ชาวบ้านถือปฏิบัติต่อตัวเองและชาวบ้าน มีดังนี้

๑) เมื่อได้ข่าวใหม่หรือผลหมากรากไม้ ให้บริจาคแก่ผู้มีศีลแล้วตนเองจึงบริโภคและให้ญาติพี่น้องด้วยกัน

๒) อย่ามีความโลภ อย่าใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย อย่ากล่าวคำหยาบ

๓) ให้ทำศาลพระภูมิไว้บริเวณบ้านของตนเองเพื่อบูชา

๔) ให้ล้างเท้าก่อนขึ้นบ้าน

๕) เมื่อถึงวัน ๗, ๘ คำ ๑๔, ๑๕ คำ ให้สมமாக่อนเส้า สมมาแม่ขึ้นบันได สมมาผักตูกเหี้ยน

๖) ให้ล้างเท้าก่อนนอนเวลากลางคืน

๗) ถึงวันศีลให้เอาดอกไม้ ธูปเทียน สมมาผ้า และให้เอาธูปเทียนถวายพระ

๘) ถึงวันศีลดับ ศีลเพ็ง (แรม ๑๔ คำ, ขึ้น ๑๕ คำ) ให้นิมนต์พระมาสวดมนต์บ้านหรือใส่บาตร

๙) เมื่อพระภิกษุเข้าปรีวาสกรรม ให้มีขันข้าวตอก ดอกไม้ ธูปเทียน เครื่องอัฐบริขารไป

ถวายพระ

๑๐) เมื่อเห็นพระภิกษุเดินผ่านให้นั่งลงแล้วยกมือไหว้ แล้วค่อยเจรจา

๑๑) อย่าเหยียบเงาพระภิกษุ ผู้ถือศีลบริสุทธิ์ (อย่าหมิ่นประมาทพระ)

๑๒) อย่าเอาอาหารที่กินแล้วไปให้พระภิกษุ รวมถึงสามเณรด้วย

๑๓) อย่าเสพเมถุนในวันศีล วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา

๑๔) เมื่อมีพระมาบิณฑบาตอย่าให้พระคอย เวลาใส่บาตรอย่าให้มือแตะบาตร ภิกษุหรือ

สามเณรห้ามใส่รองเท้า ห้ามกางร่ม ห้ามเอาผ้าปิดหัวเวลาใส่บาตร

ความเชื่อ

การถือฤกษ์ยามในการปลูกเรือน ในเดือนยี่ เดือนสี่ เดือนหก เดือนเก้า เดือนสิบสอง ถือเป็นฤกษ์ที่ดีในการปลูกเรือน โดยเฉพาะในเดือนหกและเดือนเก้า

ปลูกต้นไม้มงคล ในภาคอีสานถือว่าต้นไม้เป็นมงคลอย่างหนึ่ง หากปลูกให้ถูกทิศทางจะเกิดความสุข ความเจริญ คตินี้ปรากฏในภาคกลางเช่นเดียวกัน ต้นไม้มงคลตามทิศของภาคอีสาน มีดังนี้

ทิศบูรพา - ปลูกกุ่ม ก้าม กระถิน มะพร้าว หมาก พลุ

ทิศอาคเนย์ - ปลูกต้นยอ

ทิศทักษิณ - ปลูกมะม่วงมะเฟือง มะไฟ

ทิศเหนือ - ปลูกต้นคูณ สะเดา ขนุน

ทิศปัจฉิม - ปลูกมะขาม มะยม

ทิศพายัพ - ปลูกมะกรูดมะนาว

ทิศอุดร - ปลูกต้นหมากต้น(พุทรา)

ทิศอีสาน - ปลูกดอกรัก ต้นแพง

ภูตผี วิญญาณ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ปูตา เจ้าที่เจ้าทาง ซึ่งถ้ามีการเจ็บป่วยโดยที่ไม่ทราบสาเหตุ ชาวบ้านจะสันนิษฐานไว้ก่อนว่า เกิดจากผีเข้า ผิดผี หรือไม้กัลเบหรรู้เจ้าที่เจ้าทาง จะต้องหาผู้เฒ่าผู้แก่ไปขอมา เป็นต้น

ผีตาแฮก ชาวบ้านเชื่อว่าเป็นผีเฝ้าไร่นา เมื่อชาวบ้านเข้าหักร้างถางพง เพื่อแปรสภาพที่ดินไปเป็น ที่นา พวกเขาจะทำพิธีเชิญผีตาแฮกตนหนึ่งมาเป็นผู้เฝ้ารักษาที่นาและข้าวกล้า แต่ละปีเจ้าของนา จะต้องทำพิธีเช่นสังเวยก่อนลงไถนา และเมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จแล้ว จะต้องแบ่งข้าวสีเกวียน (จำลอง เล็กๆ) ให้แก่ผีตาแฮกด้วย

คะลำ เป็นสิ่งต้องห้ามที่ตกลงไปแล้วไม่ได้ไม่งาม เกิดโทษภัย เกิดเสนียดจัญไรแก่ตนและผู้อื่น เช่น

- หญิงยืนเยี้ยว คะลำ (ห้ามผู้หญิงยืนเยี้ยว)
- ย่างข้ามพาข้าว คะลำ (ห้ามเดินลัดวงอาหาร)
- นั่งตันประตู นั่งตันขันได่ นั่งหมอน นั่งกลางผู้เฒ่า คะลำ
- นอนหันหัวไปทางตาเ็นตก คะลำ (ห้ามนอนหันหัวไปทางทิศตะวันตก เพราะทิศตะวันตกเป็นทิศที่ให้ผีหรือคนตายนอนหันหัวไป)
- ไทเหือนเดียวกันกินบ่พร้อมกัน ผู้น้อยกินก่อนผู้ใหญ่ เมียกินก่อนผัว คะลำ
- นุ่งห่มผ้าทางกลับ – ใช้ตีนเชี่ยเสื้อผ้า คะลำ
- ผัวเมียผัดกัน ช่มเหลกัน ด่าป้อยญาติกัน คะลำ

หน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่

หน่วยราชการส่วนภูมิภาค จำนวน ๖ หน่วยงาน (ที่ทำการปกครองอำเภอบ้านแท่น, สำนักงานสาธารณสุขอำเภอบ้านแท่น, สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านแท่น, สำนักงานที่ดินอำเภอบ้านแท่น, สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบ้านแท่น และสำนักงานสสดีอำเภอบ้านแท่น)

ส่วนราชการที่ขึ้นตรงระดับจังหวัดหรือราชการส่วนกลางที่มีสำนักงานตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอบ้านแท่น จำนวน ๕ หน่วยงาน (สถานีตำรวจภูธรบ้านแท่น,สำนักงานปศุสัตว์อำเภอบ้านแท่น,สำนักงานสรรพากรพื้นที่อำเภอบ้านแท่น, สำนักงานประมงอำเภอบ้านแท่น และโรงพยาบาลบ้านแท่น)

ส่วนราชการที่เป็นราชการส่วนกลางปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาค จำนวน ๑ หน่วยงาน (ศูนย์การศึกษาครอบครัวและโอกาสตามอัยยาศัยอำเภอบ้านแท่น)

หน่วยราชการส่วนท้องถิ่น จำนวน ๖ แห่ง(เทศบาลตำบลบ้านแท่น, เทศบาลตำบลบ้านเต่า, องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแท่น, องค์การบริหารส่วนตำบลสามสวน,องค์การบริหารส่วนตำบลสระพัง, และองค์การบริหารส่วนตำบลหนองคู)

รัฐวิสาหกิจ จำนวน ๓ แห่ง (การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอบ้านแท่น, ไปรษณีย์บ้านแท่น, ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาบ้านแท่น)

ธนาคาร จำนวน ๑ แห่ง (ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สาขาบ้านแท่น, ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาบ้านแท่น)

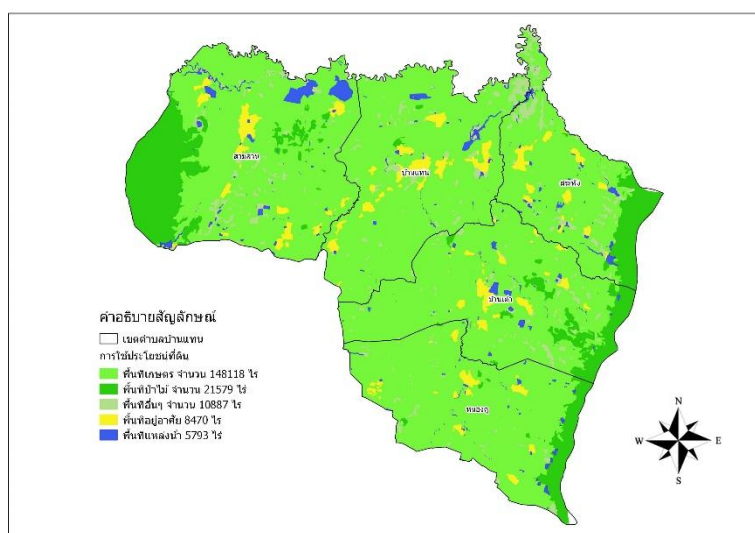
องค์กร/สถาบันต่าง ๆ

สถาบันเกษตรกร มีบทบาทในการประกอบอาชีพการเกษตรและการดำรงชีวิตของเกษตรกรซึ่งการดำเนินการด้านสถาบันเกษตรกรมีอยู่หลายกลุ่ม โดยมีหน่วยงานของทางราชการเป็นผู้สนับสนุน ได้แก่ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มส่งเสริมอาชีพ และ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนอำเภอบ้านแท่น มีทั้งหมด ๖๘ กลุ่ม (ตารางภาคผนวก)

๑.๗ การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used)

พื้นที่อำเภอบ้านแท่นทั้งหมด จำนวน ๑๙๒,๙๔๒ ไร่ พื้นที่เพาะปลูก จำนวน ๑๓๐,๓๓๘ ไร่ (คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๕๕ ของพื้นที่ทั้งหมดของอำเภอ) ลักษณะของการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทหลัก ๆ เช่น ภาคเกษตร อุตสาหกรรม ชุมชนเมืองที่อยู่อาศัยแยกตามเขตการปกครองย่อยจากการสำรวจและวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน พบว่าอำเภอบ้านแท่น สามารถจำแนกการใช้ที่ดินได้เป็น ๕ ประเภทหลัก คือ พื้นที่ป่าไม้ พื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่น้ำ พื้นที่อยู่อาศัย และพื้นที่อื่นๆ

พื้นที่การเกษตร	จำนวน	๑๔๘,๑๑๘	ไร่
พื้นที่ป่าไม้	จำนวน	๒๑,๕๗๙	ไร่
พื้นที่อื่น ๆ	จำนวน	๑๐,๘๘๗	ไร่
พื้นที่อยู่อาศัย	จำนวน	๘,๔๗๐	ไร่
พื้นที่แหล่งน้ำ	จำนวน	๕,๗๙๓	ไร่

ภาพที่ ๘ การใช้ประโยชน์ที่ดิน
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๕๙)

ตารางที่ ๗ การใช้ที่ดิน อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

ที่	ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	จำนวน ครัวเรือน ทั้งหมด	จำนวน ครัวเรือน เกษตรกร	พื้นที่ การเกษตร (ไร่)	ข้าวนาปี (ไร่)				อ้อยโรงงาน (ไร่)	ส้มโอ (ไร่)	มันสำปะหลัง (ไร่)	หม่อนไหม (ไร่)	พืชผัก (ไร่)	พื้นที่ การเกษตรอื่นๆ (ไร่)	
						รวม ข้าวนาปี	จำแนกตามกลุ่มพันธุ์									
							ข้าวเหนียว	หอมมะลิ 105	อื่นๆ							
รวม		192,942.00	11,454	7,394	130,338.19	44,947.13	38,681.01	5,862.67	402.76	52,030	2,585.00	2,075.00	205.00	375.00	28,121.56	
1	บ้านแท่น	40,153.13	3,324	1,964	28,107.19	10,332.18	8,005.37	2,162.53	164.28	11,285.37	2,225.00	75.00	-	80.00	4,269.64	
2	สามส่วน	53,193.00	2,650	1,605	29,551.00	11,265.27	9,618.29	1,459.98	187.00	9,165.77	350.00	164.50	-	120.00	8,485.46	
3	สระพัง	30,625.00	1,414	851	21,083.00	6,746.45	6,270.83	455.39	20.24	6,397.97	-	42.50	70.00	35.00	7,791.08	
4	บ้านเต่า	30,531.00	2,342	1,648	24,689.00	9,740.51	9,024.58	710.08	5.84	10,799.66	5.00	503.75	120.00	50.00	3,470.08	
5	หนองคู	38,440.00	1,724	1,326	26,908.00	6,862.72	5,761.94	1,074.70	25.39	14,380.73	5.00	1,289.25	15.00	90.00	4,265.30	
ผลผลิตเฉลี่ย (ก.ก./ไร่/ปี)							420.00	390.00	410.00	1,205.00	2,010.00	3,260.00	150.00	1,530.00		
ต้นทุนการผลิต (บาท/ไร่/ปี)											13,680.00	24,370.00	3,780.00	9,000.00	12,120.00	
ราคาดผลผลิตเฉลี่ย (บาท/ก.ก.)											1,180.00	30.00	2.00	250.00	10.00	

หมายเหตุ : 1. แสดงข้อมูลพืชเศรษฐกิจที่สำคัญและมีการรวมกลุ่มเกษตรกรอำเภอบ้านแท่น 2. จำนวนครัวเรือนเกษตรกรเฉพาะพื้นที่เป็นแบบยกตัว 3. พื้นที่ข้อมูลพืชเศรษฐกิจ จากการสำรวจและประเมินเกษตรกร 4. ผลผลิตและราคามัถุอินทรีย์ คำนวณจากการผลิตตามน้ำหนักและจำนวนไร่/ไร่

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านแท่น, ๒๕๖๘

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ

๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์

๑.๑ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

๑) เกษตรกร

(๑) ครุฑเรือนเกษตรกร

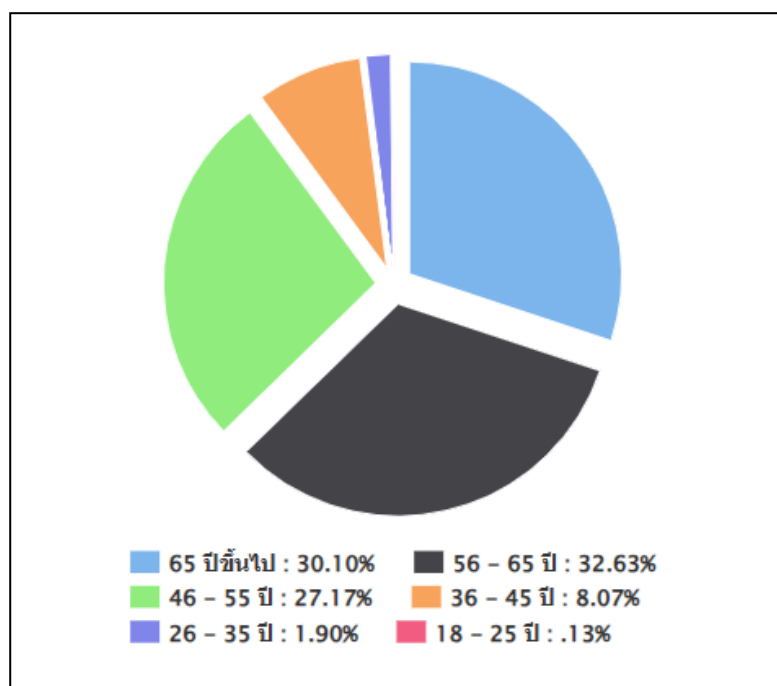
อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ มีครุฑเรือนเกษตรกร จำนวน ๗,๖๘๑ ครุฑเรือน โดยมีหัวหน้าครุฑเรือน เกษตรกร อายุระหว่าง ๖๕ ปีขึ้นไป จำนวน ๒,๓๑๒ ครุฑเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๑๐ รองลงมาอายุระหว่าง ๕๖-๖๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๖๓ และอายุระหว่าง ๔๖-๕๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๑๗ ตามลำดับ

ตารางที่ ๘ แสดงหัวหน้าครุฑเรือนจำแนกตามอายุ อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

ช่วงอายุ (ปี)	ครุฑเรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๒,๓๑๒	๓๐.๑๐
๕๖ - ๖๕ ปี	๒,๕๐๖	๓๒.๖๓
๔๖ - ๕๕ ปี	๒,๐๘๗	๒๗.๑๗
๓๖ - ๔๕ ปี	๖๒๐	๘.๐๗
๒๖ - ๓๕ ปี	๑๔๖	๑.๙๐
๑๘ - ๒๕ ปี	๑๐	๐.๑๓
รวม	๗,๖๘๑	๑๐๐

ที่มา : ระบบทะเบียนเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๖๖

แผนภูมิภาพแสดงหัวหน้าครุฑเรือนจำแนกตามอายุ

ภาพที่ ๙ แสดงหัวหน้าครุฑเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

(ที่มา : ระบบทะเบียนเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๖๖)

(๒) ลักษณะการประกอบอาชีพ

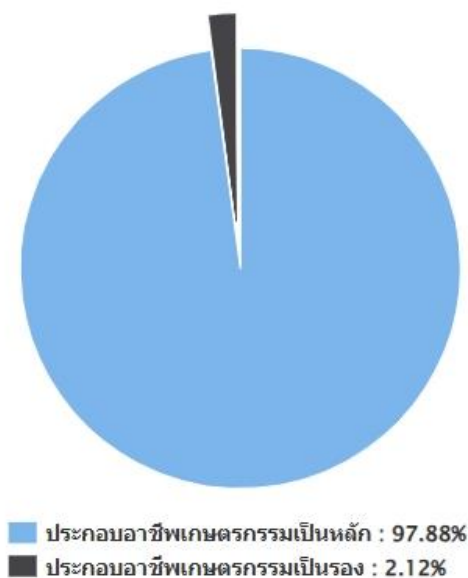
อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ มีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพหลักส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นหลัก จำนวน ๗,๐๐๖ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙๔.๗๕ และประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง จำนวน ๓๘๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๕.๒๕

ตารางที่ ๒๐ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๗,๒๑๑	๙๗.๘๘
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๑๕๖	๒.๑๒

(ที่มา : ระบบทะเบียนเกษตรกร, พ.ศ. ๒๕๖๗)

ลักษณะการประกอบอาชีพ

ภาพที่ ๑๐ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

(ที่มา : ระบบทะเบียนเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๖๗)

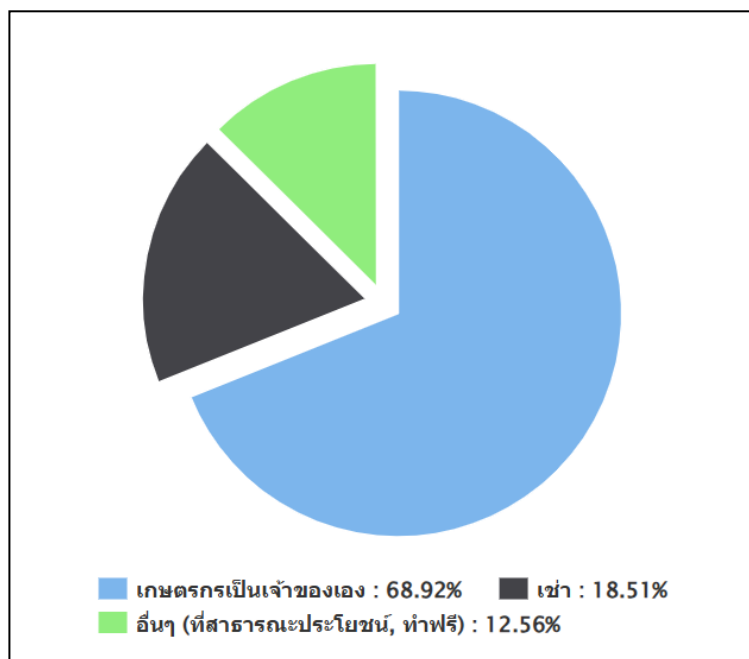
(๓) ลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรอำเภอบ้านแท่น ส่วนใหญ่เกษตรกรเป็นเจ้าของเอง จำนวน ๕,๓๑๖ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๙๒ รองลงมาคืออื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี) จำนวน ๙๖๙ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๕๖ และเช่า จำนวน ๑,๔๒๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๕๑ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๐ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	ร้อยละ
เกษตรกรเป็นเจ้าของ	๕,๓๑๖	๖๘.๙๒
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	๙๖๙	๑๒.๕๖
เช่า	๑,๔๒๘	๑๘.๕๑

ที่มา : ระบบทะเบียนเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๖๖

ภาพที่ ๑๑ แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ
(ที่มา : ระบบทะเบียนเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๖๖)

(๔) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของ)

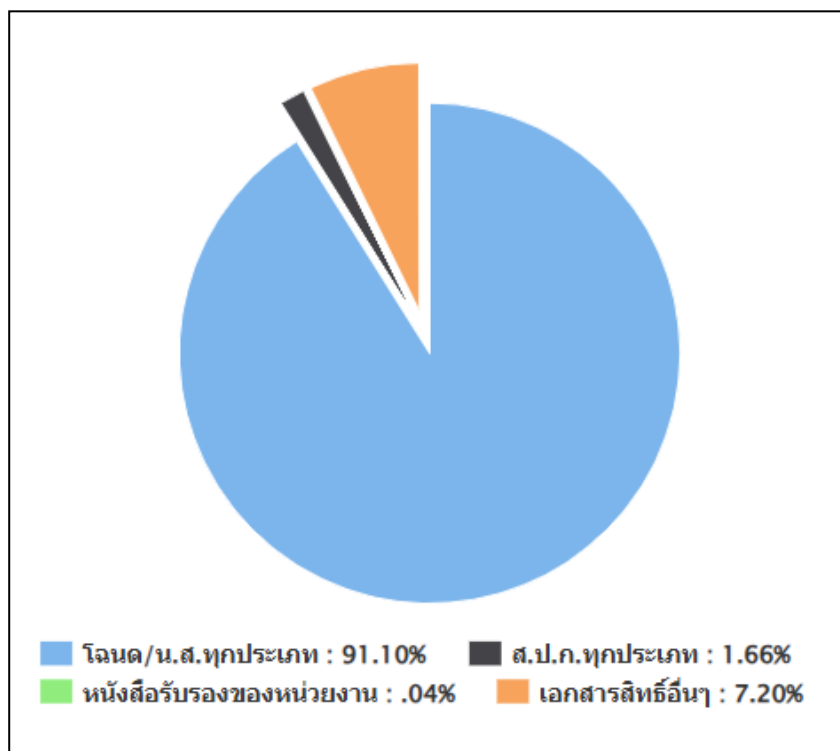
เกษตรกรอำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ มีการถือครองที่ดินแบบไม่มีเอกสารสิทธิ์ จำนวน ๓๙๔ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๗.๒๐ รองลงมาคือเอกสารสิทธิ์ประเภท ส.ป.ก. จำนวน ๙๑ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑.๖๖ และเอกสารสิทธิ์ประเภทโฉนด จำนวน ๔,๙๘๓ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙๑.๑๐ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๑ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรอง ของหน่วยงาน	ไม่มีเอกสารสิทธิ์	
๔,๙๘๓	๙๑	๒	๓๙๔	๕,๓๑๖

ที่มา : ระบบทะเบียนเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๖๖

แผนภูมิภาพแสดงประเภทเอกสารสิทธิ์

ภาพที่ ๑๙ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ
(ที่มา : ระบบทะเบียนเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๖๖)

๒) องค์กรและสถาบันเกษตรกร

(๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

อำเภอบ้านแท่น มีกลุ่มส่งเสริมอาชีพ ๔ กลุ่ม มีสมาชิก ๕๕ ราย กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ๑๘ กลุ่ม สมาชิก ๒๐๐ ราย กลุ่มยุวเกษตรกร ๗ กลุ่ม สมาชิก ๒๒๓ ราย วิสาหกิจชุมชน ๑๐๑ แห่ง สมาชิก ๒,๗๐๑ ราย สหกรณ์ จำนวน ๒ แห่ง สมาชิก ๒,๕๓๒ ราย และกลุ่มเกษตรกร ๒๖ กลุ่ม สมาชิก ๔๗๔ ราย

ตารางที่ ๑๒ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรอำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

ตำบล	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ		กลุ่มแม่บ้าน		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
ตำบลบ้านแท่น	-	-	๔	๔๔	๑	๓๐	๒๕	๖๗๘	๑	๑,๕๘๒	๕	๗๐
ตำบลสามสวน	๓	๔๕	๔	๔๓	๒	๖๐	๓๕	๙๕๗	-	-	๗	๑๔๘
ตำบลบ้านเต่า	๑	๑๐	๔	๔๐	๒	๖๘	๑๗	๔๕๗	-	-	๗	๑๑๘
ตำบลหนองคู	-	-	๒	๒๖	๑	๓๐	๑๐	๓๓๒	-	-	๓	๕๖
ตำบลสระพัง	-	-	๔	๔๗	๑	๓๕	๑๔	๒๗๗	๑	๙๕๐	๔	๘๒
รวม	๔	๕๕	๑๘	๒๐๐	๗	๒๒๓	๑๐๑	๒,๗๐๑	๒	๒,๕๓๒	๒๖	๔๗๔

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ, พ.ศ. ๒๕๖๘

๓) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ มีแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร มีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ๑ ศูนย์ และศพก. เครือข่าย ๑๓ ศูนย์ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ๓ ศูนย์ ศูนย์จัดการดินและปุ๋ย ๑ ศูนย์ ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ๕ ศูนย์ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ๑๕ ศูนย์ และศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน ๕ ศูนย์

ตารางที่ ๑๓ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

ตำบล	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศตปช.	ศบกด.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ			ศูนย์ถ่ายทอด เทคโนโลยี ด้านการ พัฒนาที่ดิน
						กษ.	ปศุ สัตว์	ปฏินูป	
บ้านแท่น	๑	๒	๑	-	๑	๑	๑	๑	๑
สามสวน	-	๗	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑
บ้านเต่า	-	๒	-	-	๑	๑	๑	๑	๑
หนองคู	-	๑	๑	-	๑	๑	๑	๑	๑
สระพัง	-	๑	-	-	๑	๑	๑	๑	๑
รวม	๑	๑๓	๓	๑	๕	๕	๕	๕	๕

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ, พ.ศ. ๒๕๖๘

(๑) อาสาสมัครเกษตร

อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ มีอาสาสมัครเกษตร จำนวน ๒๒๐ คน โดยมีเกษตรกรหมู่บ้านจำนวนมากที่สุด จำนวน ๖๖ ราย และหมอดินอาสา ๖๖ ราย รองลงมาคืออาสาปศุสัตว์ ๒๓ ราย ประมงอาสา ๑๓ ราย ตามลำดับ อย่างไรก็ตามอาสาเกษตรบางรายทำหน้าที่อาสามากกว่า ๑ หน้าที่

ตารางที่ ๑๔ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตรอำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

ตำบล	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)								
	อาสาสมัคร ฝนหลวง	ครูบัญชี อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมอดิน อาสา	เกษตร หมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจ การเกษตร	อาสาสมัคร ปฏิรูปที่ดิน
บ้านแท่น	-	๑	๒	๒	๑๖	๑๖	๒	๑	-
สามสวน	๑	-	๓	๘	๑๘	๑๘	๑	-	-
บ้านเต่า	-	-	๓	๒	๑๓	๑๓	-	-	-
หนองคู	-	-	๒	๗	๑๐	๑๐	-	-	-
สระพัง	-	-	๓	๔	๙	๙	๑	-	๒
รวม	๑	๑	๑๓	๒๓	๖๖	๖๖	๔	๑	๒

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลอาสาสมัครเกษตร (อกส.) และอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) พ.ศ. ๒๕๖๘

(๒) ประชาชนชาวบ้าน

อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ มีประชาชนชาวบ้านภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการดำเนินการโครงการได้คัดเลือกประชาชนชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามวิถีของประชาชนแต่ละคน ซึ่งในอำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ มีประชาชนชาวบ้านจำนวน ๑๔ คน

ตารางที่ ๑๕ แสดงข้อมูลประชาชนชาวบ้านอำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

ตำบล	จำนวน (ราย)	ชื่อ – สกุล	ที่อยู่	องค์ความรู้ด้าน
บ้านแท่น	๔	นางมณี ชุมทอง นายทองพูน วงษา นายสายัณ จินตามาศย์ นางมะลิวรรณ พลเดชา	๒๑๑ ม. ๓ ต. บ้านแท่น อ. บ้านแท่น จ. ชัยภูมิ ๑๐๘ ม. ๙ ต. บ้านแท่น อ. บ้านแท่น จ. ชัยภูมิ ๑๕๖ ม. ๓ ต. บ้านแท่น อ. บ้านแท่น จ. ชัยภูมิ ๔๔ หมู่ที่ ๙ จ. ชัยภูมิ อ. บ้านแท่น ต. บ้านแท่น	ประมง พืชสวน (ไม้ผล) พืชสวน (ไม้ผล) พืชสวน (ไม้ผล)
สามสวน	๓	นายสมคิด ผลานิสงค์ นายอดิเรก ชมภูมิ นายชาติรี พลนิกร	๙๗ ม. ๘ ต. สามสวน อ. บ้านแท่น จ. ชัยภูมิ ๑๕๖ ม. ๖ ต. สามสวน อ. บ้านแท่น จ. ชัยภูมิ ๑๗ ม. ๑๗ ต. สามสวน อ. บ้านแท่น จ. ชัยภูมิ	เกษตรผสมผสาน เกษตรอินทรีย์ เกษตรทฤษฎีใหม่
บ้านเต่า	๔	นายบัญชา โชคบัณฑิต	๗ ม. ๓ ต. บ้านเต่า อ. บ้านแท่น จ. ชัยภูมิ	เกษตรทฤษฎีใหม่

		นายดุสิต ชำนาญ นายวิรุส ผังสระ นางสิงหา ชำนาญ	๑๔๐ ม. ๙ ต. บ้านเต่า อ. บ้านแท่น จ. ชัยภูมิ ๑๒๘ ม. ๔ ต. บ้านเต่า อ. บ้านแท่น จ. ชัยภูมิ ๑๒๙ ม. ๔ ต. บ้านเต่า อ. บ้านแท่น จ. ชัยภูมิ	พืชสวน (ไม้ผล) พืชสวน (ไม้ผล) ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม
หนองคู	๓	นายฉลอง เทียนงูา นายกฤษณะพล การิยะ นายพะยอม หมั่นจิตร	๗๒ ม. ๑ ต. หนองคู อ. บ้านแท่น จ. ชัยภูมิ ๒๕ ม. ๑ ต. หนองคู อ. บ้านแท่น จ. ชัยภูมิ ๑๐๓ ม. ๘ ต. หนองคู อ. บ้านแท่น จ. ชัยภูมิ	พืชสวน (พืชผัก) พืชสวน (พืชผัก) พืชไร่ (มันสำปะหลัง)
รวม	๑๔			

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านแท่น , พ.ศ. ๒๕๖๘

(๓) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ชื่อ : ศูนย์ ศพก. อำเภอบ้านแท่น จังหวัด ชัยภูมิ
ชื่อเกษตรกรต้นแบบ : นางมณี ชุมทอง
ที่อยู่ : บ้านเลขที่ ๒๑๑ ม. ๓ ตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ
สถานการณ์ของพื้นที่ : ศพก. ในอำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ มีการส่งเสริมการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจหลัก เช่น ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง และพืชผักสวนครัว การเลี้ยงสัตว์ที่ได้รับความนิยม ได้แก่ โคขุน ไก่พื้นเมือง และสุกร ซึ่งได้รับการส่งเสริมให้เป็นอาชีพเสริมปัจจัยที่ส่งผลต่อการผลิต ๑)สภาพอากาศ: ชัยภูมิเป็นจังหวัดที่มีทั้งช่วงแล้งและฝนตกหนัก ส่งผลต่อผลผลิตของเกษตรกร ๒)ต้นทุนการผลิต: ราคาปุ๋ย สารเคมี และอาหารสัตว์ที่ปรับตัวสูงขึ้น ทำให้เกษตรกรต้องปรับเปลี่ยนแนวทางการผลิตเพื่อลดต้นทุน ๓)แรงงานภาคเกษตร: แรงงานขาดแคลนเนื่องจากคนรุ่นใหม่หันไปทำงานในภาคอุตสาหกรรม

แนวทางการพัฒนา : ๑) พัฒนาศูนย์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เข้มแข็ง

- จัดทำแผนพัฒนาศูนย์ให้ชัดเจน เช่น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การเพิ่มพื้นที่สาธิต และการอบรมเกษตรกร
- สนับสนุนให้มีทีมงานที่เข้มแข็ง ประกอบด้วยเกษตรกรต้นแบบ นักวิชาการเกษตร และภาครัฐ

๒) ส่งเสริมเครือข่ายและความร่วมมือ

- เชื่อมโยง ศพก. กับสถาบันการศึกษา หน่วยงานรัฐ และเอกชน เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม
- สร้างเครือข่ายเกษตรกรให้มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมกัน

จุดเด่นของศูนย์เรียนรู้ : การทำเกษตรแบบผสมผสาน

หลักสูตรเรียนรู้

๑. การผลิตปุ๋ยอินทรีย์และน้ำหมักชีวภาพ การนำสิ่งเหลือใช้ เช่น ใช้ฟางข้าวมาเป็นวัสดุคลุมดินและนำเศษวัชพืชมาใช้ในการทำปุ๋ยหมักและให้อาหารปลาใช้เศษผักผลไม้มาใช้ในการทำปุ๋ยน้ำชีวภาพและยังเป็นการลดต้นทุนการผลิตข้าวอีกทางหนึ่ง

๒. การปลูกผักสวนครัวปลอดสารพิษ แนะนำให้ชุมชนปลูกพืชผักสวนครัวปลอดภัยจากสารพิษ ได้แก่ สารระเหย แมงลัก โหระพา กระเพรา พริก ข่า ฯลฯ เพื่อจำหน่ายและเป็นรายได้ประจำของครัวเรือนโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง

หลักสูตรบังคับ

๑. หลักสูตรด้านการผลิต

- การปรับปรุงดินและการใช้ปุ๋ยอย่างถูกวิธี การวิเคราะห์ดินและการปรับสภาพดินการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพเพื่อลดต้นทุน

- การเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจและพืชท้องถิ่นเทคนิคการปลูกข้าว อ้อย มันสำปะหลัง และพืชผัก การจัดการศัตรูพืชโดยไม่ใช้สารเคมี

๒. หลักสูตรด้านการจัดการฟาร์ม

การบริหารจัดการฟาร์มให้มีประสิทธิภาพการคำนวณต้นทุนการผลิตการวางแผนการปลูกพืชให้เหมาะสมกับฤดูกาล เกษตรผสมผสานและเกษตรทฤษฎีใหม่

๓. หลักสูตรด้านการตลาด

การตลาดออนไลน์และการขายตรงถึงผู้บริโภค การใช้ Facebook, TikTok และ Shopee ในการขายสินค้าการสร้างแบรนด์สินค้าเกษตรและการแปรรูปสินค้าเพื่อเพิ่มมูลค่า

๔. หลักสูตรด้านการพัฒนาเกษตรกร

การพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer) การนำเทคโนโลยีมาใช้ในภาคเกษตรการเป็นเกษตรกรผู้ประกอบการ (Agropreneur) การพึ่งพาตนเองและเศรษฐกิจพอเพียง

หลักสูตรเสริม

๑. หลักสูตรด้านการผลิต

๒. หลักสูตรด้านการพัฒนาเกษตรกร

ศูนย์เครือข่าย จำนวน ๑๓ ศูนย์

ตารางที่ ๑๖ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอบ้านแท่น
จังหวัดชัยภูมิ

แบบสรุปข้อมูล						
ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ						
ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์		ชื่อ - นามสกุล ประธานศูนย์	เบอร์โทรศัพท์ ประธานศูนย์เครือข่าย
			หมู่	ตำบล		
๑	ศูนย์ ศพก. อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ	ไร่นาสวนผสม/เกษตรผสมผสาน	๓	บ้านแท่น	นางมณี ชุมทอง	๐๘๗-๖๓๘๖๗๓๐
๒	วิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกส้มโอบ้านแท่น	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	๙	บ้านแท่น	นายบุญมี นามวงศ์	๐๘๒-๗๔๙๙๗๘๕
๓	แปลงใหญ่ข้าวหมู่๑๐ ตำบลสามสวน	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว / ศูนย์ข้าวชุมชน	๑๐	สามสวน	นายกฤษฎาค์ ทาอาษา	๐๖๓-๖๒๗๐๕๑๘
๔	ไม้ผลตำบลบ้านแท่น	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	๙	บ้านแท่น	นายสายันต์ จินตามาศย์	๐๘๑-๐๕๙๓๓๕๘
๕	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรปลูกข้าวอินทรีย์สามสวน	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว / ศูนย์ข้าวชุมชน	๑๔	สามสวน	นางสาวทองสุข ผลไทย	๐๘๗-๐๑๐๔๖๕๓
๖	แปลงใหญ่อ้อยโรงงาน หมู่๓ ตำบลบ้านเต่า	ศูนย์เรียนรู้ด้านพืชไร่	๓	บ้านเต่า	นายบัญชา โชคบัญญัติ	๐๘๗-๐๔๒๐๙๓๓
๗	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอ้อยแปลงใหญ่อำเภอบ้านแท่น	ศูนย์เรียนรู้ด้านพืชไร่	๑๗	สามสวน	นายชาติรี พลนิกร	๐๘๗-๒๖๑๖๓๒๘
๘	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มส้มโอแปลงใหญ่อำเภอบ้านแท่น	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	๙	บ้านแท่น	นายทองพูล วงษา	๐๘๙-๙๔๓๑๙๔๖
๙	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (เครือข่าย) สามสวน	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	๖	สามสวน	นายอดิเรก ชมภูมิ	๐๘๐-๗๕๒๕๐๕๑
๑๐	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศูนย์หลัก)	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.)	๑๗	สามสวน	นายชาติรี พลนิกร	๐๘๗-๒๖๑๖๓๒๘
๑๑	กลุ่มแปลงใหญ่ข้าวหมู่๗ ตำบลสระพัง	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว / ศูนย์ข้าวชุมชน	๗	สระพัง	นายสถิต ดิลกลาก	๐๘๖-๗๒๕๔๒๗๑
๑๒	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปลงใหญ่ผัก หมู่๑ ตำบลหนองคู	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก	๑	หนองคู	นายกฤษณพล กระริยะ	๐๙๙-๖๑๔๔๐๘๗
๑๓	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มหม่อนแปลงใหญ่ตำบลบ้านเต่า	ศูนย์เรียนรู้ด้านหม่อนไหม	๓	บ้านเต่า	นางสิงหา ชำนาญ	๐๘๓-๓๘๕๖๔๘๔
๑๔	กลุ่มนาแปลงใหญ่ข้าวอินทรีย์ปลอดสารพิษ	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว / ศูนย์ข้าวชุมชน	๑๖	สามสวน	นายกำจัด แจ็กสูงเนิน	๐๘๖-๒๔๐๘๖๙๗
๑๕	ศูนย์เรียนรู้ไร่นาสวนผสม	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๘	สามสวน	นายสมคิด ผลานิสงค์	๐๘๕-๙๒๗๘๕๘๕

ที่มา : ระบบการรายงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, พ.ศ. ๒๕๖๘

แผนที่แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

ภาพที่ ๑๓ แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และเครือข่าย
อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

(๔) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ จำนวน ๒๔ กลุ่ม ได้แก่

แผนการผลิตรายกลุ่มของ แปลงใหญ่ ส้มโอ ม.๙ ต.บ้านแท่น

ที่อยู่ ๑๐๘ ม.๙ ต.บ้านแท่น อ.บ้านแท่น จ.ชัยภูมิ

กิจกรรม วิเคราะห์ศักยภาพกลุ่มแปลงใหญ่ส้มโอ

- เป้าหมายการดำเนินงานลดต้นทุนการผลิต จาก ๒๑,๓๓๔ บาท/ต่อไร่ เป็น ๑๗,๐๖๗ บาท (๒๐%)
- เป้าหมายผลผลิต เพิ่มผลผลิต จาก ๒,๐๐๐ บาท/ไร่ เป็น ๒,๒๐๐ บาท/ไร่ (๒๐%)
- เป้าหมายรายได้ ๘๐,๐๐๐ บาท/ไร่
- ประมาณการรายจ่าย ๑๐๐,๐๐๐ บาท/ไร่

กิจกรรมที่ต้องการพัฒนา

๑. ศักยภาพการผลิตสู่มาตรฐานการส่งออก
๒. ตลาดสินค้า Modern Trade และ Online

ตารางที่ ๑๗ แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

กิจกรรม	ระยะเวลาการดำเนินงาน											ผู้รับผิดชอบ
	ปี 2566			ปี 2567								
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ส.ค.	ก.ย.	
๑. สำนักงานเกษตรอำเภอ ประสานงานคณะทำงานขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับอำเภอ (SCD) เพื่อคัดเลือกสินค้าหลักในการขับเคลื่อน			↔									คณะทำงาน
๒. ประชุมคณะทำงานเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และวางแผนการดำเนินงาน				↔								คณะทำงาน
๓. จัดเวทีแบบมีส่วนร่วมเพื่อวิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่ ปัญหา อุปสรรค และความต้องการในการพัฒนา					↔							กษจ/กษอ./หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๔. ประชุมสรุปข้อมูลการจัดเวที และจัดทำแผนปฏิบัติงาน					↔							คณะทำงาน
๕. บูรณาการโครงการและงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากกรมฯ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เป้าหมาย ประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วน (ภาครัฐ เอกชน สถานศึกษา/วิชาการ สถาบันการเงิน)					↔							ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๖. ดำเนินการตามโครงการ/กิจกรรม และแนวทางการพัฒนา		←									→	กษจ/กษอ./หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๗. สนับสนุนองค์ความรู้และเทคโนโลยีโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					←						→	กษจ/กษอ./หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๘. ส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ระบบการผลิตตามมาตรฐาน GI/GAP				↔		↔						กษอ.
๙. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพผลผลิตให้ได้ปริมาณและมาตรฐานโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้จากแปลงต้นแบบ					↔	↔						กษอ.
๑๐. จัดกระบวนการเรียนรู้ด้านการตลาดส้มโอ					↔	↔	↔	↔				กษอ.
๑๑. เพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่ม		←									→	กษอ.
๑๒. จัดทำข้อมูลแผนการผลิตและแผนการตลาด						↔	↔	↔	↔			
๑๓. ประชาสัมพันธ์ เพิ่มช่องทางการจำหน่ายส้มโอ ภายใต้แบรนด์ส้มโอหวาน บ้านแท่นให้เป็นที่ยอมรับ						←					→	กษอ.
๑๔. รายงานความก้าวหน้าการดำเนินงาน						*		← *		*	→	กษอ.

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านแท่น, พ.ศ. ๒๕๖๘

ตารางที่ ๑๘ แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่ อำเภอบ้านแพ้น จังหวัดชัยภูมิ

ที่	ตำบล	ชื่อกลุ่มแปลงใหญ่	ชนิดพืช	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนพื้นที่ (ไร่)	ประธาน	เบอร์โทรศัพท์ประธาน
๑	สามสวน	อ้อยโรงงาน ม.๑๗ ต.สามสวน	อ้อยโรงงาน	๓๐	๗๘๓	นายอภิวัฒน์ น้อยหา	๐๘๗-๒๖๑๖๓๒๘
๒	สามสวน	ข้าว ม.๑๔ ต.สามสวน	ข้าว	๓๐	๗๖๓	น.ส.ทองสุข ผลไทย	๐๘๐-๗๕๒๕๐๕๑
๓	บ้านแพ้น	ส้มโอ ม.๙ ต.บ้านแพ้น	ส้มโอ	๓๐	๓๓๑.๕๐	นายทองพูน วงษา	๐๖๑-๙๗๔๔๘๕๔
๔	สามสวน	ส้มโอ ม.๑ ต.สามสวน	ส้มโอ	๓๐	๑๔๗	นายกิตติศักดิ์ กระพันธ์เขียว	๐๘๕-๓๐๗๐๑๒๒
๕	บ้านแพ้น	ส้มโอ ม.๑๐ ต.บ้านแพ้น	ส้มโอ	๓๐	๑๒๔.๕๐	นายสุรัตน์ ประดิษฐ์แท่น	๐๘๙-๖๒๔๐๔๕๒
๖	บ้านแพ้น	ส้มโอ ม.๙,๑๒ ต.บ้านแพ้น	ส้มโอ	๓๐	๑๖๔.๗๕	นางวิมลรัตน์ บริสุทธิ์	๐๘๙-๖๒๔๐๔๕๒
๗	บ้านเต่า	หม่อนไหมบ้านวังหิน ม.๔ ต.บ้านเต่า	หม่อนไหม	๖๐	๑๒๐	นางสิงหา ชำนาญ	๐๘๓-๓๘๕๖๔๘๔
๘	สระพัง	อ้อยโรงงาน ม.๑ ต.สระพัง	อ้อยโรงงาน	๓๐	๑,๒๔๕	นายประดิษฐ์ พงษ์สระพัง	๐๘๙-๗๑๙๑๙๓๘
๙	บ้านเต่า	อ้อยโรงงาน ม.๓ ต.บ้านเต่า	อ้อยโรงงาน	๓๐	๓๕๐	นายบัญชา ไชกบัณฑิต	๐๘๗-๐๔๒๐๙๓๓
๑๐	หนองคู	อ้อยโรงงาน ม.๘ ต.หนองคู	อ้อยโรงงาน	๓๐	๓๑๗	นายสงการณ์ต์ สีหานุ	๐๘๗-๒๔๖๑๒๒๙
๑๑	บ้านแพ้น	ข้าว ม.๑ ต.บ้านแพ้น	ข้าว	๓๐	๕๕๐	นายสุภาพ พลนิกาย	๐๖๕-๔๑๓๖๗๙๔
๑๒	สระพัง	ข้าว ม.๗ ต.สระพัง	ข้าว	๓๗	๓๓๐	นายสถิต ดิลกลาก	๐๘๖-๗๒๕๕๒๗๑
๑๓	สามสวน	ข้าว ม.๑๐ ต.สามสวน	ข้าว	๓๐	๓๘๒	นายกฤษฎา หาดอาษา	๐๖๓-๖๒๗๐๕๑๘
๑๔	บ้านแพ้น	ข้าว ม.๑๐ ต.บ้านแพ้น	ข้าว	๔๒	๔๔๔	นายอดุลย์ พลเดชา	๐๘๓-๑๒๗๓๑๙๙
๑๕	สามสวน	ข้าว ม.๑๖ ต.สามสวน	ข้าว	๓๐	๕๓๔	นายกำจัด แจ็กสูงเนิน	๐๘๖-๒๔๐๘๖๙๗
๑๖	หนองคู	ผัก ม.๑ ต.หนองคู	พืชผัก	๗๐	๑๗.๕๐	นายมนัส อนันต์เต่า	๐๙๙-๖๑๔๔๐๘๗
๑๗	สามสวน	ส้มโอ ม.๑๐ ต.สามสวน	ส้มโอ	๓๐	๑๘๓.๒๕	นางหนูเพียร ประหยัทรทรัพย์	๐๖๑-๗๐๓๒๐๙๙
๑๘	สามสวน	อ้อยโรงงาน ม.๖ ต.สามสวน	อ้อยโรงงาน	๓๐	๓๕๑	นางวรรณลักษณ์ อินทรสิทธิ์	๐๙๐-๘๔๐๘๘๐๘
๑๙	บ้านเต่า	อ้อยโรงงานบ้านหนองเม็ก ม.๓ ต.บ้านเต่า	อ้อยโรงงาน	๓๐	๓๒๓	นายอุทัย สีน้อย	๐๘๕-๕๖๑๐๐๑๙

๒๐	บ้านแท่น	ส้มโอ ม.๑ ต.บ้านแท่น	ส้มโอ	๕๕	๑๖๕	นายสุธาศ์ พงษ์สระพัง	๐๖๑-๙๒๐๖๖๙๕
๒๑	หนองคู	มันสำปะหลัง ม.๘ ต.หนองคู	มันสำปะหลัง	๓๕	๓๕๐	นายพะยอม หมั่นจิตร	๐๘๙-๕๗๔๑๕๒๒
๒๒	สระพัง	หม่อนไหมหัตถกรรม ม.๑ ต.สระพัง	หม่อนไหม	๓๕	๗๐	นางจันทร์ฉาย ผลทับทิม	๐๘๙-๗๑๘๑๙๓๘
๒๓	สามสวน	พืชผัก ม.๖ ต.สามสวน	พืชผัก	๙๑	๒๒	นายคำอ็ก ภิญโญยงค์	๐๘๗-๒๒๓๕๔๘๒
๒๔	บ้านเต่า	พืชผัก ม.๓ ต.บ้านเต่า	พืชผัก	๓๕	๑๑.๓๐	นางปทุมวัน ชำนาญ	๐๖๕-๑๑๘๙๙๐๒
๒๕	สามสวน	ส้มโอ ม.๑๗ ต.สามสวน	ส้มโอ	๓๐	๘๒	นายชาตรี พลนิกร	๐๘๗-๒๖๑๖๓๒๘
๒๖	สามสวน	ข้าว ม.๔ ต.สามสวน	ข้าว	๓๑	๕๖๙	นายโชติ พรหมพันใจ	๐๘๒-๑๕๐๓๙๑๑

ที่มา : ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่, พ.ศ. ๒๕๖๘

๑.๒ ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร

๑) ทรัพยากรดิน

พื้นที่อำเภอบ้านแท่น ประกอบด้วยชุดดินที่พบมากจำนวน ๕ ชุด เกษตรกรทำการเกษตรหลากหลายตามสภาพพื้นที่ กลุ่มชุดดินที่พบ ได้แก่ ชุดดินราชบุรี จำนวน ๔,๑๐๙.๓๕ ไร่ ชุดดินโคราช จำนวน ๓๘,๑๕๔.๙๓ ไร่ ชุดดินเพ็ญ จำนวน ๓๑,๕๑๑.๕๐ ไร่ ชุดดินพนพิสัย จำนวน ๘,๙๐๕.๖๗ ไร่ และชุดดินร้อยเอ็ด จำนวน ๖๔๕๖.๕๘ ไร่

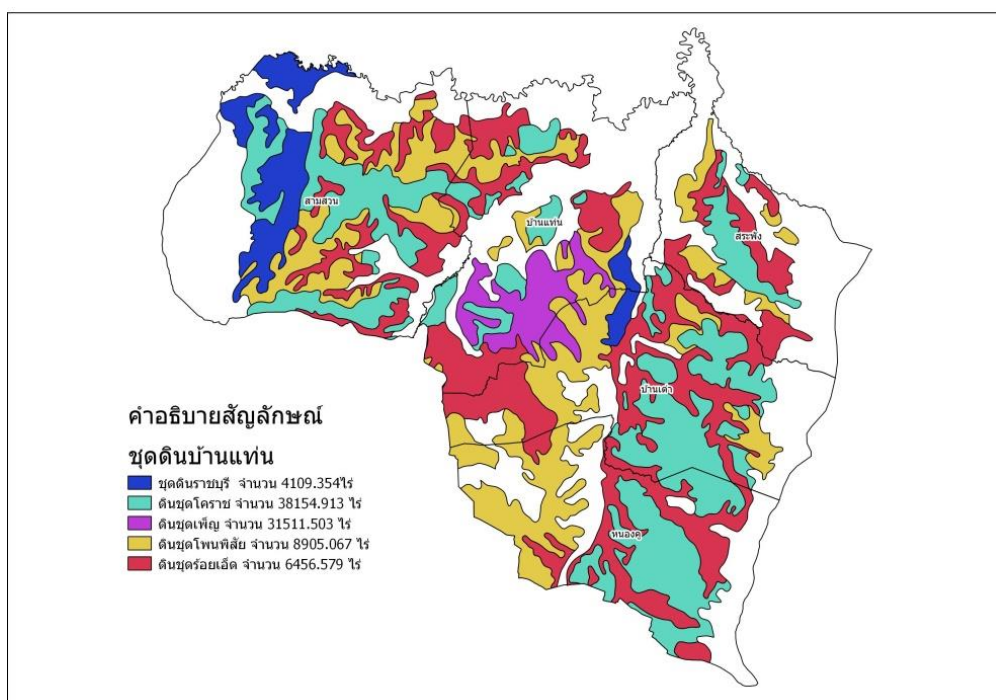
ตารางที่ ๑๙ แสดงทรัพยากรดินอำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
ดินในพื้นที่ลาดชันสูง	๑๕,๗๑๒.๓๑	๒๔.๓๓
ดินในพื้นที่ดอนในเขตดินแห้ง	-	-
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๓๑.๙๗	๐.๐๕
กลุ่มชุดดินผสม	๓๖๒.๖๑	๐.๕๖
ดินในพื้นที่ราบลุ่ม	๔๘,๔๘๐.๖๕	๗๕.๐๖

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๑

ภาพที่ ๑๔ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดินอำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ
(ที่มา กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๑)

ภาพที่ ๑๕ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดินอำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ
(ที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านแท่น พ.ศ. ๒๕๖๘)

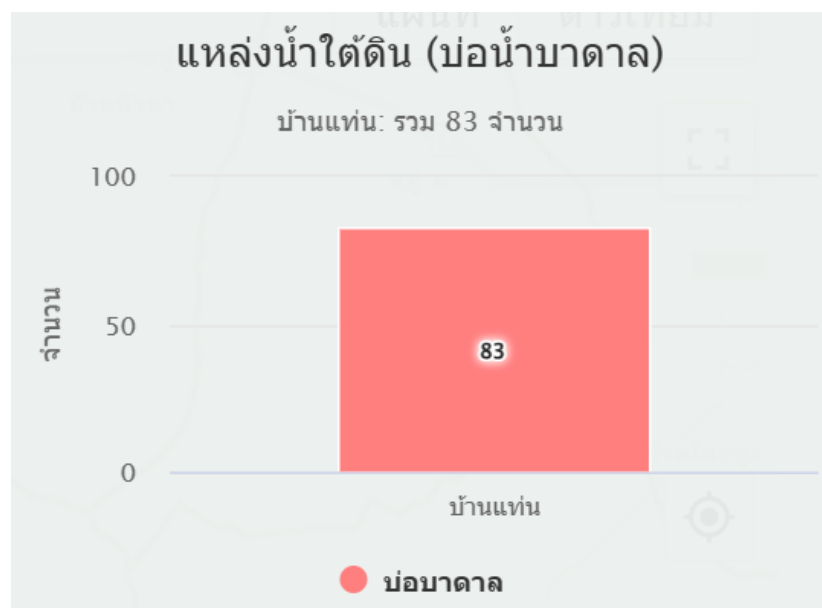
๒) ทรัพยากรน้ำ

อำเภอบ้านแท่นมีแหล่งน้ำและระบบชลประทาน ดังนี้

- คลองชลประทาน	จำนวน ๑ สาย
- ฝาย	จำนวน ๒๖ แห่ง
- บ่อบาดาล	จำนวน ๑,๑๐๒ แห่ง
- บึง, หนอง	จำนวน ๕ แห่ง
- แม่น้ำไหลผ่าน	จำนวน ๔ สาย

ลำน้ำสายสำคัญที่ถือเป็นเส้นเลือดหล่อเลี้ยงอำเภอบ้านแท่น จำนวน ๔ สาย ได้แก่

๑. ลำน้ำเชิญ (เขิน) ต้นน้ำเกิดจากเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว และอุทยานแห่งชาติ น้ำหนาว ไหลผ่านอำเภอกอนสาร อำเภอลำทะเมนชัย อำเภอชุมแพ อำเภอภูเขียว อำเภอบ้านแท่น และไหลลงเขื่อนอุบลรัตน์ที่อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น ไหลผ่านพื้นที่อำเภอบ้านแท่นด้านทิศเหนือ ในเขตตำบลสามสวนและตำบลบ้านแท่น
๒. ลำน้ำพรม ต้นน้ำเกิดจากเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว มีเขื่อนจุฬาภรณ์เป็นแหล่งน้ำต้นน้ำที่สำคัญ ไหลผ่านอำเภอเกษตรสมบูรณ์ อำเภอภูเขียว และมาบรรจบกับลำน้ำเชิญที่ตำบลสามสวน อำเภอบ้านแท่น
๓. ห้วยหมาตาย เป็นลำห้วยที่รองรับน้ำจากอ่างเก็บน้ำบ้านเพชร ด้านทิศใต้ของอำเภอบ้านแท่น ไหลผ่านพื้นที่ตำบลบ้านแท่น ตำบลสามสวน และไหลลงลำน้ำเชิญที่ตำบลบ้านแท่น
๔. ลำห้วยเต่า ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาภูเม็ง ด้านทิศตะวันออกของอำเภอ เป็นลำห้วยสายสั้นๆ ไหลผ่านตำบลหนองคู ตำบลบ้านเต่า ไหลลงลำน้ำเชิญที่ตำบลสระพัง อำเภอบ้านแท่น

ภาพที่ ๑๖ แสดงแหล่งน้ำใต้ดินอำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ
(ที่มา : กรมทรัพยากรน้ำบาดาล, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๑.๓ สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI

จังหวัดชัยภูมิ มีสภาพดินและภูมิอากาศเหมาะสมกับการปลูกส้มโอ โดยส้มโอที่ผลิตได้ จากจังหวัดชัยภูมิเป็นที่รู้จักของพ่อค้าจากต่างถิ่น และผู้ส่งออกจากการศึกษาของมัลลิกา (๒๕๕๔) พบว่า อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ เป็นพื้นที่ที่สามารถปลูกส้มโอได้ดีตรงตามมาตรฐานการส่งออก กรมทรัพย์สินทางปัญญาประกาศให้ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) เป็น “ส้มโอทองดีบ้านแท่น” เนื่องจากมีลักษณะที่โดดเด่นเฉพาะพื้นที่ “ส้มโอทองดีบ้านแท่น” (Thong Dee Ban Thaen Pomelo และ/หรือ Som-O Thong Dee Ban Thaen) หมายถึง ส้มโอพันธุ์ทองดี ผลมีลักษณะกลมแป้น เปลือกค่อนข้างบาง เนื้อกึ่งสีขาวอมชมพู เนื้อฉ่ำไม่แฉะ รสชาติกลมกล่อมหวานอมเปรี้ยว ไม่มีรสขมและรสข่า ปลูกในเขตพื้นที่อำเภอบ้านแท่น ของจังหวัดชัยภูมิ ในปัจจุบันอำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ มีพื้นที่ปลูกส้มโอถึง ๒,๕๘๕ ไร่ (สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านแท่น, ๒๕๖๗) ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ตำบลบ้านแท่นและตำบลสามสวน มีพื้นที่ปลูกส้มโอพันธุ์ทองดีที่ให้ผลผลิตแล้วกว่า ๕๐๐ ไร่ และเพิ่มเป็น ๑,๕๔๐ ไร่ ในปี ๒๕๖๖ ปริมาณของผลผลิตที่ออกมาแต่ละปีประมาณ ๓,๕๐๐ ตัน ราคาที่ขายได้เฉลี่ยอยู่ที่กิโลกรัมละ ๔๕ บาท โดยช่องทางการจำหน่ายผลผลิตที่หลายช่องทาง ได้แก่ ตลาดชุมชน ตลาดโมเดิร์นเทรด ตลาดส่งออก และตลาดออนไลน์ ด้วยพื้นที่และจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอในอำเภอบ้านแท่นที่มากขึ้น จังหวัดชัยภูมิ โดยสำนักงานเกษตรอำเภอบ้านแท่น จึงได้ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มการผลิตและการบริหารจัดการร่วมกัน มีเกษตรกรเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงาน โดยได้มีการจัดตั้งเป็นกลุ่มแปลงใหญ่ ส้มโอ จำนวน ๖ แปลง สมาชิก ๒๒๔ ราย พื้นที่ ๑,๙๒๐ ไร่ (สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านแท่น, ๒๕๖๗) เพื่อประโยชน์ในการหาปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพดี ราคาถูก และการใช้เทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสมเพื่อลดต้นทุนเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ตลอดจนการจัดการด้านการตลาด เพิ่มโอกาสในการแข่งขันและการช่วยเหลือ จากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคี ที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในลักษณะประชารัฐ และจากคุณลักษณะเฉพาะ (ส้มโอพันธุ์ทองดีเป็นไม้ผลที่มีรสชาติดี มีรสหวานอมเปรี้ยว และมีคุณค่าทางโภชนาการสูง) และรสชาติที่โดดเด่นของส้มโอพันธุ์ทองดีที่ปลูกในอำเภอบ้านแท่น ส่งผลให้ส้มโอทองดีบ้านแท่นเป็นสินค้าเกษตรที่มีอัตลักษณ์พื้นถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทย รวมทั้งได้รับมาตรฐานสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indication : GI) (กรมทรัพย์สินทางปัญญา, ๒๕๖๒) มีเกษตรกรได้รับมาตรฐาน GI จำนวน ๖๒ ราย ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ และเพิ่มขึ้นเป็น ๘๙ ราย ในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ ตามลำดับ

๑.๔ สินค้าเกษตรที่สำคัญ

๑.๔.๑ ชนิดสินค้าข้าว

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(๑) เขตความเหมาะสม

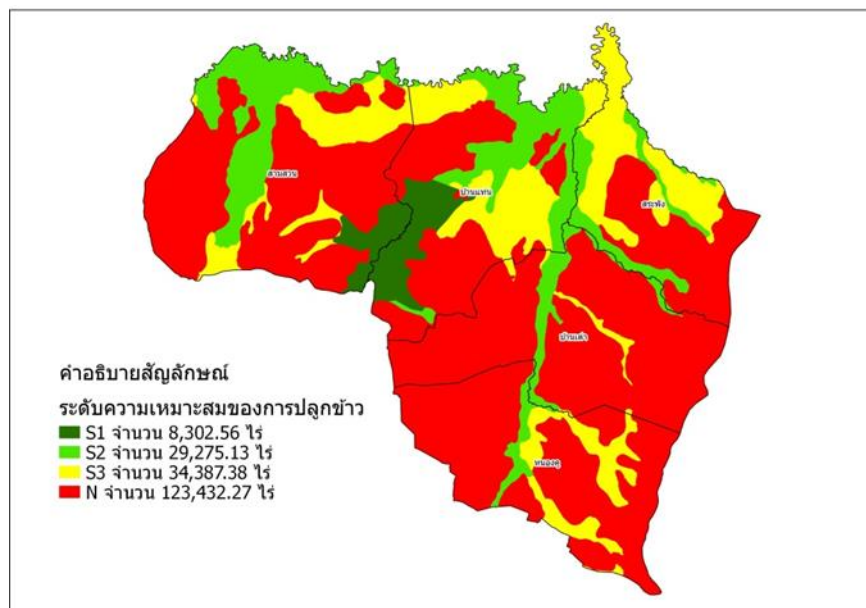
อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ มีพื้นที่ ทั้งหมด จำนวน ๑๙๒,๙๔๒.๐๐ ไร่ พื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกข้าว แบ่งตามพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๘,๓๐๒.๕๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔.๓๐ พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๒๙,๒๗๕.๑๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๑๗ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๓๔,๓๘๗.๓๘ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๘๒ และพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๑๒๓,๔๓๒.๒๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๙๗

ตารางที่ ๒๐ แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว อำเภอบ้านแพ้น จังหวัดชัยภูมิ

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
รวมอำเภอบ้านแพ้น	๘,๓๐๒.๕๖	๒๙,๒๗๕.๑๓	๓๔,๓๘๗.๓๘	๑๒๓,๔๓๒.๒๗	๑๙๕,๓๙๗.๐๐
ตำบลบ้านแพ้น	๔,๒๒๕.๐๐	๑๑,๗๙๒.๐๐	๙,๗๔๖.๓๘	๑๔,๓๘๙.๗๕	๔๐,๑๕๓.๑๓
ตำบลสามสวน	๔,๐๗๗.๕๖	๑๑,๘๗๖.๐๐	๗,๕๘๖.๐๐	๒๙,๖๕๓.๔๔	๕๓,๑๙๓.๐๐
ตำบลบ้านเต่า	-	๑,๓๒๓.๑๐	๙๒๒.๐๐	๒๘,๓๗๙.๙๐	๓๐,๖๒๕.๐๐
ตำบลหนองคู	-	๑,๓๓๙.๐๐	๕,๘๘๗.๐๐	๒๓,๒๙๕.๐๐	๓๐,๕๓๑.๐๐
ตำบลสระพัง	-	๒,๙๔๕.๐๓	๑๐,๒๓๖.๐๐	๒๕,๒๕๘.๙๗	๓๘,๔๔๐.๐๐

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๗

แผนที่แสดงเขตความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว อำเภอบ้านแพ้น

ภาพที่ ๑๗ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว อำเภอบ้านแพ้น
(ที่มา กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๗)

(๒) พื้นที่ปลูกข้าว

อำเภอบ้านแพ้น จังหวัดชัยภูมิ มีพื้นที่ปลูกข้าว จำนวน ๕๑,๘๗๐.๓๖ ไร่ โดยปลูกมากที่สุดคือ ตำบลสามสวน จำนวน ๑๓,๙๖๔.๘๒ ไร่ รองลงมาคือตำบลบ้านแพ้น จำนวน ๑๒,๒๒๓.๐๕ ไร่ ตำบลบ้านเต่า จำนวน ๑๐,๕๙๒.๓๘ ไร่ ตำบลหนองคู จำนวน ๗,๘๐๑.๙๕ ไร่ และตำบลสระพัง จำนวน ๗,๒๘๘.๑๗ ไร่ ตามลำดับ

ตารางที่ ๒๑ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว อำเภอบ้านแพ้น จังหวัดชัยภูมิ

ที่	ตำบล	พื้นที่ปลูก ๕๑,๘๗๐.๓๖ (ไร่)
๑	สามสวน	๑๓,๙๖๔.๘๒
๒	บ้านแพ้น	๑๒,๒๒๓.๐๕
๓	บ้านเต่า	๑๐,๕๙๒.๓๘
๔	หนองคู	๗,๘๐๑.๙๕
๕	สระพัง	๗,๒๘๘.๑๗
	รวม	๕๑,๘๗๐.๓๖

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง, กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๗

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต (เป็นเทคโนโลยีการผลิตที่ใช้ในอำเภอ)

(๑) พันธุ์ข้าว

อำเภอบ้านแพ้น นิยมปลูกข้าวเหนียวพันธุ์ กข.๖ และ กข.๑๐ ข้าวเจ้าพันธุ์ขาวดอกมะลิ ๑๐๕ และ กข.๑๕ (นาปี)

(๒) การเตรียมดิน จะมีการเตรียมดิน ๓ ขั้นตอน ดังนี้

๑. การไถตะ เป็นการไถครั้งแรกตามแนวยาวของพื้นที่กระทงนา (กรณีทีแปลงนาเป็นกระทย่อย ๆ หลายกระทยในหนึ่งแปลงนา) เมื่อไถตะจะช่วยพลิกดินให้ดินชั้นล่างได้ขึ้นมาสัมผัสผิวดิน ออกซิเจน และเป็นการตากดินเพื่อทำลายวัชพืช และโรคพืชบางชนิด การไถตะจะเริ่มทำเมื่อฝนตกครั้งแรกในปีฤดูกาลใหม่ หลังจากไถตะจะตากดินเอาไว้ประมาณ ๑ – ๒ สัปดาห์

๒. การไถแปร หลังจากทีตากดินเอาไว้พอสมควรแล้ว การไถแปรจะช่วยพลิกดินทีกลับไว้ขึ้นมาอีกครั้ง เพื่อทำลายวัชพืชทีขึ้นใหม่ และเป็นการย่อยดินให้มีขนาดเล็กลง จำนวนครั้งของการไถแปรจึงขึ้นอยู่กับชนิดและปริมาณของวัชพืช ลักษณะดินและระดับน้ำในพื้นที่ ขึ้นอยู่กับปริมาณน้ำฝนด้วย แต่โดยทั่วไปแล้วจะไถแปรเพียงครั้งเดียว

๓. การคราด เพื่อเอาเศษวัชพืชออกจากกระทงนา และย่อยดินให้มีขนาดเล็กลงอีก จนเหมาะแก่การเจริญของข้าว ทั้งยังเป็นการปรับระดับพื้นที่ให้มีความสม่ำเสมอ เพื่อสะดวกในการควบคุมดูแลการให้น้ำ

(๓) การปลูก โดยส่วนใหญ่ทำนาหว่าน อัตราการใช้เมล็ดพันธุ์ นาหว่าน ๒๐-๒๕ กิโลกรัม/ไร่ เริ่มปลูกเดือน พฤษภาคม – กรกฎาคม การปลูกข้าวสามารถแบ่งได้เป็น ๒ วิธี คือ การปลูกด้วยเมล็ดโดยตรง ได้แก่ การทำนาหยอดและนาหว่าน และการเพาะเมล็ดในที่หนึ่งก่อน แล้วนำต้นอ่อนไปปลูกในที่อื่นได้แก่ การทำนาดำ

๑. การทำนาหยอด ใช้กับการปลูกข้าวไร่ตามเชิงเขาหรือในที่สูง วิธีการปลูก : หลังการเตรียมดินให้ขุดหลุมหรือทำร่อง แล้วจึงหยอดเมล็ดลงในหลุมหรือร่อง จากนั้นกลบหลุมหรือร่อง เมื่อดันข้าวงอกแล้วต้องดูแลกำจัดวัชพืชและศัตรูพืช

๒. การทำนาหว่าน ทำในพื้นที่ควบคุมน้ำได้ลำบาก วิธีหว่าน ทำได้ ๒ วิธี คือ หว่านข้าวแห้ง หรือหว่านข้าวงอก

๒.๑ การหว่านข้าวแห้ง แบ่งตามช่วงระยะเวลาของการหว่านได้ ๓ วิธี คือ

๑. การหว่านหลังซีไถ ใช้ในกรณีที่ฝนมาล่าช้าและตกชุก มีเวลาเตรียมดินน้อย จึงมีการไถตะเพียงครั้งเดียวและไถแปรอีกครั้งหนึ่ง แล้วหว่านเมล็ดข้าวลงหลังซีไถ เมล็ดพันธุ์อาจเสียหายเพราะหนู และอาจมีวัชพืชในแปลงนามาก

๒. การหว่านคราดกลบ เป็นวิธีที่นิยมมากที่สุด จะทำหลังจากที่ไถแปรครั้งสุดท้ายแล้วคราดกลบ จะได้ต้นข้าวที่งอกสม่ำเสมอ

๓. การหว่านไถกลบ มักทำเมื่อถึงระยะเวลาที่ต้องหว่าน แต่ฝนยังไม่ตกและดินมีความชื้นพอควร หว่านเมล็ดข้าวหลังไถแล้วไถแปรอีกครั้ง เมล็ดข้าวที่หว่านจะอยู่ลึกและเริ่มงอกโดยอาศัยความชื้นในดิน

๒.๒ การหว่านข้าวงอก (หว่านน้าต้ม) เป็นการหว่านเมล็ดข้าวที่ถูกเพาะให้รากงอกก่อนที่จะนำไปหว่านในที่ที่มีน้ำท่วมขัง เพราะหากไม่เพาะเมล็ดเสียก่อน เมื่อหว่านแล้วเมล็ดข้าวอาจเน่าเสียได้ การเพาะข้าวทอดกล้าทำโดยการเอาเมล็ดข้าวใส่กระบุง ไปแช่น้ำเพื่อให้เมล็ดที่มีน้ำหนักเบาหรือลีบลอยขึ้นมาแล้วคัดทิ้ง แล้วนำเมล็ดถ่วงลงในกระบุงที่มีหญ้าแห้งกรุไว้ หมั่นรดน้ำเรื่อยไป อย่าให้ข้าวแตกหน่อ แล้วนำไปหว่านในที่นาที่เตรียมดินไว้แล้ว

๓. การทำนาดำ เป็นการปลูกข้าวโดยเพาะเมล็ดให้งอกและเจริญเติบโตในระยะหนึ่ง แล้วย้ายไปปลูกในอีกที่หนึ่ง สามารถควบคุมระดับน้ำและวัชพืชได้ การทำนาดำแบ่งได้เป็น ๒ ขั้นตอน คือ

๓.๑ การตกกล้า โดยเพาะเมล็ดข้าวเปลือกให้มีรากงอกยาว ๓ – ๕ มิลลิเมตร นำไปหว่านในแปลงกล้า ช่วงระยะ ๗ วันแรก ต้องควบคุมน้ำไม่ให้ท่วมแปลงกล้า และถอนกล้าไปปักดำได้เมื่อมีอายุประมาณ ๒๐ – ๓๐ วัน

๓.๒ การปักดำ ชาวนาจะนำกล้าที่ถอนแล้วไปปักดำในแปลงปักดำ ระยะห่างระหว่างกล้าแต่ละหลุมจะมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับลักษณะของดิน คือ ถ้าเป็นนาลุ่ม ปักดำระยะห่างน้อย เพราะข้าวจะแตกกอใหญ่ แต่ถ้าเป็นนาดอนปักดำค่อนข้างถี่ เพราะข้าวจะไม่ค่อยแตกกอ

(๔) ระบบการให้น้ำ

การผลิตข้าว ๑ กิโลกรัมใช้น้ำในการเพาะปลูกมากถึง ๑,๖๗๐ ลูกบาศก์เมตร ดังนั้นเทคนิคการจัดการน้ำอย่างประหยัดแบบเปียกสลับแห้ง ซึ่งสามารถประหยัดน้ำได้สูงสุด ๕๐% ลดต้นทุน ๘-๑๓ % และลดการปลดปล่อยก๊าซมีเทน ๘๐ %

๔.๑ ทำท่อคูน้ำในแปลงนาก่อน ท่อใช้วัดปริมาณน้ำในแปลงข้าว

วิธีทำท่อคูน้ำ ให้ตัดท่อ PVC ขนาด ๔ นิ้ว ยาว ๒๕ เซนติเมตร ให้วัดจากขอบท่อมา ๕ เซนติเมตร และใช้ปากกาเคมีจุดไว้ ทำทุกๆ ๕ เซนติเมตร ทั้งหมด ๔ จุด และเจาะตามจุดที่กำหนดไว้ พอได้เรียบร้อยแล้วก็เอาท่อเข้าไปฝังไว้ในแปลงนาลึก ๒๐ เซนติเมตร ให้ปากท่อพ้นดิน ๕ เซนติเมตร และเติมน้ำให้มิดปากท่อ

๔.๒ ลดระดับน้ำเพื่อหว่านเมล็ดพันธุ์ข้าว หลังหว่านข้าว ๑ ถึง ๒ วัน ให้พ่นสารเคมีควบคุมก่อนวัชพืชงอกหลังหว่านข้าวแล้ว ๑๕-๒๐ วัน ถ้าระดับน้ำในท่อลดลงต่ำกว่า ๑๐ เซนติเมตร ให้นำนํ้าเข้าแปลงนาจนท่วมปากท่อ แล้วขังน้ำไว้ ๓ วัน

๔.๓ เมื่อใส่ปุ๋ยครั้งแรกแล้ว รักษาระดับน้ำให้ท่วมผิวดิน หลังจากนั้นปล่อยให้น้ำในนาเริ่มลดลง และแห้งลงตามธรรมชาติ หลังจากใส่ปุ๋ยครั้งแรกช่วง ๓๐-๓๕ วัน หลังหว่านข้าว เป็นช่วงระยะเวลาจัดการน้ำแบบเปียกสลับแห้ง โดยให้ตรวจดูระดับน้ำใต้ดินจากท่อคูน้ำ

๔.๔ ถ้าระดับน้ำในท่อลดลงต่ำกว่า ๑๐ เซนติเมตร ให้นำนํ้าเข้าแปลงนาให้ท่วมปากท่อคูน้ำ เหนือผิวดิน ๕ เซนติเมตร ขังน้ำไว้จนกระทั่งน้ำแห้ง และให้น้ำแบบนี้จนกระทั่งข้าวเริ่มตั้งท้อง

๔.๕ ระยะเข้าเริ่มตั้งท้อง ข้าวมีความต้องการน้ำมากขึ้น ให้นำนํ้าเข้าแปลงนาให้ท่วมปากท่อคูน้ำ ขังไว้ ๓ วันแล้ว ใส่ปุ๋ยครั้งที่ ๒

๔.๖ ๕๐ วันหลังข้าวเริ่มตั้งท้อง เป็นช่วงที่ข้าวขาดน้ำไม่ได้ ให้รักษาระดับน้ำในแปลงนาให้สูงกว่าปากท่อตุน้ำ เพิ่มระดับน้ำเป็น ๑๐ เซนติเมตรหลังเข้าออกดอกแล้ว ๒๐ วัน ข้าวไม่ต้องการน้ำแล้ว ให้เก็บท่อตุน้ำ และระบายน้ำออกจากแปลงนาให้แห้ง เพื่อเร่งการสุกแก่

(๕) การดูแลรักษา

๑. การจัดการดินทำการไถกลบตอวังข้าวหลังการเก็บเกี่ยว

๒. การใส่ปุ๋ยเคมีครั้งที่ ๑ ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕ -๑๖-๘ อัตรา ๒๐- ๒๕ กิโลกรัมต่อไร่

ประมาณ ๒๐ - ๓๐ วันหลังข้าวออก

๓. การใส่ปุ๋ยเคมีครั้งที่ ๒ ใส่ปุ๋ยยูเรีย (๔๖-๐-๐) อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ ที่รอกำเนิดช่อดอก หรือ ๓๐ วันก่อนข้าวออกดอก

๔. โรคที่พบเช่น โรคไหม้ ป้องกันโดยใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา และมีการใช้สารกำจัดโรคพืช เช่น คาร์เบนดาซิม โพรคลอราซ

(๖) การใส่ปุ๋ย

ปุ๋ยที่ใช้ คือปุ๋ยเคมี สูตร ๑๕-๑๕-๑๕,สูตร ๑๖-๒๐-๐,สูตร ๑๖-๑๖-๘ , สูตร ๑๖-๘-๘ มีการใส่ ๒ ครั้ง คือ ตอนรองพื้น และช่วงข้าวตั้งท้อง และมีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์มากขึ้นเนื่องจากมีราคาต่ำกว่าปุ๋ยเคมี ส่วนปุ๋ยคอก จะ มีการใส่เพียงเล็กน้อยส่วนใหญ่ใส่ช่วงก่อนทำการปลูกในฤดูถัดไป ประมาณ ๑-๒ เดือน

การใช้สารเคมี แต่ก่อนมีการใช้สารเคมี พวก พุราดาน พอช่วงหลังมีการแนะนำการปลูกพืชปลอดภัยจากสารพิษ และรณรงค์ให้ทราบโทษของสารเคมี เกษตรกรจึงนิยมหันไปใช้สารสกัดจากสมุนไพรธรรมชาติ เช่น สารสกัดจากสะเดา, ตะไคร้หอม,และอื่นจำนวนมาก โดยมีหลายบริษัทเป็นตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์เสริมอาหารให้กับพืช และเกษตรกรบางรายสามารถผลิตน้ำหมักชีวภาพไว้ใช้เอง

(๗) การเก็บเกี่ยว

หลังจากที่ข้าวออกดอกหรือออกรวงประมาณ ๒๐ วัน เกษตรกรจะเร่งระบายน้ำออกเพื่อเป็นการเร่งให้ข้าวสุกพร้อมๆ กัน และทำให้เมล็ดมีความชื้นไม่สูงเกินไป จะสามารถเก็บเกี่ยวได้หลังจากระบายน้ำออกแล้วประมาณ ๑๐ วัน ระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับการเก็บเกี่ยว เรียกว่า ระยะเวลาที่ปลายรวงจะมีสีเหลืองและ กลางรวงเป็นสีทองอ่อน การเก็บเกี่ยวในระยะนี้จะได้เมล็ดข้าวที่มีความแข็งแรง มีน้ำหนัก และมีคุณภาพในการสี

หลังจากตากข้าว เกษตรกรจะขนเข้ามาในลานนวด จากนั้นก็นวดเอาเมล็ดข้าวออกจากรวง บางแห่งใช้แรงงานคน บางแห่งใช้ควายหรือวัวย่ำ แต่ปัจจุบันมีการใช้เครื่องนวดข้าวแล้ว

(๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

เมล็ดข้าวที่นวดผัดทำความสะอาดแล้วควรตากให้มีความชื้นประมาณ ๑๔% ก่อนนำเข้าเก็บในยุ้งฉาง ยุ้งฉางที่ดีควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

๘.๑ อยู่ในสภาพที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก การใช้ลวดตาข่ายกันให้มีร่องระบายอากาศ กลางยุ้งฉางจะช่วยให้การถ่ายเทอากาศดียิ่งขึ้น คุณภาพเมล็ดข้าวจะคงสภาพได้นาน

๘.๒ อยู่ใกล้บริเวณบ้านและติดถนน สามารถขนส่งได้สะดวก

๘.๓ เมล็ดข้าวที่จะเก็บไว้ทำพันธุ์ ต้องแยกจากเมล็ดข้าวบริโภค โดยอาจบรรจุกระสอบ มีป้ายบอกวันบรรจุ และซื้อพันธุ์แยกไว้ส่วนใดส่วนหนึ่งในยุ้งฉาง เพื่อสะดวกในการขนย้ายไปปลูก

๘.๔ ก่อนนำข้าวเข้าเก็บรักษา ควรตรวจสภาพยุ้งฉางทุกครั้ง ทั้งเรื่องความสะอาดและสภาพของยุ้งฉาง ซึ่งอาจมีร่องรอยของหนูกัดแทะจนทำให้ไม่สามารถลัดเข้าไปฉีกกินข้าวได้ วัสดุหรือร่องต่าง ๆ ที่ปิดไม่สนิทเหล่านี้ต้องได้รับการซ่อมแซมให้เรียบร้อยก่อน

(๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู

ชนิดของแมลงที่ทำลายช่วงต่าง ๆ ของข้าวตลอดช่วงอายุ ๑๒๐ วัน และการเข้าทำลายของแมลงศัตรูข้าว ที่พบตามระยะการเจริญเติบโตของข้าว ตั้งแต่ระยะกล้า ระยะแตกกอ และระยะออกรวง

๙.๑ แมลงศัตรูข้าวช่วงระยะกล้า

- เพลี้ยไฟ
- หนอนกระทู้กล้า
- มวนง่าม
- ตัวดำ

๙.๒ แมลงศัตรูข้าวช่วงระยะแตกกอ

- หนอนกอ
- หนอนห่อใบข้าว
- บั่ว
- แมลงหว่า
- เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล
- เพลี้ยจักจั่นเขียว
- แมลงหวี่ขาว

๙.๓ แมลงศัตรูพืชช่วงระยะออกรวง

- แมลงสิง
- หนอนกระทู้คอรวงข้าว

๙.๔ การป้องกันและกำจัดแมลง

๑. หมั่นสำรวจตรวจแปลงนาอย่างสม่ำเสมอ
๒. ใช้กับดักแสงไฟกำจัดแมลง
๓. การใช้สารสกัดจากธรรมชาติ เช่น สะเดา เพื่อไล่แมลงศัตรูข้าว
๔. กำจัดวัชพืชรอบ ๆ แปลงนา เนื่องจากเป็นแหล่งอาศัยของแมลงศัตรูพืช
๕. ใช้เชื้อราบีวเวเรียหรือเมตาไรเซียมพ่นเมื่อเกิดการระบาดของแมลง
๖. ถ้ามีความจำเป็นต้องใช้สารเคมี ใช้ตามคำแนะนำทางวิชาการ

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอบ้านแท่น มีการปลูกข้าวเหนียวพันธุ์ กข๖ และข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ ดังนี้

ตารางที่ ๒๓ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกอ้อยโรงงานในอำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าวเหนียว กข๖						←△→				←▽→		
ข้าวหอมมะลิ ๑๐๕						←△→				←▽→		

สัญลักษณ์

ช่วงฤดูปลูก

ปลูกสูงสุด

ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

เก็บเกี่ยวสูงสุด

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านแท่น, พ.ศ.๒๕๖๘

๕) ต้นทุนการผลิต

อำเภอบ้านแท่น มีต้นทุนการผลิตข้าว ต่อไร่ เป็นเงิน ๕,๐๐๐ บาท

ตารางที่ ๑๕ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๗ อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

รายการ	บาท
ไถเตรียมดิน ๒ ครั้ง	๑,๑๐๐
ปรับปรุงดิน	๔๐๐
ค่าเมล็ดพันธุ์	๖๐๐
ค่าปลูก หว่าน/หยอด/ปักดำ	๔๕๐
ค่าปุ๋ยเคมี	๕๐๐
ค่าแรงงานใส่ปุ๋ย	๑๕๐
ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช	๔๐๐
ค่าการจัดการน้ำ (แรงงาน/น้ำมัน)	๒๐๐
ค่าเก็บเกี่ยว (แรงงานคน/รถเกี่ยว)	๗๐๐
ค่าขนส่ง (ขนส่ง/ตาก/บรรจุ)	๓๐๐
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	๒๐๐
รวม	๕,๐๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านแท่น, พ.ศ. ๒๕๖๗

๖) สถานการณ์การตลาด/วิถีการตลาด

สถานการณ์การราคาข้าวเปลือกที่ผ่านมา คาดว่าราคาข้าวเปลือกเจ้าเฉลี่ยที่เกษตรกรขายได้และข้าวเปลือกเหนียวปรับตัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากผลผลิตได้รับความเสียหายจากภัยแล้ง ทำให้มีผลผลิตออกสู่ตลาดน้อย ขณะที่ราคาข้าวเปลือกเจ้าหอมมะลิที่เกษตรกรขายได้ปรับตัวลดลง เนื่องจากปัจจุบันมีคู่แข่งชั้นมากขึ้น อาทิ เวียดนาม และกัมพูชา จึงส่งผลต่อราคาข้าวหอมมะลิไทยลดลง ราคาข้าวเปลือกปัจจุบัน ราคาข้าวเปลือกเจ้ามะลิ ๑๐๕ ราคาตันละ ๑๐,๙๐๐-๑๒,๐๐๐ บาท ราคาข้าวเปลือกข้าวเหนียว กข.๖ ราคา ตันละ ๑๒,๐๐๐-๑๓,๐๐๐ บาท

เกษตรกรอำเภอบ้านแพ้น สามารถขายผลผลิตข้าวให้กับผู้รับซื้อในพื้นที่ใกล้เคียง ใน ๓ อำเภอ ได้แก่ อำเภอยะหมิง แกลง และอำเภอยะนิง

๗) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

อำเภอบ้านแพ้น มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ โดยมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ต้นแบบด้านข้าว ที่เป็น Smart Farmer แปลงใหญ่ จำนวน ๓ ราย มีองค์ความรู้ทักษะความชำนาญ เกษตรกรมีความรู้ ความชำนาญ องค์ความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

๑. การผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่

๒. มีแหล่งรับซื้อที่แน่นอน ที่ให้ราคาสูงกว่าท้องตลาด

ตารางที่ ๒๕ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตข้าว อำเภอบ้านแพ้น จังหวัดชัยภูมิ

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เริ่ม	สาขา
๑	นางมณี ชุมทอง	๓	บ้านแพ้น	บ้านแพ้น	๒๕๖๔	ข้าว
๒	นายสมคิด ผลานิสงค์	๘	สามสวน	บ้านแพ้น	๒๕๖๕	ข้าว
๓	นายชาติรี พลนิกร	๑๗	สามสวน	บ้านแพ้น	๒๕๖๖	ข้าว

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านแพ้น, พ.ศ.๒๕๖๗)

๑.๔.๒ ชนิดสินค้าอ้อย

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

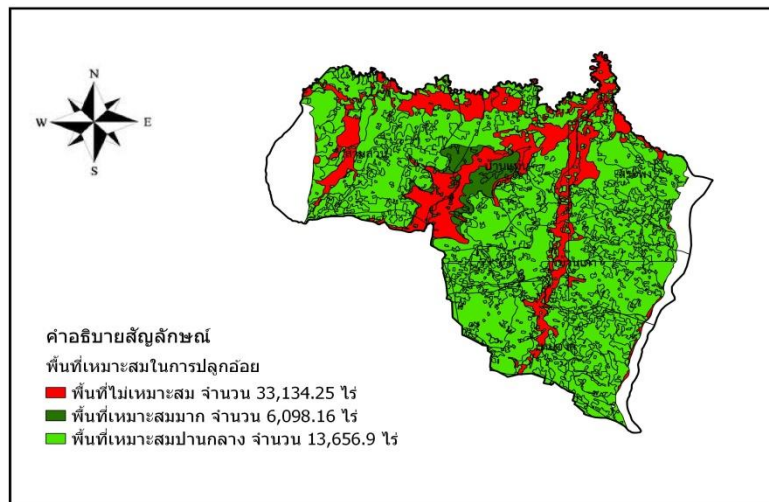
(๑) เขตความเหมาะสม

อำเภอบ้านแพ้น จังหวัดชัยภูมิ มีพื้นที่ ทั้งหมด จำนวน ๑๙๒,๙๔๒.๐๐ ไร่ พื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกอ้อย แบ่งตามพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๖,๐๙๘.๑๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓.๑๖ พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๑๓,๖๕๖.๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๗.๐๗ และพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๓๓,๑๘๗.๘๕ คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๑๗ ตามลำดับ

ตารางที่ ๒๖ แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกอ้อย อำเภอบ้านแพ้น จังหวัดชัยภูมิ

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกอ้อย (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
รวมอำเภอบ้านแพ้น	๖,๐๙๘.๑๖	๑๓,๖๕๖.๙	-	๓๓,๑๘๗.๘๕	๕๒,๘๘๒.๙๑

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านแพ้น, พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาพที่ ๑๘ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกอ้อย อำเภอบ้านแท่น
ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านแท่น , พ.ศ. ๒๕๖๘

(๒) พื้นที่ปลูกอ้อย

อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ มีพื้นที่ จำนวน ๕๒,๘๘๙.๓๑ ไร่ โดยปลูกมากที่สุดคือ ตำบลหนองคู จำนวน ๑๔,๔๕๔.๐๐ ไร่ รองลงมาคือตำบลบ้านเต่า จำนวน ๑๐,๒๔๒.๓๑ ไร่ ตำบลบ้านแท่น จำนวน ๑๐,๐๒๕.๐๐ ไร่ ตำบลสามสวน จำนวน ๙,๙๕๕.๐๐ ไร่ และตำบลสระพัง จำนวน ๘,๒๑๓.๐๐ ไร่ ตามลำดับ

ตารางที่ ๒๗ แสดงพื้นที่ปลูกอ้อย อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

ที่	ตำบล	พื้นที่ปลูกอ้อย (ไร่)
๑	หนองคู	๑๔,๔๕๔.๐๐
๒	บ้านเต่า	๑๐,๒๔๒.๓๑
๓	บ้านแท่น	๑๐,๐๒๕.๐๐
๔	สามสวน	๙,๙๕๕.๐๐
๕	สระพัง	๘,๒๑๓.๐๐
๖	รวม	๕๒,๘๘๙.๓๑

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านแท่น, พ.ศ. ๒๕๖๗

๒) ปริมาณการผลิต

อำเภอบ้านแท่น มีพื้นที่การปลูกอ้อย จำนวน ๕๒,๘๘๙.๓๑ ไร่ โดยมีพื้นที่ปลูกมากที่สุดตำบลหนองคู จำนวน ๑๔,๔๕๔.๐๐ ไร่ รองลงมาคือตำบลบ้านเต่า จำนวน ๑๐,๒๔๒.๓๑ ไร่ ตำบลบ้านแท่น จำนวน ๑๐,๐๒๕.๐๐ ไร่ ตำบลสามสวน จำนวน ๙,๙๕๕.๐๐ ไร่ และตำบลสระพัง จำนวน ๘,๒๑๓.๐๐ ไร่ ตามลำดับ

ตารางที่ ๒๘ แสดงปริมาณการปลูกอ้อย อำเภอบ้านแพ้น จังหวัดชัยภูมิ

ตำบล	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
หนองคู	๑๔,๔๕๔.๐๐	๑๔,๔๕๔.๐๐	๑๗๓,๔๔๘.๐๐	๑๒
บ้านเต่า	๑๐,๒๔๒.๓๑	๑๐,๒๔๒.๓๑	๑๒๒,๙๐๗.๗๒	๑๒
บ้านแพ้น	๑๐,๐๒๕.๐๐	๑๐,๐๒๕.๐๐	๑๒๐,๓๐๐.๐๐	๑๒
สามสวน	๙,๙๕๕.๐๐	๙,๙๕๕.๐๐	๑๑๙,๔๖๐.๐๐	๑๒
สระพัง	๘,๒๑๓.๐๐	๘,๒๑๓.๐๐	๙๘,๕๕๖.๐๐	๑๒
รวม	๕๒,๘๘๙.๓๑	๕๒,๘๘๙.๓๑	๖๓๔,๖๗๑.๗๒	

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านแพ้น, พ.ศ. ๒๕๖๘

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

(๑) การใช้พันธุ์ดี พันธุ์ ขอนแก่น ๓

๑. ลูกผสมระหว่าง พันธุ์ Clone ๘๕-๒-๓๕๒ (แม่) x พันธุ์ K ๘๔-๒๐๐ (พ่อ)
๒. ผลผลิตอ้อย ๒๑ ตันต่อไร่ ในเขตอาศัยน้ำฝน ๑๘ - ๒๒ ตันต่อไร่ ในเขตอาศัยน้ำชลประทาน
๓. ความหวาน ๑๒-๑๓ CCS. ที่อายุ ๑๒ เดือน และตัดที่เดือนธันวาคม-เมษายน
๔. แบ่งในน้ำอ้อย
๕. การเจริญเติบโต ทรงกอค่อนข้างแคบ แตกกอ ๕ -๖ ลำต่อกอ หรือ ๑๑,๐๐๐ ลำต่อไร่ งอกเร็ว เจริญเติบโตเร็วทนแล้งปานกลางไวต่อดี
๖. พื้นที่ที่เหมาะสม เหมาะสมกับสภาพดินร่วนและร่วนปนทราย น้ำไม่ท่วมขัง และระบายน้ำดี
๗. ความต้านทานโรค ต้านทานต่อโรคเหี่ยวเน่าแดงต้านทานปานกลางต่อโรคเส้ดำ
๘. ความต้านทานแมลง ต้านทานปานกลางต่อแมลงหัวขาวและหนอนเจาะลำต้น
๙. ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ที่เด่น ไม่มีขนเบอร์ ๕๗ หูใบเป็นใบหอกทั้ง ๒ ด้าน

การเตรียมพันธุ์

๑. มีความทนทานต่อโรคและแมลง เหมาะสมกับพื้นที่ชนิดดิน
๒. ผลผลิตต่อไร่และความหวานสูง ผลผลิตควรมากกว่าไร่ละ ๑๐ ตัน และความหวานเฉลี่ย ๑๒ CCS.
๓. ท่อนพันธุ์ที่ปลูกควรมีอายุ ๘ - ๑๐ เดือน
๔. มีความสามารถในการไวต่อได้ไม่ต่ำกว่า ๒ ต่อ

(๒) การเตรียมดิน

๒.๑ ในกรณีที่เป็นพื้นที่ปลูกอ้อยเดิมและล้มตอปลูกอ้อยใหม่ ถ้ามีชั้นดินดาน หรือความหนาแน่นรวมของดินที่ระดับความลึก ๕๐ เซนติเมตร มีค่ามากกว่า ๑.๖ กรัมต่อลูกบาศก์เซนติเมตร ต้องไถระเบิดดินดานให้ลึก ๕๐ - ๗๕ เซนติเมตร

๒.๒ ถ้าดินมีค่าอินทรีย์วัตถุต่ำกว่า ๑.๕ เปอร์เซ็นต์ให้ปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง

ดังต่อไปนี้

๑. หว่านพืชบำรุงดินอย่างใดอย่างหนึ่ง คือ ปอเทือง โสนอัฟริกัน อัตรา ๓ กิโลกรัมต่อไร่ ถั่วพุ่ม ถั่วมะแฮะ ถั่วเขียว อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ แล้วไถกลบในระยะเริ่มติดฝัก หรือหลังเก็บเกี่ยวเมล็ดพืชบำรุงดิน

๒. หว่านปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยคอกที่ย่อยสลายดีแล้วอัตรา ๑,๐๐๐ - ๒,๐๐๐ กิโลกรัมต่อไร่

๓. ใส่กากตะกอนหมักกรองหรือฟیلเตอร์เค้ก อัตรา ๕,๐๐๐ - ๘,๐๐๐ กิโลกรัม น้ำหนักแห้งต่อไร่ ยกเว้น ในดินที่มีค่าความเป็นกรดต่างมากกว่า ๗.๕ ไม่ควรใส่กากตะกอนหมักกรอง

๔. ใส่ขานอ้อยแห้งหรือบากาส อัตรา ๒,๐๐๐ กิโลกรัม น้ำหนักแห้งต่อไร่ เพื่อช่วยให้โครงสร้างดินดีขึ้น

๒.๓ ไถด้วยพาสสาม ๑-๒ ครั้ง ลึก ๓๐ - ๕๐ เซนติเมตร ตากดิน ๗ - ๑๐ วัน ถ้าปลูกล้วน ให้พรวน ๑ ครั้ง ถ้าปลูกลายฤดูฝนต้องพรวนเพิ่มอีก ๒ - ๓ ครั้ง จนหน้าดินร่วนซุยและคราดเก็บซาก ราก เหง้า หัวและไหลของวัชพืชออกจากแปลง

๒.๔ พื้นที่ราบหรือพื้นที่ที่มีการให้น้ำชลประทาน ควรปรับระดับพื้นที่ให้มีความลาดเอียงประมาณ ๑ เปอร์เซ็นต์

(๓) การปลูก

๓.๑ ฤดูปลูก แบ่งเป็น ๒ ฤดู คือ

๑. ต้นฤดูฝน เขตชลประทาน ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-เมษายน
๒. ปลายฤดูฝน เป็นการปลูกอ้อยข้ามแล้ง เดือนตุลาคม-ธันวาคม ในพื้นที่ที่เป็นดินร่วนปนทราย

๓.๒ วิธีปลูก มี ๒ แบบ คือ

๑. แรงงานคนกับเครื่องปลูก

- ยกร่องปลูกให้มีระยะระหว่างร่อง ๑.๐ - ๑.๕ เมตรถ้าปลูกลายฤดูฝนยกร่องแล้วต้องปลูกทันทีเพื่อรักษาความชื้นในดิน
- วางท่อนพันธุ์เป็นแถวคู่สลับโคน-ปลาย ระยะในแถวคู่ ๓๐-๕๐ เซนติเมตร ใช้มีดคมสับเป็นท่อน ๆ ละ ๒-๓ ตา ถ้าปลูกล้วนกลบดินหนา ๓-๕ เซนติเมตร ปลูกลายฤดูฝนกลบดินให้แน่นและหนา ๑๕-๒๐ เซนติเมตร
- ในบางพื้นที่ถ้ามีแหล่งน้ำ ก่อนปลูกอ้อยควรปล่อยน้ำเข้าตามร่อง เมื่อดินหมาด วางท่อนพันธุ์และกลบดินให้แน่นพอประมาณ หนา ๑๐-๑๕ เซนติเมตร

๒. การปลูกโดยใช้เครื่องจักร

- ไม่ต้องยกร่อง เครื่องจะเปิดร่อง ใส่ปุ๋ย วางท่อนพันธุ์ และกลบดินอัตโนมัติ

(๔) ระบบการให้น้ำ

สำหรับในแปลงที่มีน้ำชลประทานหรือแหล่งน้ำตามธรรมชาติ

๔.๑ ควรให้น้ำตามร่องทันทีหลังปลูก ประมาณเศษหนึ่งส่วนสองของร่อง โดยไม่ต้องระบายออก

๔.๒ กรณีที่ไม่สามารถปรับพื้นที่ให้มีความลาดเอียงได้ควรให้น้ำแบบพ่นฝอย

๔.๓ ต้องไม่ให้อ้อยขาดน้ำติดต่อกันนานกว่า ๒๐ วัน ช่วงอายุ ๑ - ๖ เดือน ซึ่งเป็นระยะการเจริญเติบโต และนานกว่า ๓๐ วัน ช่วงอายุ ๖ - ๑๐ เดือน ซึ่งเป็นระยะการสะสมน้ำตาล

๔.๔ งดให้น้ำก่อนเก็บเกี่ยว ๒ เดือน ซึ่งเป็นระยะสุกแก่ถ้าฝนตกหนักต้องระบายน้ำออกทันที

๔.๕ ให้น้ำทันทีหลังตัดแต่งต่ออ้อย

(๕) การดูแลรักษา

เพื่อให้ได้พันธุ์อ้อยที่บริสุทธิ์ โดยกำจัดอ้อยที่มีลักษณะไม่ตรงตามพันธุ์ โดยถอนหรือขุดต้นที่เป็นโรคนำออกจากแปลงและเผาทำลายเพื่อป้องกันการระบาดของโรค ควรทำการตรวจแปลง ๓ ครั้ง ตลอดฤดูปลูก

ครั้งที่ ๑ : อ้อยอายุ ๑ เดือน ตรวจเปอร์เซ็นต์ความงอกในกรณีที่อ้อยไม่งอกให้ทำการปลูกซ่อม และตรวจดูว่ามีต่ออ้อยเก่าหลงเหลืออยู่หรือไม่ หากพบให้กำจัดทิ้ง

ครั้งที่ ๒ : อ้อยอายุ ๓ - ๔ เดือนหลังการใส่ปุ๋ย ครั้งที่ ๒ ระยะอ้อยกำลังย่างปล้องตรวจดูลักษณะประจำพันธุ์ เช่น ใบ ทรงกอ หูใบ คอใบ ลำ ฯลฯ หากพบพันธุ์ปนให้กำจัดทิ้ง

ครั้งที่ ๓ : อ้อยอายุ ๗ - ๘ เดือนหลังปลูกหรือก่อนเกี่ยว ๑ เดือน ทำการสำรวจโรคและแมลงและตรวจดูความสมบูรณ์ของอ้อย

(๖) การใส่ปุ๋ย

๖.๑ ใส่ปุ๋ยเคมีหลังปลูก หรือหลังแต่งต่ออ้อย ๒ ครั้ง

- ดินร่วนปนทราย ให้ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๑๓-๑๓-๒๑ ครั้งแรก : รองกันร่องพร้อมปลูก หรือทันทีหลังแต่งต่อ อัตรา ๒๐ กิโลกรัมต่อไร่ ครั้งที่สอง : เมื่ออายุ ๒-๓ เดือน อัตรา ๖๐ กิโลกรัมต่อไร่ ถ้าเป็นอ้อยต่อ เพิ่มปุ๋ย สูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๐-๑๕ กิโลกรัมต่อไร่ หรือสูตร ๒๑-๐-๐ อัตรา ๒๐-๓๐ กิโลกรัมต่อไร่

- ดินร่วนหรือดินร่วนเหนียว ให้ปุ๋ยสูตร ๑๖-๘-๘-๘ ครั้งแรก : หลังปลูกหรือหลังจากการแต่งต่อ ๑ เดือน อัตรา ๓๕ กิโลกรัมต่อไร่ ครั้งที่สอง : เมื่ออายุ ๓-๔ เดือน อัตรา ๔๐ กิโลกรัมต่อไร่

๖.๒ อ้อยปลูกและอ้อยต่อในเขตชลประทาน การใส่ปุ๋ยครั้งที่สอง ให้เพิ่มปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๕ กิโลกรัมต่อไร่หรือ สูตร ๒๑-๐-๐ อัตรา ๓๐ กิโลกรัมต่อไร่

๖.๓ การใส่ปุ๋ยทุกครั้ง ในอ้อยปลูกและอ้อยต่อ ควรใส่ขณะดินมีความชื้น โดยโรยข้างแถว ห่างจากต้นประมาณ ๑๐ เซนติเมตร แล้วพรวนกลบ

(๗) การเก็บเกี่ยว

๗.๑ ใช้แรงงาน

- ใช้มีดรีดใบและกาบใบออกทั้ง ๒ ด้าน แล้วตัดอ้อยให้ชิดดิน
- ควรตัดยอดอ้อยต่ำกว่าจุดคอใบประมาณ ๒๕ - ๓๐ เซนติเมตร ในอ้อยที่ไม่ออกดอก และตัดต่ำกว่าใบตรงประมาณ ๑๐๐ - ๑๕๐ เซนติเมตร ในอ้อยที่ออกดอก

๗.๒ ใช้เครื่องเก็บเกี่ยว

ใช้เครื่องแบบตัดเป็นท่อน ตั้งใบมีดล่างให้ชิดดิน และใบมีดให้ไถระดับกับความ

สูงของอ้อย

(๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

๘.๑ การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

๑. อ้อยที่ใช้แรงงานตัด ต้องส่งเข้าโรงงานภายใน ๑-๒ วัน

๒. อ้อยที่ตัดโดยเครื่องเก็บเกี่ยว ต้องส่งเข้าโรงงานภายใน ๒๔ ชั่วโมง

๘.๒ การขนส่ง

๑. เตรียมยานพาหนะในการขนส่งไว้ล่วงหน้าก่อนการเกี่ยว

๒. รถบรรทุกอ้อยต้องสะอาด ไม่ควรเป็นรถที่ใช้บรรทุกดิน สัตว์ มูลสัตว์ ปุ๋ยเคมี และสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช เพราะอาจมีการปนเปื้อนได้ ต้องไม่มีดิน และหินติดไปกับลำอ้อย

(๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู

๙.๑ การจัดการวัชพืช

การกำจัดวัชพืชเป็นสิ่งจำเป็นในช่วง ๓ - ๔ เดือนแรกถ้ามีวัชพืชขึ้นมากจะทำให้ผลผลิตลดลง การกำจัดวัชพืชอาจใช้แรงงานคน แรงงานสัตว์ หรือเครื่องทุ่นแรงหรือใช้สารเคมีตามคำแนะนำ ในกรณีอ้อยต่อหลังตัดแต่แต่งต่ออ้อยใช้ใบและยอดอ้อยคลุมดิน

๙.๒ โรคที่สำคัญ และการป้องกันกำจัด

๑. โรคใบขาวและโรคกอตะไคร้ สาเหตุเกิดจากเชื้อไฟโตพลาสมา ระบาดรุนแรงในฤดูฝนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในแหล่งปลูกที่เป็นดินร่วนปนทราย การป้องกันกำจัดหมั่นตรวจแปลงและชุดทำลายต้นที่เป็นโรค ใช้ท่อนพันธุ์สะอาด

๒. โรคเหี่ยวเน่าแดงและโรคแล้ดำ สาเหตุเกิดจากเชื้อราระบาดของรุนแรงในช่วงฤดูฝน การป้องกันกำจัด ใช้พันธุ์ต้านทานและท่อนพันธุ์จากแหล่งที่ไม่มีโรคระบาด

๙.๓ แมลงศัตรูที่สำคัญและการป้องกันกำจัด

๑. หนอนกอลายจุดใหญ่หรือหนอนเจาะลำต้นอ้อย เข้าทำลายตั้งแต่ระยะย่างปล้อง หรืออายุประมาณ ๕ เดือน จนถึงระยะเก็บเกี่ยว การป้องกันกำจัด ตัดลำอ้อยที่ถูกทำลาย แล้วผ่าแล้วลำอ้อยทำลายหนอนกอที่อยู่ภายใน ใช้วิธีผสมผสานตามคำแนะนำ หรือป้องกันโดยชีววิธี คือการใช้แมลงศัตรูธรรมชาติ เช่น แตนเบียน โดยปล่อยในอัตรา ๒๐,๐๐๐ ตัว ต่อไร่ต่อเดือน แมลงหางหนีบ โดยปล่อย ๒๐๐ - ๓๐๐ ตัว ต่อไร่ต่อเดือน,

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอบ้านแท่น มีการปลูกอ้อย ดังนี้

ตารางที่ ๒๙ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกอ้อยโรงงานในอำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
อ้อยโรงงาน พันธุ์ ขอนแก่น ๓		←	△	→								
	▽	←		→								→

สัญลักษณ์

ช่วงฤดูปลูก

△ ปลูกสูงสุด

ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านแท่น, พ.ศ. ๒๕๖๓)

๕) ต้นทุนการผลิต

อำเภอบ้านแท่น มีต้นทุนการผลิตอ้อยเฉลี่ย ๘,๕๓๓.๓๓ บาท/ไร่

ตารางที่ ๓๐ แสดงต้นทุนการผลิตอ้อย ปี ๒๕๖๗ อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

หน่วย : บาท/ไร่				
รายการ	อ้อยใหม่	อ้อยต่อปีที่ 1	อ้อยต่อปีที่ 2	เฉลี่ย
ต้นทุนผันแปร				
ค่าแรงงาน				
เปิดหน้าดิน	600	-	-	200
ไถแปร ไถพรวน	500	-	-	166.67
การปลูก	800	-	-	266.67
การใส่ปุ๋ย	200	200	200	200
การฉีดยาปราบวัชพืชและศัตรูพืช	100	100	100	100
การให้น้ำ	300	300	300	300
การเก็บเกี่ยว	1,800	1,440	1,260	1,500
ค่าวัสดุ				
ค่าพันธุ์อ้อย	1,700	-	-	566.67
ค่าปุ๋ย	2,400	2,400	2,400	2,400
ค่ายาปราบวัชพืชและศัตรูพืช	600	600	600	600
หน่วย : บาท/ไร่				
รายการ	อ้อยใหม่	อ้อยต่อปีที่ 1	อ้อยต่อปีที่ 2	เฉลี่ย
ค่าขนส่ง	1,000	800	700	833.33
รวมต้นทุนผันแปร	10,000	5,840	5,560	7,133.33
ต้นทุนคงที่				
ค่าเช่าที่ดิน	1,400	1,400	1,400	1,400
ต้นทุนรวมต่อไร่	11,400	7,240	6,960	8,533.33

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านแท่น, พ.ศ.๒๕๖๗)

๖) สถานการณ์การตลาด/วิถีการตลาด

จุดรับซื้อผลผลิตอ้อยที่มีความสำคัญของอำเภอบ้านแท่น เป็นแหล่งรับซื้อที่ใกล้ที่สุดคือ โรงงานน้ำตาลมิตรภูเวียง อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น และโรงงานมิตรผลภูเขียว อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ มีปริมาณการรับซื้อ ๒,๔๐๐,๐๐๐ และ ๒,๗๐๐,๐๐๐ ตัน/ปี ตามลำดับ

๗) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

อำเภอบ้านแท่น มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ โดยมีเกษตรกรที่ Smart Farmer แปลงใหญ่จำนวน ๒ ราย องค์กรผู้ทักษะความชำนาญ เกษตรกรมีความรู้ ความชำนาญ องค์กรความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ ๓๑ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตอ้อย อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เป็น	สาขา
๑	นายชาติรี พลนิกร	๑๗	สามสวน	บ้านแท่น	๒๕๖๕	พืชไร่ (อ้อย)
๒	นายบัญชา โชคบัณฑิต	๓	สามสวน	บ้านแท่น	๒๕๖๖	พืชไร่ (อ้อย)

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านแท่น, พ.ศ. ๒๕๖๗)

๑.๔.๓ ชนิดสินค้าอ้อย

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

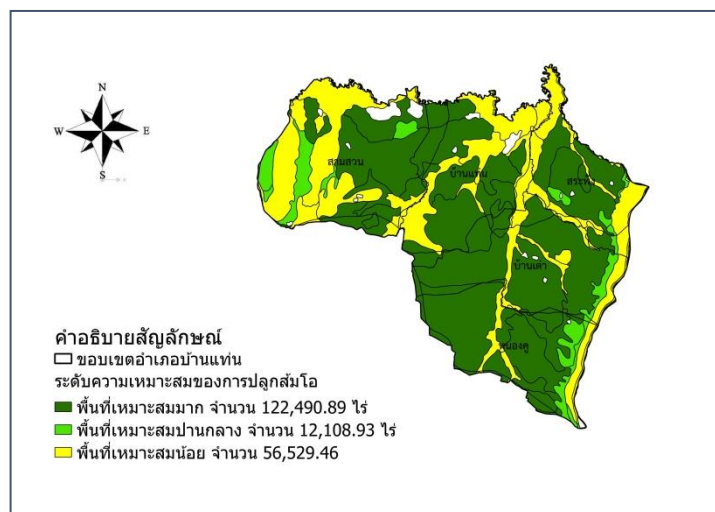
(๑) เขตความเหมาะสม

อำเภอบ้านแท่น มีพื้นที่ ทั้งหมด จำนวน ๑๙๒,๙๔๒.๐๐ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๑๒๒,๔๙๐.๘๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๔๘ พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๑๒,๑๐๘.๙๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖.๒๗ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๕๖,๕๒๙.๔๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๒๕ และไม่มีพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) สำหรับปลูกอ้อย

ตารางที่ ๓๒ แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกอ้อย อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกอ้อย (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
รวมอำเภอบ้านแท่น	๑๒๒,๔๙๐.๘๙	๑๒,๑๐๘.๙๓	๕๖,๕๒๙.๔๖	-	๑๙๑,๑๒๙.๒๘

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านแท่น, พ.ศ.๒๕๖๘

ภาพที่ ๑๙ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกอ้อย อำเภอบ้านแท่น

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านแท่น, พ.ศ.๒๕๖๘)

(๒) พื้นที่ปลูกอ้อย

อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ มีพื้นที่ปลูกส้มโอ จำนวน ๒,๕๘๕ ไร่ โดยปลูกมากที่สุดคือ ตำบลบ้านแท่น จำนวน ๒,๒๒๕ ไร่ รองลงมาคือตำบลสามสวน จำนวน ๓๕๐ ไร่ ตำบลบ้านเต่า จำนวน ๕ ไร่ และตำบลหนองคู จำนวน ๕ ไร่ ตามลำดับ

ตารางที่ ๓๓ แสดงพื้นที่ปลูกส้มโอ อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

ที่	ตำบล	พื้นที่ปลูกส้มโอ (ไร่)
๑	บ้านแท่น	๒,๒๒๕
๒	สามสวน	๓๕๐
๓	บ้านเต่า	๕
๔	หนองคู	๕
	รวม	๒,๕๘๕

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านแท่น พ.ศ. ๒๕๖๘

๒) ปริมาณการผลิต

อำเภอบ้านแท่นมีพื้นที่การปลูกส้มโอ จำนวน ๒,๕๘๕ ไร่ โดยปลูกมากที่สุดคือ ตำบลบ้านแท่น จำนวน ๒,๒๒๕ ไร่ รองลงมาคือตำบลสามสวน จำนวน ๓๕๐ ไร่ ตำบลบ้านเต่า จำนวน ๕ ไร่ และตำบลหนองคู จำนวน ๕ ไร่ ตามลำดับ

ตารางที่ ๓๔ แสดงปริมาณการผลิตส้มโอ อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

ตำบล	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
บ้านแท่น	๒,๒๒๕	๑,๒๐๐	๒,๗๖๐	๒.๓
สามสวน	๓๕๐	๒๕๐	๕๗๕	๒.๓
บ้านเต่า	๕	-	-	-
หนองคู	๕	-	-	-
รวม	๒,๕๘๕	๑,๔๕๐	๓,๓๓๕	

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านแท่น , พ.ศ.๒๕๖๗

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

ส้มโอเป็นไม้ผลเศรษฐกิจที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง และเป็นพืชนิยมบริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศ การปลูกส้มโอให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพสูง จำเป็นต้องมีการดูแลเอาใจใส่อย่างถูกต้องตั้งแต่การเลือกพันธุ์ การเตรียมดิน ไปจนถึงการดูแลรักษาและการเก็บเกี่ยวอย่างเหมาะสม รายละเอียดในแต่ละขั้นตอนมีดังนี้

(๑) การใช้พันธุ์ดี

การเลือกพันธุ์ส้มโอที่เหมาะสมเป็นสิ่งสำคัญ ควรเลือกพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูง รสชาติดี และต้านทานโรคได้ดี พันธุ์ที่นิยมปลูก ได้แก่

พันธุ์ขาวใหญ่: เนื้อสีขาว รสหวานอมเปรี้ยว เปลือกบาง

พันธุ์ขาวแตงกวา: เนื้อละเอียด หวานจัด

พันธุ์ทองดี: เนื้อสีชมพูอมแดง หวานอมเปรี้ยวเล็กน้อย

พันธุ์ทับทิมสยาม: เนื้อสีแดงสด รสชาติหวานจัด กลิ่นหอม

เกษตรกรเลือกต้นพันธุ์จากแหล่งที่เชื่อถือได้ เช่น ศูนย์วิจัยพืชสวน หรือเกษตรกรที่มีประสบการณ์ โดยให้เลือกต้นพันธุ์ที่แข็งแรง ปราศจากโรคและแมลงศัตรู

(๒) การเตรียมดิน

ส้มโอชอบดินร่วนปนทรายที่มีการระบายน้ำดี หากดินเป็นดินเหนียว ควรปรับปรุงโครงสร้างดินโดยการใส่ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยหมัก การเตรียมดินมีขั้นตอนดังนี้

- ไถพรวนดินให้ร่วนซุย และกำจัดวัชพืชออก
- ขุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ เซนติเมตร
- ผสมดินปลูกกับปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมักประมาณ ๕ กิโลกรัมต่อหลุม
- เว้นระยะปลูก ๖-๘ เมตรต่อต้น เพื่อให้มีพื้นที่เพียงพอในการเจริญเติบโต

(๓) การปลูก

- ควรปลูกในช่วงต้นฤดูฝนเพื่อให้มีความชื้นเพียงพอ
- นำต้นพันธุ์ลงปลูกในหลุมที่เตรียมไว้ กลบดินให้แน่นพอประมาณ
- ปักไม้ค้ำยันเพื่อลดการโค่นล้มจากลมแรง
- รดน้ำให้ชุ่มหลังปลูก

(๔) ระบบการให้น้ำ

ส้มโอเป็นพืชที่ต้องการน้ำอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะช่วงแรกของการเจริญเติบโต การให้น้ำสามารถทำได้หลายวิธี ได้แก่

ระบบน้ำหยด: ให้ความชื้นคงที่และประหยัดน้ำ

การรดน้ำด้วยสายยาง: เหมาะสำหรับแปลงขนาดเล็ก

ระบบพ่นหมอก: ใช้ในสวนที่มีขนาดใหญ่

ควรลดการให้น้ำก่อนออกดอกเพื่อกระตุ้นการออกดอก

(๕) การดูแลรักษา

- กำจัดวัชพืชรอบโคนต้นเป็นประจำเพื่อลดการแย่งน้ำและสารอาหาร
- ตัดแต่งกิ่งให้โปร่ง ลดความชื้นสะสมซึ่งเป็นสาเหตุของโรคพืช
- คลุมดินด้วยฟางหรือใบไม้แห้งเพื่อรักษาความชื้นและลดวัชพืช

(๖) การใส่ปุ๋ย

ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก: ใส่ปีละ ๒ ครั้ง เพื่อปรับปรุงคุณภาพดิน

ปุ๋ยเคมี:

ช่วงแรก (ต้นเล็ก): ใช้สูตร ๑๕-๑๕-๑๕ ทุก ๒-๓ เดือน

ช่วงก่อนออกดอก: ใช้สูตร ๘-๒๔-๒๔ เพื่อช่วยเร่งดอก

ช่วงติดผล: ใช้สูตร ๑๓-๑๓-๒๑ เพื่อเพิ่มคุณภาพผล

(๗) การเก็บเกี่ยว

- ส้มโอใช้เวลาประมาณ ๗-๙ เดือนหลังออกดอกจึงเก็บเกี่ยวได้
- สังเกตว่าเปลือกเริ่มเปลี่ยนสี กดแล้วไม่นิ่มมาก
- ใช้กรรไกรตัดขั้วให้เหลือติดผลเพื่อป้องกันการช้ำ

(๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

- เช็ดทำความสะอาดผลส้มโอให้สะอาด
- คัดแยกขนาดและคุณภาพของผล
- เก็บไว้ในที่ร่มและอากาศถ่ายเทสะดวกเพื่อป้องกันการเน่าเสีย
- หากต้องการเก็บไว้นาน ควรห่อผลด้วยกระดาษเพื่อป้องกันการสูญเสีย

(๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู

- โรคราสีชมพู: ใช้สารป้องกันเชื้อรา และตัดแต่งกิ่งให้โปร่ง
- หนอนเจาะผล: ห่อผลด้วยถุงกระดาษหรือใช้สารชีวภัณฑ์
- เพลี้ยแป้งและเพลี้ยไฟ: ใช้น้ำสะเดาหรือสารชีวภัณฑ์
- มดและแมลงวันทอง: ใช้กาวดักจับหรือห่อผล

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอบ้านแพ้น มีการปลูกส้มโอ ดังนี้

ตารางที่ ๓๕ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกส้มโอ ในอำเภอบ้านแพ้น จังหวัดชัยภูมิ

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ส้มโอพันธุ์ทองดีบ้านแพ้น												△

สัญลักษณ์

←→ ช่วงฤดูปลูก

△ ปลูกสูงสุด

←.....→ ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ตารางที่ ๓๖ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกส้มโอ ในอำเภอบ้านแพ้น จังหวัดชัยภูมิ

วิธีปฏิบัติ	มกราคม	กุมภาพันธ์	มีนาคม	เมษายน	พฤษภาคม	มิถุนายน	กรกฎาคม	สิงหาคม	กันยายน	ตุลาคม	พฤศจิกายน	ธันวาคม
การปลูก* (๔ ปี เก็บเกี่ยวผลผลิต)	๑. ปลูกส้มโอแบบรองสวน ขนาด จำนวน ๓๖ ต้นต่อไร่ ๒. ใช้กิ่งพันธุ์แบบกิ่งตอน											
การดูแลรักษา	ให้น้ำ บำรุงดิน ตัดหญ้า กำจัดวัชพืช ควบคุมโรคและแมลง					ตัดหญ้า กำจัดวัชพืช ควบคุมโรคและแมลง			ให้น้ำ ตัดแต่งกิ่ง จัดทรงพุ่ม ตัดหญ้า ดูแลแปลงให้สะอาด			
การใส่ปุ๋ยและสารเคมี	ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยเคมี ๑๕- ๑๕- ๑๕ ๑๓- ๐- ๔๖	ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยเคมี ๑๕- ๑๕- ๑๕	ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยเคมี ๑๕- ๑๕- ๑๕	ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยเคมี ๑๕- ๑๕- ๑๕	ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยเคมี ๑๓- ๑๓- ๒๑ หว้านดอกเกลือ	-	-	-	-	-	ใส่ปุ๋ยเคมี เปิดตาดอก ๘- ๒๔- ๒๔ ๑๕- ๑๕- ๑๕	ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยเคมี ๘- ๒๔- ๒๔ ๑๕- ๑๕- ๑๕
	ฉีดพ่นฮอร์โมนทางใบ										ฉีดพ่นฮอร์โมนทางใบ	
การเก็บเกี่ยว						เก็บเกี่ยวผลผลิต ระยะเวลา ๓-๔ เดือน ปริมาณ (%) ๕ ๑๐ ๑๐ ๗๐ ๕						
Pain Point	ต้นทุนการผลิตมีแนวโน้มสูงขึ้น ผลผลิตที่ได้คุณภาพลดลง ขาดอำนาจการต่อรองตลาด ขาดเงินทุนหมุนเวียน สภาพอากาศเปลี่ยนแปลง ภัยแล้ง โรคแมลงระบาด											
Gain Point	๑. ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน ผสมปุ๋ยใช้เอง และผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดต้นทุน ๒. ลดการใช้สารเคมี ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการแปลง ๓. บริหารจัดการน้ำในแปลงในช่วงฤดูแล้ง ๔. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น ๕. ส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มที่ดี เชื่อมโยงตลาด และจัดทำข้อตกลงซื้อขายผลผลิตแบบกลุ่ม											

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านแพ้น , พ.ศ.๒๕๖๓)

๕) ต้นทุนการผลิต

อำเภอบ้านแท่น มีต้นทุนการผลิตส้มโอ โดย เป็นเงิน ๑๙,๐๐๐ บาท

ตารางที่ ๓๗ แสดงต้นทุนการผลิตส้มโอ ปี ๒๕๖๗ อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

รายการ	(บาท/ไร่/ปี)
1. ต้นทุนการผลิต	
- ค่าสารเคมี	3,000
- ค่าแรงงานพ่นสารเคมี	3,000
- ค่าปุ๋ยอินทรีย์	1, 000
- ค่าปุ๋ยเคมี	5,000
- ค่าน้ำมัน	5,500
- ค่าแรงงานตัดหญ้า	2,000
- ค่าแรงงานเก็บเกี่ยว	2,500
รวมต้นทุนผันแปรเฉลี่ย (บาท/ไร่)	19,000
2. ผลผลิตเฉลี่ย (ผล/ไร่)	2,280
3. ราคาขายเฉลี่ย (บาท/ผล)	120
4. รายได้ (บาท/ไร่)	273,600
5. รายได้สุทธิ (บาท/ไร่)	254,600
6. ต้นทุนการผลิต (บาท/ผล)	0.14
BCR	14.4

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านแท่น, พ.ศ.๒๕๖๗)

๖) สถานการณ์การตลาด/วิถีการตลาด (สถานการณ์การตลาดของอำเภอ)

อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ เป็นแหล่งผลิตส้มโอที่สำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื้อที่ปลูกจำนวน 2,585 ไร่ เกษตรกรผู้ปลูก จำนวน 475 ราย (สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านแท่น, 2567) ส้มโอเป็นสินค้าเกษตรที่มีศักยภาพด้านการผลิตและสร้างมูลค่าให้กับจังหวัดชัยภูมิ พันธุ์ที่เกษตรกรนิยมปลูก คือ พันธุ์ทองดี มีรสชาติกลมกล่อมเป็นเอกลักษณ์ เนื้อกึ่งสีขาวอมชมพู ได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indication : GI) เมื่อปี 2562 มีเกษตรกรได้รับอนุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์ GI จำนวน 89 ราย มีการปลูกส้มโอเฉลี่ยครัวเรือนละ 35 ต้น/ไร่ ส้มโอจะเริ่มให้ผลผลิตในปีที่ 4 เกษตรกรเก็บเกี่ยวผลผลิตช่วงเดือนกรกฎาคม - กันยายน ซึ่งผลผลิตจะออกมากที่สุด ช่วงเดือนสิงหาคม สำหรับสถานการณ์การผลิต ปี 2566 ได้ผลผลิตรวม 780 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 2,000 - 2,300 กิโลกรัม/ไร่/ปี ราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยปี 2567 อยู่ที่ 25 - 37 บาท/กิโลกรัม (สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านแท่น, 2567) ผลผลิต ส่วนใหญ่ ร้อยละ 55 จำหน่ายให้ผู้รวบรวมรายใหญ่เพื่อส่งออกต่างประเทศ รองลงมาผลผลิตร้อยละ 19 จำหน่ายให้กับผู้ค้าปลีกต่างจังหวัด ผลผลิตร้อยละ 18 จำหน่ายให้ผู้ค้าปลีกภายในจังหวัด และห้างสรรพสินค้าแมคโคร (Makro Supermarket) และผลผลิตร้อยละ 8 จำหน่ายตรงให้ผู้บริโภคผ่านหน้าร้านและแพลตฟอร์มออนไลน์ ของเกษตรกรจำหน่ายภายใต้ชื่อ “ส้มโอทองดีบ้านแท่น” ซึ่งเป็นการสร้างอัตลักษณ์ของสินค้า โดยจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศ สร้างรายได้ให้กับเกษตรกรในพื้นที่เป็นอย่างมาก รวมถึงสร้างมูลค่าให้กับจังหวัดชัยภูมิ 45 ล้านบาท/ปี จังหวัดชัยภูมิ ได้คัดเลือกส้มโอทองดีบ้านแท่นให้เป็นสินค้าเกษตรมูลค่าสูงเพื่อส่งออกของอำเภอบ้านแท่น ภายใต้โครงการ 1 ท้องถิ่น

1 สินค้าเกษตรมูลค่าสูง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 และมีการจัดงานเทศกาลส้มโอหวานบ้านแท่น ในเดือนสิงหาคมของทุกปี เพื่อประชาสัมพันธ์ส้มโอทองดีบ้านแท่นให้เป็นที่รู้จัก (๑) วิธีการตลาด (เป็นวิถีตลาดที่เกิดขึ้นในอำเภอ)

แหล่งรับซื้อผลผลิต

อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ มีตลาดรับซื้อ ทั้งในและนอกประเทศ โดยผ่านพ่อค้าคนกลาง ได้แก่ เวียดนาม กัมพูชา และจีน เป็นต้น

๓) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

อำเภอบ้านแท่น มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ ที่เป็น Smart Farmer แปลงใหญ่ จำนวน ๓ ราย โดยมีองค์ความรู้ทักษะความชำนาญ เกษตรกรมีความรู้ ความชำนาญ องค์ความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ ๓๘ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตส้มโอ อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เริ่ม	สาขา
๑	นายบุญมี นามวงศ์	๙	บ้านแท่น	บ้านแท่น	๒๕๖๔	ไม้ผล
๒	นายสายัณ จินตามาศย์	๓	บ้านแท่น	บ้านแท่น	๒๕๖๕	ไม้ผล
๓	นายทองพูน วงษา	๙	บ้านแท่น	บ้านแท่น	๒๕๖๖	ไม้ผล

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านแท่น, พ.ศ. ๒๕๖๗)

๒. ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ตารางที่ ๓๙ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชนที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
๑. ด้านพื้นที่และทรัพยากร การเกษตร ๑.๑ ทรัพยากรดิน	- ดินค่อนข้างเป็นดินทราย และมีโครงสร้างค่อนข้างแน่นทึบ	- ใส่ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมักอัตรา ๑-๒ ตันต่อไร่ ไถกลบตอซังพืชลงดิน ได้แก่ ฟางหรือตอซังข้าว ต้นข้าวโพด หรือเศษพืชตระกูลถั่ว ในช่วงการเตรียมดิน ไถกลบพืชปุ๋ยสด จากพืชตระกูลถั่ว ได้แก่ โสนอัฟริกัน ถั่วพุ่ม หรือถั่วเขียว โดยใช้เมล็ดพันธุ์ อัตรา ๕-๗ กิโลกรัมต่อไร่ ปลุกก่อนทำนาเป็นระยะเวลา ๓๕-๕๐ วัน และเมื่อออกดอก ๕๐ % จึงไถกลบปลูกพืชตระกูลถั่ว ได้แก่ กระถินยักษ์ หรือถั่วมะแฮะ บริเวณคันนา แล้วทำการตัดใบหรือกิ่งอ่อนสับกลบเป็นปุ๋ยพืชสด	ทุกหมู่บ้าน	ทุกหมู่บ้าน
๒. ด้านการผลิตและการตลาด (ตามรายชนิดที่สำคัญ) ๒.๑ ข้าว	- ราคาผลผลิตตกต่ำ - อยู่ห่างไกลแหล่งรับซื้อ	- ประกอบอาชีพเสริม - สร้างตลาดแบบขายตรง (ขายสินค้าจากผู้ผลิตไปยังผู้ซื้อโดยตรง) - เลือกขายสินค้าให้กับจุดรับซื้อที่อยู่ใกล้ที่สุด	ทุกหมู่บ้าน	ทุกหมู่บ้าน

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชนที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
๓. ด้านเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร ๓.๑ การรวมกลุ่ม	- ขาดการรวมกลุ่มของเกษตรกร	- จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว เพื่ออำนาจในการต่อรองราคาผลผลิต - จัดตั้งกลุ่มเกษตรกร เพื่อการแปรรูปผลผลิตจากข้าว	ทุกหมู่บ้าน	ทุกหมู่บ้าน
๔. ด้านการแปรรูปผลผลิตและผลิตภัณฑ์ ๔.๑ การแปรรูปข้าว	- ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการแปรรูป	- จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว เพื่อผลิตข้าวที่มีคุณภาพ - ศึกษานวัตกรรมและการแปรรูปโดยสถาบันการศึกษาในพื้นที่หรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ	ทุกหมู่บ้าน	ทุกหมู่บ้าน

การจัดทำ TOWS Matrix

การวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการเกษตรอำเภอบ้านแพ้น ใช้หลักการวิเคราะห์สภาพวิธิ SWOT Analysis เพื่อประเมินจุดแข็ง จุดอ่อนและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อให้ทราบถึงโอกาสอุปสรรคที่มีผลกระทบเพื่อกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงาน ดังนี้

ตารางที่ ๔๐ การวิเคราะห์ TOWS Matrix สภาพแวดล้อมอำเภอบ้านแพ้น จังหวัดชัยภูมิ

ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก	จุดแข็ง (Strengths : S) ๑. พื้นที่ส่วนใหญ่ใช้ในการทำการเกษตร ๒.สามารถผลิตพืชฤดูแล้งได้	จุดอ่อน (Weaknesses : W) ๑. ไม่สามารถผลิตอ้อยได้ตลอดทั้งปี ๒. ขาดแคลนแรงงาน ๓.ขาดแหล่งน้ำในการทำการเกษตร ๔.เกษตรกรขาดทักษะในการประกอบอาชีพ
โอกาส (Opportunities : O) ๑. มีแหล่งรับซื้อผลผลิตค่อนข้างมาก ๒. มีหน่วยงานราชการให้ความรู้ เช่น กรมพัฒนาที่ดินให้ความรู้เรื่องการปรับปรุงบำรุงดิน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมให้ความรู้เรื่องการจัดรูปที่ดินให้เหมาะสม ๓. มีสถาบันการศึกษาในพื้นที่ให้ความรู้เรื่องการแปรรูปผลผลิตข้าว ๔. พื้นที่ราบลุ่ม เหมาะแก่การเพาะปลูก	SO กลยุทธ์เชิงรุก ๑. การเพิ่มปริมาณผลผลิตข้าว (S๑+O๒) ๒. แปรรูปผลผลิตจากข้าวเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า (S๑+O๓) ๓. การจัดรูปที่ดินในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S๑+O๒)	WO กลยุทธ์เชิงแก้ไข ๑. การรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อผลิตข้าวพันธุ์ดี (W๑+O๒) ๒. การรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อแปรรูปผลผลิตจากข้าว (W๑+O๓)
ภาวะคุกคาม (Threats : T) ๑. ราคาผลผลิตแปรปรวน ๒. บางพื้นที่มีน้ำท่วมขัง	ST กลยุทธ์ป้องกัน ๑. สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง) (S๑+T๑) ๒. สร้างแหล่งเก็บน้ำในชุมชน (S๑+T๒)	WT กลยุทธ์เชิงรับ ๑. รวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้างอาชีพเสริม เช่น การปลูกพืชอายุสั้น (W๑+T๒)

กำหนดเป็นกลยุทธ์ ดังนี้

๑. กลยุทธ์เชิงรุก

- ๑.๑ การเพิ่มปริมาณผลผลิตข้าว
- ๑.๒ แปรรูปผลผลิตจากข้าวเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า
- ๑.๓ การจัดรูปที่ดินในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม

๒. กลยุทธ์เชิงแก้ไข

- ๒.๑ การรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อผลิตข้าวพันธุ์ดี
- ๒.๒ การรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อแปรรูปผลผลิตจากข้าว

๓. กลยุทธ์ป้องกัน

- ๓.๑ สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง)
- ๓.๒ สร้างแหล่งเก็บน้ำในชุมชน

๔. กลยุทธ์เชิงรับ

- ๔.๑ รวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้างอาชีพเสริม เช่น การปลูกพืชอายุสั้น

บทที่ ๓

ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล

แนวทางพัฒนาชุมชน

แบบสรุปเป้าหมาย / งบประมาณแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (แบบ ๕ ปี)

ศูนย์บริการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลบ้านแท่น

ประเภทแผน / โครงการ / กิจกรรม	หน่วยนับ	งบประมาณ/ หน่วย	ปี ๒๕๖๖		ปี ๒๕๖๗		ปี ๒๕๖๘		ปี ๒๕๖๙		ปี ๒๕๗๐	
๑.๑๐ การเพิ่มผลผลิตการประมง -อบรมคณะกรรมการประมงหมู่บ้าน	กลุ่ม	๓	๑	๕,๐๐๐	๑	๕,๐๐๐	๑	๕,๐๐๐	๑	๕,๐๐๐	๑	๕,๐๐๐
๑.๑๑ โครงการสายใยรักแห่งครอบครัว - อบรมแม่บ้าน	๓ ครั้ง	๔๕๐ คน	๑๕๐	๑๕,๐๐๐	๑๕๐	๑๕,๐๐๐	๑๕๐	๑๕,๐๐๐	๑๕๐	๑๕,๐๐๐	๑๕๐	๑๕,๐๐๐
๑.๑๒ โครงการปุยสังข์ตัด(อบรม)	๑ ครั้ง	๕๐๐ คน	๕๐๐	๕๐,๐๐๐	-	-	-	-	-	-	-	-
• แผนการลงทุน												
๒.๑ โครงการเศรษฐกิจพอเพียง - สนับสนุนปัจจัยการผลิต	ราย	๘๐๐	๒๕๐	๑๒๕,๐๐๐	๒๕๐	๑๒๕,๐๐๐	๓๐๐	๑๕๐,๐๐๐	๒๕๐	๑๒๕,๐๐๐	๓๐๐	๑๕๐,๐๐๐
๒.๒ส่งเสริมการปลูกข้าวพันธุ์ดี - สนับสนุนปัจจัยการผลิต (เมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี)	กลุ่ม	๑/๓,๐๐๐ กก	๕	๒๗๐,๐๐๐	๕	๒๗๐,๐๐๐	๖	๓๒๔,๐๐๐	๕	๒๗๐,๐๐๐	๖	๓๒๔,๐๐๐
๒.๓โครงการกองทุนปุย - สนับสนุนปุ๋ยเคมี	กลุ่ม	๑/๓,๐๐๐ กก	๕	๑๒๐,๐๐๐	๕	๑๒๐,๐๐๐	๖	๑๔๔,๐๐๐	๕	๑๒๐,๐๐๐	๖	๑๔๔,๐๐๐
๒.๖โครงการทอดผ้าด้าย -กิจกรรมสนับสนุนเงินทุนหมุนเวียน	กลุ่ม	๑๖	๕	๑๕๐,๐๐๐	๖	๑๘๐,๐๐๐	๕	๑๕๐,๐๐๐	๖	๑๘๐,๐๐๐	๕	๑๕๐,๐๐๐
๒.๗โครงการป้องกันกำจัดศัตรูพืช โดยใช้เครื่อง พ่นยาแบบสเปซพายหลัง	เครื่อง	๑๕,๐๐๐/ เครื่อง	๕	๗๕,๐๐๐	๕	๗๕,๐๐๐	๖	๙๐,๐๐๐	๕	๗๕,๐๐๐	๖	๙๐,๐๐๐
๒.๘ ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน -สนับสนุนปัจจัยการผลิต	กลุ่ม	๑๖	๕	๑๐๐,๐๐๐	๕	๑๐๐,๐๐๐	๖	๑๒๐,๐๐๐	๕	๑๐๐,๐๐๐	๖	๑๒๐,๐๐๐
๒.๙โครงการสายใยรักแห่งครอบครัว - สนับสนุนปัจจัยการผลิต	กลุ่ม	๑๖	๕	๑๐๐,๐๐๐	๕	๑๐๐,๐๐๐	๖	๑๒๐,๐๐๐	๕	๑๐๐,๐๐๐	๖	๑๒๐,๐๐๐
๒.๑๐ โครงการปุยสังข์ตัด -สนับสนุนปัจจัยการผลิต	กลุ่ม	๕๐๐ คน	๕๐๐	๖๕,๐๐๐	-	-	-	-	-	-	-	-

ประเภทแผน / โครงการ / กิจกรรม	หน่วยนับ	งบประมาณ/ หน่วย	ปี ๒๕๖๖		ปี ๒๕๖๗		ปี ๒๕๖๘		ปี ๒๕๖๙		ปี ๒๕๗๐	
๓.แผนการพัฒนาบุคลากร												
๓.๑ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพในการ พัฒนาศูนย์บริการและถ่ายทอด เทคโนโลยีการเกษตรตำบลบ้านแท่น												
-กิจกรรม อบรมเกษตรกรอาสา	ครั้ง	๑๐,๐๐๐	๑	๑๐,๐๐๐	๑	๑๐,๐๐๐	๑	๑๐,๐๐๐	๑	๑๐,๐๐๐	๑	๑๐,๐๐๐
-กิจกรรม ประชุมคณะกรรมการศูนย์ฯ	ครั้ง		๑๒	๓๐,๐๐๐	๑๒	๓๐,๐๐๐	๑๒	๓๐,๐๐๐	๑๒	๓๐,๐๐๐	๑๒	๓๐,๐๐๐
-จัดเก็บข้อมูลด้านการเกษตร	หมู่บ้าน	๑๖	๑๖	๒๐,๐๐๐	๑๖	๒๐,๐๐๐	๑๖	๒๐,๐๐๐	๑๖	๒๐,๐๐๐	๑๖	๒๐,๐๐๐
- ศึกษาดูงานศูนย์ฯที่บริหารประสบ ผลสำเร็จ	ครั้ง	๓	๑	๓๐,๐๐๐	๑	๓๐,๐๐๐	๑	๓๐,๐๐๐	๑	๓๐,๐๐๐	๑	๓๐,๐๐๐

สรุปเป้าหมายและงบประมาณพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (แผน ๕ ปี)
ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลสามสวน

ด้านอาชีพการเกษตร

ประเภทแผน(โครงการ/กิจกรรม)	หน่วย นับ	งบประมาณ/ หน่วย	ปี ๒๕๖๖		ปี ๒๕๖๗		ปี ๒๕๖๘		ปี ๒๕๖๙		ปี ๒๕๗๐	
			เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ
๑.เทคโนโลยีการเกษตร												
๑.๑ ขุดสระน้ำขนาดเล็กในไร่นา												
๑) กิจกรรมถ่ายทอดความรู้	ครั้ง	๑๒,๕๐๐	๖	๗๕,๐๐๐	๖	๗๕,๐๐๐	๖	๗๕,๐๐๐	๑๘	๒๒๕,๐๐๐	๑๘	๒๒๕,๐๐๐
๑.๒ ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยหมักเพื่อลดต้นทุนการผลิต												
๑) กิจกรรมถ่ายทอดความรู้	ครั้ง	๒๐,๐๐๐	๖	๑๒๐,๐๐๐	๖	๑๒๐,๐๐๐	๖	๑๒๐,๐๐๐	๑๘	๓๖๐,๐๐๐	๑๘	๓๖๐,๐๐๐
๒) กิจกรรมสนับสนุนปัจจัยการผลิต	ครั้ง	๕,๐๐๐	๖	๓๐,๐๐๐	๖	๓๐,๐๐๐	๖	๓๐,๐๐๐	๑๘	๙๐,๐๐๐	๑๘	๙๐,๐๐๐
๑.๓ ส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ												
๑) กิจกรรมถ่ายทอดความรู้	ครั้ง	๕,๐๐๐	๖	๓๐,๐๐๐	๖	๓๐,๐๐๐	๖	๓๐,๐๐๐	๑๘	๙๐,๐๐๐	๑๘	๙๐,๐๐๐
๒) กิจกรรมสนับสนุนปัจจัยการผลิต	ครั้ง	๕๐,๐๐๐	๖	๑๐๐,๐๐๐	๖	๑๐๐,๐๐๐	๖	๑๐๐,๐๐๐	๑๘	๓๐๐,๐๐๐	๑๘	๓๐๐,๐๐๐
๑.๔ โครงการป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน												
๑) กิจกรรมถ่ายทอดความรู้	ครั้ง	๒,๕๐๐	๖	๑๕,๐๐๐	๖	๑๕,๐๐๐	๖	๑๕,๐๐๐	๑๘	๔๕,๐๐๐	๑๘	๔๕,๐๐๐
๒) กิจกรรมสนับสนุนปัจจัยการผลิต	ครั้ง	๒,๕๐๐	๖	๑๕,๐๐๐	๖	๑๕,๐๐๐	๖	๑๕,๐๐๐	๑๘	๔๕,๐๐๐	๑๘	๔๕,๐๐๐
๑.๕ โครงการส่งเสริมปลูกพืชแฝง												
๑) กิจกรรมถ่ายทอดความรู้	ครั้ง	๒,๕๐๐	๖	๑๕,๐๐๐	๖	๑๕,๐๐๐	๖	๑๕,๐๐๐	๑๘	๔๕,๐๐๐	๑๘	๔๕,๐๐๐
๒) กิจกรรมสนับสนุนปัจจัยการผลิต	ครั้ง	๒,๕๐๐	๖	๑๕,๐๐๐	๖	๑๕,๐๐๐	๖	๑๕,๐๐๐	๑๘	๔๕,๐๐๐	๑๘	๔๕,๐๐๐
๑.๖ โครงการเกษตรอินทรีย์												
๑) กิจกรรมถ่ายทอดความรู้	ครั้ง	๒,๕๐๐	๖	๑๕,๐๐๐		๑๕,๐๐๐		๑๕,๐๐๐	๑๘	๔๕,๐๐๐	๑๘	๔๕,๐๐๐
๒) กิจกรรมสนับสนุนปัจจัยการผลิต	ครั้ง	๒,๕๐๐	๖	๑๕,๐๐๐	๖	๑๕,๐๐๐	๖	๑๕,๐๐๐	๑๘	๔๕,๐๐๐	๑๘	๔๕,๐๐๐
๑.๗ โครงการผลิตพืชปลอดภัยจากสารพิษ												
๑) กิจกรรมถ่ายทอดความรู้	ครั้ง	๒,๕๐๐	๖	๑๕,๐๐๐	๖	๑๕,๐๐๐	๖	๑๕,๐๐๐	๑๘	๔๕,๐๐๐	๑๘	๔๕,๐๐๐
๒) กิจกรรมสนับสนุนปัจจัยการผลิต	ครั้ง	๒,๕๐๐	๖	๑๕,๐๐๐	๖	๑๕,๐๐๐	๖	๑๕,๐๐๐	๑๘	๔๕,๐๐๐	๑๘	๔๕,๐๐๐

ประเภทแผน(โครงการ/กิจกรรม)	หน่วย นับ	งบประมาณ/ หน่วย	ปี ๒๕๖๖		ปี ๒๕๖๗		ปี ๒๕๖๘		ปี ๒๕๖๙		ปี ๒๕๗๐	
			เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ
๑.๘ ส่งเสริมการเกษตรแบบผสมผสาน												
๑) กิจกรรมถ่ายทอดความรู้	ครั้ง	๒,๕๐๐	๖	๑๕,๐๐๐	๖	๑๕,๐๐๐	๖	๑๕,๐๐๐	๑๘	๔๕,๐๐๐	๑๘	๔๕,๐๐๐
๒) กิจกรรมสนับสนุนปัจจัยการผลิต	ครั้ง	๒,๕๐๐	๖	๑๕,๐๐๐	๖	๑๕,๐๐๐	๖	๑๕,๐๐๐	๑๘	๔๕,๐๐๐	๑๘	๔๕,๐๐๐
๑.๙ ส่งเสริมการปลูกอ้อยโรงงาน												
๑) กิจกรรมถ่ายทอดความรู้	ครั้ง	๑๐๐,๐๐๐	๖	๑๐๐,๐๐๐	๖	๑๐๐,๐๐๐	๖	๑๐๐,๐๐๐	๑๘	๓๐๐,๐๐๐	๑๘	๓๐๐,๐๐๐
๒) กิจกรรมสนับสนุนปัจจัยการผลิต	ครั้ง	๑๐๐,๐๐๐	๖	๑๐๐,๐๐๐	๖	๑๐๐,๐๐๐	๖	๑๐๐,๐๐๐	๑๘	๓๐๐,๐๐๐	๑๘	๓๐๐,๐๐๐

แผนพัฒนาห้าปี (๒๕๖๑-๒๕๖๕) ตำบลสามสวน อำเภอบ้านแท่น
การพัฒนาเกษตรกรรมส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรประกอบอาชีพ

โครงการ/กิจกรรม	ปี ๒๕๖๖		ปี ๒๕๖๗		ปี ๒๕๖๘		ปี ๒๕๖๙		ปี ๒๕๗๐	
	จำนวนโครงการ	งบประมาณ	จำนวนโครงการ	งบประมาณ	จำนวนโครงการ	งบประมาณ	จำนวนโครงการ	งบประมาณ		
๑. จัดกิจกรรมให้ความรู้	๖ ครั้ง	๖๐,๐๐๐	๖ ครั้ง	๖๐,๐๐๐	๖ ครั้ง	๖๐,๐๐๐	๑๘ ครั้ง	๑๘๐,๐๐๐	๑๘ ครั้ง	๑๘๐,๐๐๐
๒. ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์	๒๐๐ ครัวเรือน	๒๐,๐๐๐	๒๐๐ ครัวเรือน	๒๐,๐๐๐	๒๐๐ ครัวเรือน	๒๐,๐๐๐	๖๐๐ ครัวเรือน	๖๐,๐๐๐	๖๐๐ ครัวเรือน	๖๐,๐๐๐
๓. ส่งเสริมการปลูกข้าวพันธุ์ดี	๑๐๐ ไร่	๕๐,๐๐๐	๑๐๐ ไร่	๕๐,๐๐๐	๑๐๐ ไร่	๕๐,๐๐๐	๓๐๐ ไร่	๑๕๐,๐๐๐	๓๐๐ ไร่	๑๕๐,๐๐๐
๔. ส่งเสริมการปลูกพืชผัก/สมุนไพร	๖ หมู่บ้าน	๒๐,๐๐๐	๖ หมู่บ้าน	๒๐,๐๐๐	๖ หมู่บ้าน	๒๐,๐๐๐	๑๘ หมู่บ้าน	๖๐,๐๐๐	๑๘ หมู่บ้าน	๖๐,๐๐๐
๕. โครงการเกษตรพอเพียง	๑๐๐ ครัวเรือน	๓๐,๐๐๐	๑๐๐ ครัวเรือน	๓๐,๐๐๐	๑๐๐ ครัวเรือน	๓๐,๐๐๐	๓๐๐ ครัวเรือน	๙๐,๐๐๐	๓๐๐ ครัวเรือน	๙๐,๐๐๐
๖. ส่งเสริมการปลูกพืชฤดูแล้ง	๓๐๐ ครัวเรือน	๓๐,๐๐๐	๖๐๐ ครัวเรือน	๖๐,๐๐๐	๙๐๐ ครัวเรือน	๙๐,๐๐๐	๑,๘๐๐ ครัวเรือน	๑๘๐,๐๐๐	๑,๘๐๐ ครัวเรือน	๑๘๐,๐๐๐
๗. ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน	๕๐๐ ครัวเรือน	๕๐,๐๐๐	๕๐๐ ครัวเรือน	๕๐,๐๐๐	๕๐๐ ครัวเรือน	๕๐,๐๐๐	๑,๕๐๐ ครัวเรือน	๑๕๐,๐๐๐	๑,๕๐๐ ครัวเรือน	๑๕๐,๐๐๐
๘. ส่งเสริมการผลิตพืชปลอดภัยจากสารพิษ	๕๐๐ ครัวเรือน	๕๐,๐๐๐	๕๐๐ ครัวเรือน	๕๐,๐๐๐	๕๐๐ ครัวเรือน	๕๐,๐๐๐	๑,๕๐๐ ครัวเรือน	๑๕๐,๐๐๐	๑,๕๐๐ ครัวเรือน	๑๕๐,๐๐๐
๙. ส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ดี	๒๐ ครัวเรือน	๒๐,๐๐๐	๒๐ ครัวเรือน	๒๐,๐๐๐	๒๐ ครัวเรือน	๒๐,๐๐๐	๖๐ ครัวเรือน	๖๐,๐๐๐	๖๐ ครัวเรือน	๖๐,๐๐๐
๑๐. โครงการประมงหมู่บ้าน	๖ หมู่บ้าน	๑๒๐,๐๐๐	๖ หมู่บ้าน	๑๒๐,๐๐๐	๖ หมู่บ้าน	๑๒๐,๐๐๐	๑๘ หมู่บ้าน	๓๖๐,๐๐๐	๑๘ หมู่บ้าน	๓๖๐,๐๐๐
๑๑. โครงการเพาะพันธุ์ไม้	๖ หมู่บ้าน	๖๐,๐๐๐	๖ หมู่บ้าน	๖๐,๐๐๐	๖ หมู่บ้าน	๖๐,๐๐๐	๑๘ หมู่บ้าน	๑๘๐,๐๐๐	๑๘ หมู่บ้าน	๑๘๐,๐๐๐
๑๒. โครงการปลูกไม้เศรษฐกิจ	๖ หมู่บ้าน	๖๐,๐๐๐	๖ หมู่บ้าน	๖๐,๐๐๐	๖ หมู่บ้าน	๖๐,๐๐๐	๑๘ หมู่บ้าน	๑๘๐,๐๐๐	๑๘ หมู่บ้าน	๑๘๐,๐๐๐
๑๓. โครงการเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจ	๖ หมู่บ้าน	๑๒๐,๐๐๐	๖ หมู่บ้าน	๑๒๐,๐๐๐	๖ หมู่บ้าน	๑๒๐,๐๐๐	๑๘ หมู่บ้าน	๓๖๐,๐๐๐	๑๘ หมู่บ้าน	๓๖๐,๐๐๐
๑๔. โครงการปลูกไม้ผล - ไม้ยืนต้น	๖ หมู่บ้าน	๖๐,๐๐๐	๖ หมู่บ้าน	๖๐,๐๐๐	๖ หมู่บ้าน	๖๐,๐๐๐	๑๘ หมู่บ้าน	๑๘๐,๐๐๐	๑๘ หมู่บ้าน	๑๘๐,๐๐๐
๑๕. พัฒนาศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลสามสวน	๑ ศูนย์	๑๐๐,๐๐๐	๑ ศูนย์	๑๐๐,๐๐๐	๑ ศูนย์	๑๐๐,๐๐๐	๓ ศูนย์	๓๐๐,๐๐๐	๓ ศูนย์	๓๐๐,๐๐๐

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลสระพัง

ประเภทแผน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	งบประมาณ/หน่วย	ปี ๒๕๖๖		ปี ๒๕๖๗		ปี ๒๕๖๘		ปี ๒๕๖๙		ปี ๒๕๗๐		สาระสำคัญของโครงการ/กิจกรรม
			เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ			
๑.แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการลงทุน													
ส่งเสริมการผลิตข้าว													-ลดต้นทุนการผลิต -เพิ่มผลผลิต/ไร่ ให้สูงขึ้น
- กิจกรรมโรงเรียนเกษตรกรข้าว	กลุ่ม	๔,๐๐๐	๓	๑๒,๐๐๐	๓	๑๒,๐๐๐	๓	๑๒,๐๐๐	๓	๑๒,๐๐๐	๓	๑๒,๐๐๐	
- กิจกรรมสนับสนุนปัจจัยการผลิต	กลุ่ม	๔๕,๐๐๐	๓	๑๓๕,๐๐๐	๓	๑๓๕,๐๐๐	๓	๑๓๕,๐๐๐	๓	๑๓๕,๐๐๐	๓	๑๓๕,๐๐๐	
๑.๒ ส่งเสริมการผลิตที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน (GAP)													- ผลิต ข้าว,พริก,กะหล่ำปลี ปลอดภัยทั้งผู้ผลิตและบริโภค
- GAP ข้าว	กลุ่ม	๑๒,๐๐๐	๑	๑๒๐๐๐	๑	๑๒๐๐๐	๑	๑๒๐๐๐	๑	๑๒๐๐๐	๑	๑๒๐๐๐	
-GAP พริก	กลุ่ม	๑๐,๐๐๐	๑	๑๐,๐๐๐	๑	๑๐,๐๐๐	๑	๑๐,๐๐๐	๑	๑๐,๐๐๐	๑	๑๐,๐๐๐	
-GAP กะหล่ำปลี	กลุ่ม	๑๐,๐๐๐	๑	๑๐,๐๐๐	๑	๑๐,๐๐๐	๑	๑๐,๐๐๐	๑	๑๐,๐๐๐	๑	๑๐,๐๐๐	
๑.๓ การป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน													
-กิจกรรมถ่ายทอดความรู้	กลุ่ม	๓,๐๐๐	๓	๙,๐๐๐	๓	๙,๐๐๐	๓	๙,๐๐๐	๓	๙,๐๐๐	๓	๙,๐๐๐	
๑.๔ ส่งเสริมการปลูกพืชฤดูเลี้ยง	กลุ่ม	๑๐,๐๐๐	๓	๓๐,๐๐๐	๓	๓๐,๐๐๐	๓	๓๐,๐๐๐	๓	๓๐,๐๐๐	๓	๓๐,๐๐๐	-เพิ่มรายได้,ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้ก่อประโยชน์สูงสุด
๑.๕ ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง (แปลงตัวอย่าง)	ราย	๒,๐๐๐	๓๐	๖๐,๐๐๐	๓๐	๖๐,๐๐๐	๓๐	๖๐,๐๐๐	๓๐	๖๐,๐๐๐	๓๐	๖๐,๐๐๐	-ประหยัดรายจ่าย -เป็นตัวอย่างของคนทั่วไป
๑.๖ ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง	หมู่	๓๐,๐๐๐	๓	๙๐,๐๐๐	๓	๙๐,๐๐๐	๓	๙๐,๐๐๐	๓	๙๐,๐๐๐	๓	๙๐,๐๐๐	-ประหยัดรายจ่าย
๑.๗โครงการสายใยรักแห่งครอบครัว	กลุ่ม	๒๐,๐๐๐	๑	๒๐,๐๐๐	๑	๒๐,๐๐๐	๑	๒๐,๐๐๐	๑	๒๐,๐๐๐	๑	๒๐,๐๐๐	-ส่งเสริมความรักและความอบอุ่นในครอบครัว
๑.๘โครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ													-เพิ่มรายได้ -มีทำเลเลี้ยงสัตว์เหมาะสม
-กิจกรรมถ่ายทอดความรู้	ครั้ง	๓,๐๐๐	๑	๓,๐๐๐	๑	๓,๐๐๐	๑	๓,๐๐๐	๑	๓,๐๐๐	๑	๓,๐๐๐	
-กิจกรรมดูงานผู้ประสบผลสำเร็จ	ครั้ง	๑๐,๐๐๐	๑	๑๐,๐๐๐	๑	๑๐,๐๐๐	๑	๑๐,๐๐๐	๑	๑๐,๐๐๐	๑	๑๐,๐๐๐	
-กิจกรรมสนับสนุนปัจจัยการผลิต	ราย	๖๐	๒๐	๖,๐๐๐	๒๐	๖,๐๐๐	๒๐	๖,๐๐๐	๒๐	๖,๐๐๐	๒๐	๖,๐๐๐	
๑.๙ ส่งเสริมการเลี้ยงปลาในนาข้าว													-มีอาหารโปรตีนบริโภค -เพิ่มรายได้ -ใช้พื้นที่ให้ก่อประโยชน์
- กิจกรรมถ่ายทอดความรู้	ครั้ง	๕,๐๐๐	๑	๕,๐๐๐	๑	๕,๐๐๐	๑	๕,๐๐๐	๑	๕,๐๐๐	๑	๕,๐๐๐	
- กิจกรรมสนับสนุนปัจจัยการผลิต	ราย	๙๐	๓๐	๑๒,๐๐๐	๓๐	๑๒,๐๐๐	๓๐	๑๒,๐๐๐	๓๐	๑๒,๐๐๐	๓๐	๑๒,๐๐๐	
๑.๑๐ ส่งเสริมการทอดผ้าตัดย													-เป็นอาชีพเสริม -มีภูมิปัญญาอยู่เดิม
- กิจกรรมถ่ายทอดความรู้	ครั้ง/กลุ่ม	๕,๐๐๐	๓	๑๕,๐๐๐	๓	๑๕,๐๐๐	๓	๑๕,๐๐๐	๓	๑๕,๐๐๐	๓	๑๕,๐๐๐	
- กิจกรรมสนับสนุนปัจจัยการผลิต		๑๑๐,๐๐๐	๓		๓	๓๓๐,๐๐๐	๓		๓	๓๓๐,๐๐๐	๓	๓๓๐,๐๐๐	
๑.๑๑ โครงการเพิ่มผลผลิตการประมงในเขตแหล่งน้ำ													-ฝึกการรวมกลุ่มของเยาวชน -ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
-กิจกรรมถ่ายทอดความรู้	กลุ่ม	๕,๐๐๐	๑	๕,๐๐๐	๑	๕,๐๐๐	๑	๕,๐๐๐	๑	๕,๐๐๐	๑	๕,๐๐๐	
- กิจกรรมสนับสนุนปัจจัยการผลิต		๕,๐๐๐	๑	๕,๐๐๐	๑	๕,๐๐๐	๑	๕,๐๐๐	๑	๕,๐๐๐	๑	๕,๐๐๐	

๑.๑๒ โครงการส่งเสริมการทอผ้าไหม -กิจกรรมถ่ายทอดความรู้ กิจกรรมสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์	ครั้ง กลุ่ม	๔,๐๐๐ ๗๐,๐๐๐	๑ ๑	๔,๐๐๐ ๗๐,๐๐๐	๑ ๑	๔,๐๐๐ ๗๐,๐๐๐	๑ ๑	๔,๐๐๐ ๗๐,๐๐๐	๑ ๑	๔,๐๐๐ ๗๐,๐๐๐	๑ ๑	๔,๐๐๐ ๗๐,๐๐๐	-เป็นอาชีพเสริม -มีภูมิปัญญาอยู่เดิม
๑.๑๓โครงการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน - จัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจ - สนับสนุนโครงการ	ครั้ง กลุ่ม	๓,๐๐๐ ๑๐๐,๐๐๐	๒ ๓	๖,๐๐๐ ๓๐๐,๐๐๐	๒ ๓	๖,๐๐๐ ๓๐๐,๐๐๐	๒ ๓	๖,๐๐๐ ๓๐๐,๐๐๐	๒ ๓	๖,๐๐๐ ๓๐๐,๐๐๐	๒ ๓	๖,๐๐๐ ๓๐๐,๐๐๐	-ฝึกการรวมกลุ่ม -ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
๑.๑๓ กองทุนปุย	หมู่บ้าน	๘๐,๐๐๐	๓	๒๔๐,๐๐๐	๓	๒๔๐,๐๐๐	๓	๒๔๐,๐๐๐	๓	๒๔๐,๐๐๐	๓	๒๔๐,๐๐๐	-ลดต้นทุนการผลิต
๑.๑๔ ป้องกันกำจัดศัตรูพืช -- กิจกรรมสนับสนุนเครื่องพ่นยาเคมี	เครื่อง	๑๒,๐๐๐	๒	๒๔,๐๐๐	๒	๒๔,๐๐๐	๓	๒๔,๐๐๐	๒	๒๔,๐๐๐	๓	๓๖,๐๐๐	-ลดต้นทุนการผลิต
๑.๑๕ โครงการส่งเสริมการปลูกอ้อยโรงงาน - กิจกรรม ถ่ายทอดความรู้ - กิจกรรม สนับสนุนปัจจัยการผลิต	กลุ่ม ราย	๑๐,๐๐๐ ๕,๐๐๐	๒ ๒๐	๒๐,๐๐๐ ๑๐๐,๐๐๐	๒ ๒๐	๒๐,๐๐๐ ๑๐๐,๐๐๐	๒ ๒๐	๒๐,๐๐๐ ๑๐๐,๐๐๐	๒ ๒๐	๒๐,๐๐๐ ๑๐๐,๐๐๐	๒ ๒๐	๒๐,๐๐๐ ๑๐๐,๐๐๐	-เพิ่มรายได้ -พื้นที่เหมาะสม -ขาดเงินทุน
พัฒนาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม													
ป่าพื้นบ้านอาหารชุมชน -กิจกรรมถ่ายทอดความรู้ -กิจกรรมสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์	ครั้ง กลุ่ม	๓,๐๐๐ ๑๐,๐๐๐	๓ ๓	๙,๐๐๐ ๓๐,๐๐๐	๓ ๓	๙,๐๐๐ ๓๐,๐๐๐	๓ ๓	๙,๐๐๐ ๓๐,๐๐๐	๓ ๓	๙,๐๐๐ ๓๐,๐๐๐	๓ ๓	๙,๐๐๐ ๓๐,๐๐๐	-มีอาหารบริโภค -ลดภาวะโลกร้อน
การปรับปรุงบำรุงดิน -อบรมการทำเกษตรอินทรีย์ -ปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้ปุ๋ยพืชสด	หมู่บ้าน หมู่บ้าน	๑๐,๐๐๐ ๓๐,๐๐๐	๓ ๓	๓๐,๐๐๐ ๙๐,๐๐๐	๓ ๓	๓๐,๐๐๐ ๙๐,๐๐๐	๓ ๓	๓๐,๐๐๐ ๙๐,๐๐๐	๓ ๓	๓๐,๐๐๐ ๙๐,๐๐๐	๓ ๓	๓๐,๐๐๐ ๙๐,๐๐๐	-เพิ่มธาตุอาหารในดิน -ลดต้นทุนการผลิต
๓ แผนพัฒนาบุคลากร													
๓.๑ ประสิทธิภาพในการพัฒนาบริหาร ศูนย์บริการและถ่ายทอด เทคโนโลยีการเกษตร -กิจกรรมทัศนศึกษาดูงาน - กิจกรรมสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ศูนย์ฯ -สนับสนุนค่าตอบแทนในการประชุม คณะกรรมการศูนย์ฯ	ครั้ง ครั้ง ครั้ง	๑๐,๐๐๐ ๒๐,๐๐๐ ๑,๕๐๐	๑ ๑ ๑๒	๑๐,๐๐ ๒๐,๐๐๐ ๑๘,๐๐๐	๑ ๑ ๑๒	๑๐,๐๐๐ ๒๐,๐๐๐ ๑๘,๐๐๐	๑ ๑ ๑๒	๑ ๑ ๑๒	๑๐,๐ ๐ ๐๐	๑ ๑ ๑๒	๑๐,๐ ๐๐ ๐๐	๑ ๑ ๑๒	-สนับสนุนการทำงานของ คณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ -เพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ของคณะกรรมการศูนย์ฯ

สรุปโครงการพัฒนาและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕
ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล บ้านเต่า อำเภอบ้านแพน จังหวัดชัยภูมิ

[illegible]

สรุปแผนพัฒนาการเกษตร (แผนถ่ายทอด,แผนธุรกิจชุมชน แผนปรับปรุงฟื้นฟูทรัพยากร) ปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕

ตำบลหนองคู

แผน	โครงการ / กิจกรรม	เหตุผลประกอบ	วิธีดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ (ชื่อกลุ่ม/องค์กร)	งบประมาณ (บาท)					ตัวชี้วัด
					ปี๒๕๖๑	ปี ๒๕๖๒	ปี ๒๕๖๓	ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕	
ถ่ายทอดเทคโนโลยี	ผลิตสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชในชุมชน (น้ำหมักชีวภาพ) และการใช้สารสกัดจากพืชสมุนไพร	- ต้นทุนการผลิตสูงผลผลิตต่ำ - ลดต้นทุนการผลิต - ไม่เป็นอันตรายต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม	- จัดอบรมให้ความรู้ - จัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการผลิต - ส่งเสริมสาธิตการทำและการใช้น้ำสกัดชีวภาพ	- กรมส่งเสริมการเกษตร - อบต.หนองคู - คณะกรรมการศูนย์บริการฯ	๑๕,๐๐๐	๑๘,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๑๘,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	- ผลผลิตทางการเกษตรสูงขึ้น - ต้นทุนการผลิตพืชต่อไร่ลดลง - เกษตรกรมีความปลอดภัยจากสารเคมีสภาพแวดล้อมดีขึ้น
แผนการลงทุน (แผนวิสาหกิจชุมชน)	ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน (ข้าวเหนียว กข๖)	- เป็นนโยบายของภาครัฐ - เพิ่มรายได้แก่เกษตรกร - มีแหล่งเงินทุนจากกองทุนศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน - เกษตรกรขาดข้าวพันธุ์ดีในท้องถิ่น	- ฝึกอบรมตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร - จัดหาเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี - จัดทำแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี - มีการกระจายพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี	- กรมส่งเสริมการเกษตร - อบต.หนองคู - คณะกรรมการศูนย์บริการฯ - คณะกรรมการกองทุนข้าวชุมชน	๒๐,๐๐๐	๓๐,๐๐๐	๔๐,๐๐๐	๓๐,๐๐๐	๔๐,๐๐๐	- ลดปัญหาการขาดแคลนข้าวพันธุ์ดี - มีเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีขยายพื้นที่ปลูกเพียงพอกับความต้องการของเกษตรกร
	ผลิตและขยายพันธุ์อ้อยพันธุ์ดีที่เหมาะสมในท้องถิ่น	- ผลผลิตต่ำเนื่องจากใช้พันธุ์ไม่เหมาะสม - พันธุ์ดีมีราคาแพงทำให้ต้นทุนการผลิตสูง - เพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่สูงขึ้น - เพิ่มรายได้ให้กับผู้ปลูก - เป็นการส่งเสริมการทำไร่สวนผสม - มีตลาดรองรับแน่นอน	- จัดอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกชาวไร่อ้อย - จัดทำแปลงสาธิตขยายพันธุ์อ้อยพันธุ์ดีปลูกในพื้นที่ - อบรมเกษตรกรผู้ร่วมโครงการในการปลูก การดูแลรักษา - จ่ายต้นกล้าพันธุ์ดีให้เกษตรกรผู้ร่วมโครงการ	- กรมส่งเสริมการเกษตร - อบต.หนองคู - เขตส่งเสริมการปลูกอ้อย	๘๙,๖๐๐	๘๙,๖๐๐	๘๙,๖๐๐	๘๙,๖๐๐	๘๙,๖๐๐	- ผลผลิตอ้อยเฉลี่ยต่อไร่สูงขึ้น - มีอ้อยพันธุ์ดีปลูกในพื้นที่อย่างพอเพียง - เกษตรกรมีรายได้เพิ่มจากการจำหน่ายอ้อย
	แปลงส่งเสริมไม้เศรษฐกิจ (ยูคาลิปตัส)	- เพิ่มรายได้ให้แก่ผู้เลี้ยงปลา - เพิ่มอาหารโปรตีนแก่เกษตรกร - เกษตรกรได้รับอบรมการเลี้ยงปลาถูกต้องตามหลักวิชาการ	- อบรมให้ความรู้แก่ผู้ร่วมโครงการ - จัดซื้อลูกปลาสนับสนุนผู้ร่วมโครงการ	- กรมส่งเสริมการเกษตร - อบต.หนองคู	๑๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๓๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๓๐,๐๐๐	- เกษตรกรมีทางเลือกในการผลิตพืชเพิ่ม - มีการปลูกพืชชนิดใหม่ในพื้นที่ - เกษตรกรมีรายได้เพิ่ม
	ส่งเสริมการเลี้ยงปลา			- กรมส่งเสริมการเกษตร - อบต.หนองคู - ศูนย์บริการฯ ตำบลหนองคู	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	- เกษตรกรมีทางเลือกในการทำเกษตรมากขึ้น - มีรายได้จากการจำหน่ายปลา

										- มีอาหารโปรตีน บริโภค
แผนพัฒนาทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม (แผนปรับปรุงฟื้นฟู ทรัพยากร)	การขุดลอกลำห้วยหนอง บึง ที่ตื้นเขิน	- เกษตรกรขาดน้ำเพื่อทำการเกษตร - แหล่งน้ำธรรมชาติตื้นเขิน - ช่วยให้เกษตรกรมีการทำเกษตรอย่าง ต่อเนื่อง	- สํารวจแหล่งน้ำที่ตื้นเขิน - ขุดลอกเพื่อเก็บกักน้ำเพื่อ ทำการเกษตร - ส่งเสริมการปลูกพืช อายุสั้น ใช้น้ำ น้อย หลังฤดูเก็บเกี่ยว	- กรมชลประทาน - กรมส่งเสริมการเกษตร - อบต.หนองคู	๒๐๐,๐๐ ๐	๒๕๐,๐๐ ๐	๒๐๐,๐๐ ๐	๒๕๐,๐๐ ๐	๒๐๐,๐๐ ๐	- มีน้ำทำการเกษตร ในฤดูแล้ง - มีอาชีพเสริม - มีรายได้เพิ่ม
	ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยพืชสดใน นาข้าวและพืชอื่นๆ - ส่งเสริมการทำและการใช้ ปุ๋ยชีวภาพ	- ลดต้นทุนการผลิต - ลดสารตกค้างในดิน - ปรับปรุงสภาพดินให้เหมาะสมต่อการ ปลูกพืช	- อบรมเพื่อถ่ายทอดความรู้ - จัดทำแปลงสาธิตเปรียบเทียบ ผลผลิต	- กรมส่งเสริมการเกษตร - อบต.หนองคู	๑๐,๐๐๐	๑๒,๐๐๐	๑๕,๐๐๐	๑๒,๐๐๐	๑๕,๐๐๐	- เกษตรกรสามารถ ผลิตสารชีวภาพใช้ได้ เองในครอบครัว - ลดการใช้สารเคมี - ผลผลิตเพิ่ม

ภาคผนวก

โครงการและกิจกรรม
กระบวนการจัดเวทีชุมชนระดับอำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

๑.โครงการส่งเสริมการผลิตข้าว

๑.ชื่อโครงการส่งเสริมการผลิตข้าว

๒. ภายใต้อำเภอ

- () แผนถ่ายทอดเทคโนโลยี
- () แผนธุรกิจชุมชน

๓.ผู้รับผิดชอบโครงการ

คณะกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรทุกตำบล

๔.หลักการและเหตุผล

- ๑. เพื่อให้เกษตรกรมีเมล็ดข้าวพันธุ์ดีปลูกในหมู่บ้าน
- ๒. เกษตรกรขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ข้าวในฤดูนาปี
- ๓. เมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีอยู่แล้วเสื่อมคุณภาพ
- ๔. ผลผลิตข้าวมีคุณภาพต่ำ/ขาดไม่ได้ราคา

๕.วัตถุประสงค์

- ๑. ผลผลิตข้าวมีคุณภาพ
- ๒. จำหน่ายข้าวได้ราคาสูง
- ๓. ลดต้นทุนการผลิต ๒๐๐ บาท/ไร่

๖.เป้าหมาย

ทุกหมู่บ้านทุกตำบล

พื้นที่ดำเนินการ

ทุกหมู่บ้านทุกตำบล

๗.ระยะเวลาดำเนินการ

ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

แผนการดำเนินการ

กิจกรรม	เป้าหมาย
- ประชุมชี้แจงโครงการ - คัดเลือกพื้นที่ - อบรมเกษตรกรเรื่องการดูแลรักษาแปลงนา - สนับสนุนพันธุ์ข้าว - จ่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวให้สมาชิก - เก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวคืนจากสมาชิก - จ่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวให้สมาชิกกู้ยืมในปีต่อไป - คณะกรรมการจัดหาเมล็ดพันธุ์ดีให้สมาชิกกู้ยืมต่อไป	ทุกหมู่บ้าน ทุกหมู่บ้าน ทุกหมู่บ้าน ๖๖ กลุ่ม/๒๗,๐๐๐ กิโลกรัม ๖๖ กลุ่ม/๓๖,๐๐๐ กิโลกรัม

การบริหารโครงการ

- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำทุกตำบล
- คณะกรรมการกลุ่มผู้ปลูกข้าวพันธุ์ดีของหมู่บ้าน

ผลตอบแทนโครงการ

๑. จำหน่ายข้าวได้ราคาสูงขึ้นทำให้มีรายได้ ๓๐๐ บาท/ไร่
๒. ข้าวมีคุณภาพดีขึ้น
๓. ลดต้นทุนการผลิต ๒๐๐ บาท/ไร่
๔. ผลผลิตเฉลี่ยข้าว/ไร่สูงขึ้น

๒. โครงการป้องกันจำกัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน

๑.ชื่อโครงการ โครงการป้องกันจำกัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน

๒. ภายใต้อาณัติ

- () แผนถ่ายทอดเทคโนโลยี
- () แผนธุรกิจชุมชน

๓.ผู้รับผิดชอบโครงการ

คณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลทุกตำบล

๔.หลักการและเหตุผล

- ๑. เกิดปัญหาแมลงศัตรูพืชระบาด
- ๒. ลดค่าใช้จ่ายในการผลิตข้าวของเกษตรกร
- ๓. ลดการใช้สารเคมีในนาข้าว
- ๑. ผลผลิตข้าว เฉลี่ย ต่อ ไร่ต่ำ
- ๒. ต้นทุนการผลิตพืชสูง

๕.วัตถุประสงค์

- ๑. แนะนำการดูแลรักษาข้าวในแปลงนาที่เหมาะสม
- ๒. ส่งเสริมการใช้สารชีวภาพในนาข้าว
- ๓. เพิ่มปริมาณผลผลิตเฉลี่ย/ไร่ ให้สูงขึ้น

๖.เป้าหมาย

ทุกหมู่บ้าน ทุกตำบลในเขตอำเภอบ้านแท่น หมู่บ้านละ ๒๐ คน

๗.พื้นที่ดำเนินการ

จำนวน ๖๖ หมู่บ้าน ๕ ตำบล

๘.ระยะเวลาดำเนินการ

เดือน มกราคม – กันยายน ปี ๒๕๖๘

๙. แผนการดำเนินการ

กิจกรรม	เป้าหมาย	ระยะเวลาดำเนินการ
อบรมเกษตรกร	๖๖หมู่บ้าน/๑,๓๒๐ ราย	มกราคม – กันยายน ๒๕๕๗

๑๐.วิธีการดำเนินงาน

- ๑. ประชุมชี้แจงโครงการให้ประชาชนในหมู่บ้านเป้าหมาย
- ๒. คัดเลือกเกษตรกรที่ยินดีเข้าร่วมโครงการและปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่
- ๓. ดำเนินการอบรมเกษตรกรผู้ร่วมโครงการฯ

๔. เจ้าหน้าที่ติดตามแนะนำและประเมินผล

๑๑.การบริหารโครงการ

- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลทุกตำบล

๑๒.งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ / แผนการใช้เงิน

โครงการ/กิจกรรม	รายละเอียดรายการใช้จ่าย	งบประมาณ	แผนดำเนินการ
โครงการป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน	งบประมาณ ๑๘,๐๐๐ บาท		
- อบรมเกษตรกรผู้ร่วมโครงการ	๑.งบดำเนินการ		
จำนวน ๑๘๐ ราย	๑.๑ ค่าวัสดุในการฝึกอบรม	๑๙๘,๐๐๐	เมษายน ๒๕๕๘
	๑.๒ ค่าอาหารและเครื่องดื่ม	๑๙๘,๐๐๐	เมษายน ๒๕๕๘

๑๓.ผลตอบแทนโครงการ

๑. ผลผลิตการเกษตรมีคุณภาพและลดต้นทุนการผลิต
๒. ผู้บริโภคข้าวปลอดภัยจากสารพิษ
- ๓.ผลผลิตข้าวสูงขึ้นจากเดิม ๑๐๐ กิโลกรัม/ไร่
- ๔.สมาชิกผู้ร่วมโครงการมีรายได้เพิ่มขึ้น ๒,๕๐๐ บาท/ครอบครัว/ฤดูการผลิต

๓. โครงการส่งเสริมการปลูกถั่วเลี้ยง

๑. ชื่อโครงการส่งเสริมการปลูกถั่วเลี้ยง

๒. ภายใต้อำเภอ

() แผนถ่ายทอดเทคโนโลยี

() แผนธุรกิจชุมชน

๓. หลักการและเหตุผลความจำเป็น

ปัญหาหลักในการผลิตถั่วเลี้ยงของเกษตรกร คือ การขาดแคลนปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมล็ดพันธุ์ดี เนื่องจากเกษตรกรไม่สามารถผลิตหรือหาปัจจัยการผลิตที่จำเป็นที่มีคุณภาพดีได้ เพราะแหล่งปลูกพืชถั่วเลี้ยงอยู่ต่างพื้นที่ ประกอบกับคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ต้องตรงกับความต้องการของตลาด มีความงอกลดงเร็ว เกษตรกรจึงไม่สามารถเก็บเมล็ดพันธุ์ ไว้ใช้เองข้ามฤดูการผลิตได้ อีกทั้งยังไม่หน่วยงานเอกชนเข้ามาดำเนินการผลิตเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพแก่เกษตรกร ในขณะที่การผลิตต่ำและต้นทุนการผลิตสูงต่ำลกระทบ มีความเหมาะสมในการผลิตพืชถั่วเลี้ยงเนื่องจากมีแหล่งน้ำพรมและลำน้ำเขื่อนไหลผ่านพื้นที่บางส่วนเกษตรกรมีการปลูกกะหล่ำปลี และพริกชี้หนูใหญ่ทุก ๆ ปี แต่มีปัญหาในการวิชาการและเทคโนโลยีที่เหมาะสมบ้างซึ่งเกษตรกรจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขและส่งเสริมต่อไป

๔. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรได้เรียนรู้วิชาการและเทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสม
๒. เพื่อให้เกษตรกรผู้ปลูก กะหล่ำปลี และพริกชี้หนูใหญ่ ได้เรียนรู้ในการเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการผลิต
๓. เพื่อเพิ่มรายได้แก่เกษตรกรรายละ ๒๐ ราย
๔. เป็นการส่งเสริมการรวมกลุ่มและการจัดการด้านธุรกิจ

๕. เป้าหมาย

๑. จัดทำแปลงปลูกพืชถั่วเลี้ยงตามกระบวนการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพืชถั่วเลี้ยง(ถั่วเลี้ยง) จำนวน ๒๐ จุด รวม ๑,๐๐๐ ไร่
๒. จัดตั้งเป็นโรงเรียนการเกษตร ๒๐ จุด เกษตรกร ๕๐ ราย

๖. พื้นที่ดำเนินการ

๑. ดำเนินการในพื้นที่ ๒๐ หมู่บ้าน ๓ ตำบล
๒. พื้นที่ดำเนินการ ๔ จุด ๆ ละ ๒๕ ราย

๗. ระยะเวลาดำเนินการ ๓ ปี เดือน ตุลาคม ๒๕๖๗ - กันยายน ๒๕๖๙

๘. งบประมาณ

๑. ค่าใช้จ่ายในการลงทุนไร่ละ ๒,๐๐๐ บาทเป็นเงิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท
 ๒. ค่าจัดอบรมเกษตรกร ๔ จุด ๆ ละ ๓ ครั้ง จุดละ ๗,๕๐๐ บาท เป็นเงิน ๔๐,๐๐๐ บาท
- รวมงบประมาณ ๔๔๐,๐๐๐ บาท

๙. วิธีการดำเนินงาน

๑. จัดตั้งโรงเรียนเกษตรกรกะหล่ำปลีและพริกชี้หนูใหญ่ ๔ จุด ๆ ละ ๑ แปลง

๒. จัดตั้งกลุ่มและตั้งกองทุนผู้ปลูกพืชฤดูแล้ง จำนวน ๔ กลุ่ม / ดำเนินกิจกรรมด้านการตลาด
๓. ดำเนินกิจกรรมในรูปแบบโรงเรียนเกษตรกร
๔. ประเมินผล - รายงาน

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรได้รับความรู้และเทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่
๒. เกิดกลุ่มกิจกรรมขึ้น ๔ กลุ่ม เพื่อได้เรียนรู้การรวมกลุ่มและการดำเนินงานในรูปกลุ่ม
๓. เกษตรกรที่ร่วมโครงการมีรายได้จากโครงการรายละ ๒,๐๐๐ บาท / ปี
๔. เกิดกองทุนหมุนเวียนเพื่อระดมทุนในการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเพิ่มขึ้นทุกปี

๙. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรตำบลที่ร่วมโครงการฯ

๑๐. แผนการดำเนินการ

- คัดเลือกพื้นที่
- จัดตั้งกลุ่มผู้ผลิต
- อบรมเกษตรกร
- ดำเนินการตามโครงการ
- ประเมินผล
- รายงานผล

๑๑. แผนการใช้เงิน ,วัสดุ ,อุปกรณ์ ,การอบรม

แผน/กิจกรรม	ปริมาณ	งบประมาณ	งบ / ปี / บาท		
			๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔
แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยี					
-ค่าเมล็ดพันธุ์	๕๐๐ ไร่	๑,๐๐๐,๐๐๐	๓๕๐,๐๐๐	๓๕๐,๐๐๐	๓๐๐,๐๐๐
-อบรมถ่ายทอดความรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร ๓ ครั้ง,อาหาร	๒๐ กลุ่ม/๕๐๐ ราย	๓๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐
รวม	-	๑,๓๐๐,๐๐๐	๔๕๐,๐๐๐	๔๕๐,๐๐๐	๔๐๐,๐๐๐

๔. โครงการเศรษฐกิจพอเพียง

๑. โครงการเศรษฐกิจพอเพียง ๒๕๖๖-๒๕๗๐

๒. ภายใต้อำนาจ

(/) แผนถ่ายทอดเทคโนโลยี

(/) แผนลงทุน

๓. ผู้รับผิดชอบโครงการ

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ทุกตำบล

๔. หลักการและเหตุผล

การพัฒนาปรับปรุงกระบวนการผลิตทางการเกษตรให้เหมาะสมกับตลาด และเศรษฐกิจ เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพโดยให้ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร เศรษฐกิจ สังคมมาประกอบการตัดสินใจ ปรับปรุงระบบการผลิตโดยเรียนรู้เพิ่มทักษะการบริหารจัดการฟาร์ม ให้มีกิจกรรมหลายชนิด ในการจัดไร่นาสวนผสม เพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความก้าวหน้ามั่นคงยั่งยืนในการประกอบอาชีพเกษตร

๕. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีรายได้ต่อเนื่องจากกิจกรรมการเกษตร
๒. เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ในการบริหารจัดการฟาร์ม
๓. เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีต้นแบบรูปแบบและระบบการทำฟาร์ม

๖. เป้าหมายการดำเนินการ

๑. ปี ๒๕๖๒ ๔๔๐ ราย รวม ๒๒ กลุ่ม
๒. ปี ๒๕๖๓ ๔๔๐ ราย รวม ๒๒ กลุ่ม
๓. ปี ๒๕๖๔ ๔๔๐ ราย รวม ๒๒ กลุ่ม

๘. ระยะเวลาการดำเนินการ

จำนวน ๕ ปี ๒๕๖๖-๒๕๗๐ เริ่มเดือนมกราคม – ธันวาคม

๙. แผนการดำเนินการ

๑. คัดเลือกพื้นที่
๒. จัดตั้งกลุ่มผู้ผลิต
๓. อบรมเกษตรกรที่ร่วมโครงการ
๔. ดำเนินการตามโครงการ
๕. ประเมินผล
๖. รายงานผล

๑๐. วิธีการดำเนินการ

- ประชุมชี้แจง
- คัดเลือกพื้นที่/เกษตรกร

- จัดอบรมเกษตรกร
- ดำเนินงานตามโครงการ
- จัดทำแปลงสาธิต
- ศึกษาดูงาน
- ติดตามผลการดำเนินงาน
- ประเมินผล/รายงานผล

๑๑. ผลตอบแทนของโครงการ/กิจกรรม

๑. เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการนำไปปฏิบัติ ๑๐๐%
๒. เกษตรกรสมาชิกกลุ่มมีรายได้เพิ่มขึ้น ๑๐ %
๓. สภาพแวดล้อมได้รับการปรับปรุงผลผลิต/ไร่เพิ่มขึ้น ๑๐ %

๑๒. ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ

๑. เกษตรกรสามารถลดรายจ่ายในครัวเรือนเพิ่มรายได้อย่างต่อเนื่องเพิ่มปีละประมาณ ๑๕,๐๐๐ บาทต่อปี
 ๒. มีการบริโภคพอเพียง และมั่นคงในการประกอบอาชีพการเกษตร
- ผลตอบแทนทางสังคม
๑. เกษตรกรมีการบริหารจัดการด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ
 ๒. เกษตรกรมีความรู้ในการจัดการฟาร์ม
 ๓. มีความสามารถจัดการทรัพยากรจัดระบบการผลิตที่เหมาะสม

๕. โครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ

๑. ชื่อโครงการ ส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ

๒. ภายใต้อำนาจ

(/) แผนถ่ายถอดเทคโนโลยี

(/) แผนลงทุน

๔. ผู้รับผิดชอบโครงการ

คณะกรรมการกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์ทุกตำบล

๕. หลักการและเหตุผล

๑. เกษตรกรประกอบอาชีพเลี้ยงโคจำนวนมาก
๒. เกษตรกรขาดความรู้เรื่องการสุขาภิบาลสัตว์
๓. ป้องกัน แก้ปัญหาโรคระบาดในสัตว์
๔. ให้โคเนื้อที่มีแหล่งอาหารบริโภคอย่างพอเพียง

๕. วัตถุประสงค์

๑. เกษตรกรผู้เลี้ยงโคมีรายได้เพิ่มขึ้น
๒. ป้องกันโรคระบาดในสัตว์ใหญ่

๖. เป้าหมาย

๑. อบรมเกษตรกรผู้เลี้ยงโค ๑๐๐ คน
๒. แจกเมล็ดพันธุ์หญ้า ๕ กิโลกรัม เพื่อเพิ่มพื้นที่ในการเลี้ยงสัตว์

๗. พื้นที่ดำเนินการ

ทุกหมู่บ้าน ทุกตำบล

๘. ระยะเวลาดำเนินการ

เดือน ตุลาคม ๒๕๖๑ – กันยายน ๒๕๖๕

๙. วิธีการดำเนินงาน

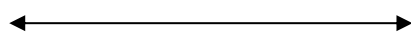
๑. คัดเลือกเกษตรกรผู้สนใจเข้ารับการอบรมเรื่องการเลี้ยงโคเนื้อ
๒. ดำเนินการอบรม
๓. แจกจ่ายเมล็ดพันธุ์หญ้า ๕ กิโลกรัม ให้นำไปปลูกเพื่อเพิ่มพื้นที่เลี้ยงสัตว์
๔. เจ้าหน้าที่ติดตามผล การดำเนินงาน

๑๐. การบริหารโครงการ

- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลทุกตำบล
- คณะกรรมการกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ทุกตำบล

๑๑. งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ / แผนการใช้เงิน

ชนิด/กิจกรรม	เป้าหมาย	ปริมาณ	งบประมาณ	ระยะเวลาดำเนินการ	
				ตค.-ธค.๖๘	มค.-กย.๖๘
- อบรมเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ	๑๐๐ คน	๑ วัน	๒๐,๐๐๐	←	→
- นำเกษตรกรดูงาน	๑๐๐ คน	๑ วัน	๔๐,๐๐๐		
- สนับสนุนเมล็ดพันธุ์หญ้า	๑๐๐ คน	๑๐๐ก.ก	๙๐,๐๐๐	←	→

๑๒.ผลตอบแทนโครงการ

๑. เกษตรกรผู้เลี้ยงโคมีรายได้เพิ่มขึ้น ๒๐,๐๐๐ บาท/ปี/ครอบครัว
๒. มีทำเลเลี้ยงสัตว์เพิ่มขึ้น
๓. ลดปัญหาขาดแรงงานการเกษตร

๖. โครงการเลี้ยงปลาในนาข้าว

๑. ชื่อโครงการ เลี้ยงปลาในนาข้าว

๒. ภายใต้อำนาจ

(/) แผนถ่ายทอดเทคโนโลยี

(/) แผนลงทุน

๓. ผู้รับผิดชอบโครงการ

คณะกรรมการกลุ่มผู้เลี้ยงปลาในนาข้าว

๔. หลักการและเหตุผล

๑. ราษฎรจะต้องมีความสนใจในการเลี้ยงปลาและมีทุนทรัพย์ในการดำเนินงาน เช่น ค่าอาหาร การขุดแปลงนา
๒. ราษฎรจะต้องมีพื้นที่นาข้าว ซึ่งจะสามารถเลี้ยงปลาได้ประมาณ ๓ - ๕ ไร่ ซึ่งเป็นที่ดินของตนเอง หรือที่ดินที่สามารถใช้ประโยชน์ได้
๓. ราชการจะสนับสนุนพันธุ์ปลาในการเลี้ยงครั้งแรก โดยราษฎรเป็นผู้ดูแล
๔. การเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ ราษฎรจะต้องคืนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ ๕๐ ของการลงทุนในต้นทุนคงที่ที่ราชการจ่ายให้ โดยคืนเงินในระยะเวลาไม่เกิน ๑ ปี
๕. ราษฎรจะต้องไม่เคยเป็นผู้เข้าร่วมโครงการมาก่อน

๕. วัตถุประสงค์

๑. สนับสนุนให้ราษฎรทำการเลี้ยงปลาในนาข้าว เพื่อเพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำ และเพิ่มพูนรายได้ให้แก่ครอบครัว
๒. ใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำเพิ่มขึ้นจากการทำการเกษตร โดยเฉพาะพื้นที่ที่เป็นนาข้าวซึ่งมีพื้นที่เป็นจำนวนมาก
๓. ปลุกฝังความรู้ความเข้าใจในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำให้กับราษฎร
๔. ราษฎรมีสัตว์น้ำเพื่อบริโภคเพิ่มขึ้น เป็นการเพิ่มสารอาหารประเภทโปรตีนให้แก่ราษฎร

๖. เป้าหมาย

ดำเนินการในทุกหมู่บ้าน ทุกตำบล

๗. พื้นที่ดำเนินการ

๖๖ หมู่บ้าน ๕ ตำบล

๘. วิธีการดำเนินงาน

๑. การคัดเลือกสมาชิก

- ๑.๑ คณะทำงานโครงการฯ ร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้าน ทำการคัดเลือกสมาชิกจากราษฎรที่มีความสนใจเข้าร่วมโครงการอย่างน้อย ๑๐ ราย ต่อหมู่บ้าน และเสนอความต้องการของราษฎรเพื่อพิจารณาอนุมัติและจัดสรร
- ๑.๒ หมู่บ้านที่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการ สมาชิกดำเนินการคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่มผู้เลี้ยงปลาจากสมาชิก จำนวน ๕ คน เพื่อทำหน้าที่ในการควบคุม ดูแล กิจกรรมของกลุ่ม และร่วมกับสมาชิกในการกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไขของกลุ่มโดยมีเจ้าหน้าที่ของรัฐให้คำแนะนำดูแล

๑.๓ ส่วนกลางพิจารณาจัดสรรจำนวนผู้เลี้ยงปลา ภายใต้งบประมาณแต่ละกิจกรรม

๑.๔ ราษฎรที่จะเข้าร่วมเป็นสมาชิกต้องมีคุณสมบัติดังนี้

๑. มีภูมิลำเนาในพื้นที่เป้าหมาย
๒. ครวเรือนหนึ่งจะเป็นสมาชิกเพียงคนเดียว
๓. มีความประพฤติดี สามารถทำงานร่วมกับคนอื่นได้โดยการรับรองของคณะกรรมการหมู่บ้าน
๔. สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ของโครงการ และของกลุ่มผู้เลี้ยงปลาในนาข้าวได้อย่างเคร่ง
๕. การสิ้นสุดสถานภาพสมาชิก สิ้นสุดเมื่อลาออก หรือตาย หรือไม่สามารถปฏิบัติตามข้อตกลงที่ให้ไว้กับโครงการ การสิ้นสุดสถานภาพสมาชิกอื่นเนื่องจากการนั้น ทายาทที่ถูกต้องตามกฎหมายจะได้รับช่วงเป็นผู้ดำเนินการแทน

๒. การดำเนินการ

- ก. ดำเนินการสำรวจความต้องการของราษฎรที่จะเลี้ยงปลาในนาข้าว จัดตั้งเป็นกลุ่มอย่างน้อยกลุ่มละ ๑๐ ราย
- ข. ราษฎรที่เข้าร่วมโครงการจะต้องมีพื้นที่นาข้าวเพื่อเลี้ยงปลา ขนาด ๓ – ๕ ไร่ และสามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้ตลอดระยะเวลาการเลี้ยงปลาจนกระทั่งจับปลาจำหน่าย
- ค. ราษฎรที่เข้าร่วมโครงการจะได้รับการสนับสนุนพันธุ์ปลา สำหรับการเลี้ยงครั้งแรกคณะทำงานจะให้คำแนะนำในการจัดเตรียมแปลง เพื่อให้สภาพเหมาะสมกับการเลี้ยงปลา โดยราษฎรจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการเตรียมแปลงนา และทางราชการสมทบค่าปรับปรุงให้จำนวนหนึ่งราษฎรเป็นผู้ดูแลและออก
- ง. ใช้จ่ายในการเลี้ยงปลา ภายใต้การส่งเสริมและการให้คำแนะนำทางวิชาการของคณะทำงาน และเจ้าหน้าที่อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องสม่ำเสมอ
- จ. เจ้าหน้าที่กรมประมงดำเนินการติดตาม ประเมินผล และให้คำแนะนำเป็นระยะ ๆ

๙. การจัดสรรผลประโยชน์

๑. การแบ่งเงินเข้ากองทุน

คณะกรรมการกลุ่มผู้เลี้ยงและสมาชิกโครงการฯ เป็นผู้ดูแลการขายผลผลิตของสมาชิกและคืนเงินเข้ากองทุนร้อยละ ๕๐ ของเงินทุนที่ราชการจ่ายให้

๒. การใช้เงินกองทุน

คณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการกลุ่มผู้เลี้ยงปลา จะเปิดบัญชีเงินฝาก “กองทุนผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ” ไว้กับธนาคาร โดยคณะกรรมการกลุ่มผู้เลี้ยงปลาเป็นผู้ดูแลและอาจพิจารณาจัดสรรเงินจำนวนร้อยละ ๑๐ ของเงินกองทุนฯ เพื่อใช้พัฒนาหมู่บ้าน หรือบำรุงสาธารณประโยชน์ สำหรับส่วนที่เหลือ (ร้อยละ ๙๐) ที่เหลือของกองทุน คณะกรรมการกลุ่มผู้เลี้ยงปลาและสมาชิกจะเป็นผู้พิจารณาและดำเนินการ ที่จะให้สมาชิกผู้เลี้ยงปลาปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง หรือขยายผลสู่สมาชิกรายใหม่ในหมู่บ้าน

๑๐ การบริหารโครงการ

- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลที่ร่วมโครงการ
- คณะกรรมการกลุ่มผู้เลี้ยงปลาในนาข้าว

งบประมาณ อุปกรณ์ / แผนการใช้เงิน

ชนิด/กิจกรรม	เป้าหมาย	ปริมาณ	งบประมาณ	ระยะเวลาดำเนินการ		
				๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘
- อบรมเกษตรกรผู้ร่วมโครงการ	๖๖ หมู่ บ้าน/ ๖๖๐ ราย	๓ ครั้ง	๙๙๐,๐๐๐	๓๓๐,๐๐๐	๓๓๐,๐๐๐	๓๓๐,๐๐๐
- สนับสนุนพันธุ์ปลา	๖๖ กลุ่ม/ ๑๐,๐๐๐ ตัว		๕,๐๐๐/กลุ่ม	๒๒ กลุ่ม	๒๒ กลุ่ม	๒๒ กลุ่ม
- สนับสนุนอาหารปลา	๖๖ กลุ่ม/	รายละเอียด ๒ ถุง	๔๐๐ บ./ถุง	๑๔๖,๐๐๐ บาท	๑๔๖,๐๐๐ บาท	๑๔๖,๐๐๐ บาท

๑๑. ผลตอบแทนโครงการ

๑. เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ๘๐๐ บาท/เดือน
๒. การใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด
๓. มีอาหารโปรตีนบริโภค
๔. ผลผลิตข้าวสูงขึ้น ๓๐ - ๕๐ ก.ก./ไร่
๑. มีโรคแมลงระบาด ทำให้ผลผลิตการเกษตรเสียหาย
๒. เป็นอุปกรณ์ด้านการเกษตรที่ให้บริการแก่สมาชิกของหมู่บ้าน
๓. เพื่อเพิ่มผลผลิต ให้มีผลผลิตต่อไร่สูงขึ้น
๔. มีพื้นที่การเกษตร ๒๒,๐๗๘ ไร่

๗. โครงการการทอดผ้าฟ้าย

๑. ชื่อโครงการ การทอดผ้าฟ้าย

๒. ภายใต้งแผน

(/) แผนถ่ายทอดเทคโนโลยี

(/) แผนลงทุน

๓. ผู้รับผิดชอบโครงการ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผู้ร่วมโครงการ

๔. หลักการและเหตุผล

๑. เกษตรกรมีรายได้น้อย
๒. ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
๓. แก้ปัญหาการอพยพแรงงาน
๔. มีภูมิปัญญาท้องถิ่น

๕. วัตถุประสงค์

๑. เพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว
๒. ให้แม่บ้านเกษตรกรมีเงินทุนหมุนเวียนของกลุ่ม
๓. เพื่อให้แม่บ้านมีความรู้ด้านธุรกิจกลุ่ม

๖. เป้าหมาย

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จำนวน ๖๖ หมู่บ้าน

๗. พื้นที่ดำเนินการ

จำนวน ๖๖ หมู่บ้าน ๕ ตำบล

๘. ระยะเวลาดำเนินการปี ๒๕๖๖-๒๕๗๐

๙. แผนการดำเนินการ

กิจกรรม	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	รวม
- ประชุมชี้แจง	๒๒ กลุ่ม	๒๒ กลุ่ม	๒๒ กลุ่ม	๖๖ กลุ่ม
- คัดเลือกเกษตรกรร่วมโครงการ	๒๐ ราย/กลุ่ม	๒๐ ราย/กลุ่ม	๒๐ ราย/กลุ่ม	๑,๓๒๐ ราย
- อบรมให้ความรู้	๔๔๐ ราย	๔๔๐ ราย	๔๔๐ ราย	๑,๓๒๐ ราย
- สนับสนุนอุปกรณ์(กี่กระตุก)	๑๐ ตัว/กลุ่ม	๑๐ ตัว/กลุ่ม	๑๐ ตัว/กลุ่ม	๖๖๐ ตัว
- สนับสนุนเงินทุนหมุนเวียน	๓๐,๐๐๐บาท/กลุ่ม	๓๐,๐๐๐บาท/กลุ่ม	๓๐,๐๐๐บาท/กลุ่ม	๑,๙๘๐,๐๐๐

๑๐. วิธีการดำเนินงาน

๑. ประชุมชี้แจงโครงการให้ประชาชนทราบ
๒. รับสมัครแม่บ้านผู้ต้องการร่วมโครงการ
๓. ระดมทุนเพื่อสมทบทุน
๔. คัดเลือกคณะกรรมการบริหารกองทุนฯ
๕. จัดอบรมเพื่อการผลิต การตลาด ผ้าฝ้าย
๖. สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และเงินทุนหมุนเวียน
๗. รายงานผลการดำเนินงาน

๑๑. การบริหารโครงการ

- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลสระพัง
- คณะกรรมการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผู้ดำเนินการ

๑๒. งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ / แผนการใช้เงิน

กิจกรรม	เป้าหมาย ดำเนินการ (กลุ่ม)	พื้นที่เป้าหมาย	ปริมาณ /กลุ่ม	งบประมาณ /กลุ่ม	ระยะเวลาดำเนินการ				
					๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐
- กี๊กระตุก	๖๖	๖๖ หมู่บ้าน	๑๐ตัว/๙,๐๐๐	๙๐,๐๐๐	๒๒ กลุ่ม	๒๒ กลุ่ม	๒๒ กลุ่ม	๒๒ กลุ่ม	๒๒ กลุ่ม
- ด้าย ฝ้าย	๖๖		๕๐ กก ทุละ ๒๘๐ บาท	๑๔,๐๐๐	๒๒ กลุ่ม	๒๒ กลุ่ม	๒๒ กลุ่ม	๒๒ กลุ่ม	๒๒ กลุ่ม
- วัสดุ อุปกรณ์	๖๖		๒๐๐๐ บาท/ กลุ่ม	๑๙๘,๐๐๐	๒๒ กลุ่ม	๒๒ กลุ่ม	๒๒ กลุ่ม	๒๒ กลุ่ม	๒๒ กลุ่ม
- ย้อมสี	๖๖				๖๖,๐๐๐	๖๖,๐๐๐	๖๖,๐๐๐	๖๖,๐๐๐	๖๖,๐๐๐
- อบรม									

๑๓. ผลตอบแทนโครงการ

๑. กลุ่มแม่บ้านผู้ร่วมโครงการมีรายได้เพิ่มขึ้นครัวเรือน ๒,๐๐๐/เดือน/ครัวเรือน
๒. การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
๓. แก้ไขปัญหาการอพยพแรงงาน
๔. ครอบครัวอบอุ่นอยู่พร้อมหน้ากัน ลดปัญหาทางสังคม

๘. โครงการเพิ่มผลผลิตการประมงในแหล่งน้ำ

๑. ชื่อโครงการ โครงการเพิ่มผลผลิตการประมงในแหล่งน้ำ

๒. ภายใต้อำนาจ

(/) แผนถ่ายทอดเทคโนโลยี

(/) แผนลงทุน

๓. ผู้รับผิดชอบโครงการ

คณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการประมงโรงเรียน

๔. หลักการและเหตุผล

๑. ดำเนินงานในพื้นที่สาธารณประโยชน์ และพื้นที่ของโรงเรียน ขนาดเนื้อที่แหล่งน้ำ ๑๐ - ๑๐๐ ไร่ ขนาดเนื้อที่บ่อปลาโรงเรียน ๑ - ๒ ไร่
๒. ต้องไม่เป็นการก่อสร้างแหล่งน้ำขึ้นใหม่ แต่เป็นการบูรณะหรือปรับปรุงแหล่งน้ำเดิมโดยเฉพาะแหล่งน้ำของกรมประมงที่เคยดำเนินการมาก่อนแล้ว และการช่วยเหลือของโครงการนั้นสิ้นสุดลง เพื่อให้เกิดผลผลิตของการประมงเพิ่มขึ้นและต่อเนื่อง
๓. เป็นพื้นที่จำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน
๔. ราษฎร และโรงเรียน มีความต้องการในการเลี้ยงปลา

๕. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ราษฎรในเขตชนบทได้มีอาหารโปรตีนบริโภคมากขึ้น
๒. เพื่อใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำสาธารณะทั้งในด้านการเกษตร ปศุสัตว์ สูงสุด
๓. เพื่อให้ราษฎรมีความรู้ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การบริหารและจัดการแหล่งน้ำ ตลอดจนด้านการบริหารการบริโภคสัตว์น้ำอย่างถูกวิธี
๔. เพื่อให้ราษฎรเกิดความสามัคคี เสริมสร้างงาน อุทิศการงาน ส่งเสริมให้รักถิ่นฐาน ปลูกฝังความเชื่อมั่นและศรัทธาในการพึ่งตนเอง
๕. เพื่อให้เกิดรายได้จากการจำหน่ายสัตว์น้ำ และนำรายได้ส่วนหนึ่งมาพัฒนาหมู่บ้าน

๖. เป้าหมาย

ดำเนินการใน ๕ ตำบล ๒๐ หมู่บ้าน

๗. วิธีการดำเนินงาน

๑. จังหวัดสำรวจสภาพแวดล้อมของพื้นที่ที่จะทำการปรับปรุงเพื่อเพิ่มผลผลิตเข้าสู่ระบบการบริหารการพัฒนาชนบท และเสนอสู่ส่วนกลางเพื่อพิจารณาอนุมัติ
 ๒. การบูรณะปรับปรุงแหล่งน้ำ โดยการใช้แรงงานราษฎรในการบูรณะปรับปรุง เช่น การกำจัดวัชพืชบางส่วน การวางท่อระบายน้ำ
 ๓. จัดตั้งองค์กร ได้แก่ คณะอนุกรรมการประมงหมู่บ้าน และคณะกรรมการประมงโรงเรียนเพื่อดูแลบริหารจัดการแหล่งน้ำ และทำการอบรมในหมู่บ้าน ภายในสถานี่ประมงหรือศึกษาดูงานนอกพื้นที่
 ๔. กรมประมงสนับสนุนพันธุ์ปลา
- ๔.๑ แหล่งน้ำสาธารณะ ๒,๔๐๐ ตัว/ไร่

- ๔.๒ บ่อปลาประจำโรงเรียน ๖,๐๐๐ ตัว/ไร่
๕. ส่งเสริมการเลี้ยงปลาแบบผสมผสาน โดยการสนับสนุนพันธุ์สัตว์ จัดหาวัสดุปรับปรุงแหล่งน้ำ
๖. ราษฎรและโรงเรียนดูแลแหล่งน้ำ จัดหาวัสดุเพื่อเลี้ยงปลา
๗. นักวิชาการประมงให้การส่งเสริม และให้คำแนะนำความรู้ด้านการเลี้ยงปลา การดำเนินกิจกรรมการเลี้ยงปลาแบบผสมผสาน
๘. เลี้ยงปลาระยะเวลา ประมาณ ๖ – ๘ เดือน จับปลาเพื่อบริโภคและจำหน่าย
๙. หมู่บ้าน และโรงเรียน บันทึกข้อมูลด้านการเลี้ยงปลา การจัดการดูแลแหล่งน้ำ โดยมีเจ้าหน้าที่ประมงติดตาม ประเมินผล และให้คำชี้แจงเป็นระยะ ๆ

๘. การจัดสรรผลประโยชน์

๑. แหล่งน้ำสาธารณะประโยชน์
 - ๑.๑ เพื่อปรับปรุงแหล่งน้ำและจัดซื้อพันธุ์ปลาร้อยละ ๕๐
 - ๑.๒ เป็นกองทุนพัฒนาการประมงในหมู่บ้านร้อยละ ๔๐
 - ๑.๓ เป็นค่าใช้จ่ายของคณะกรรมการแหล่งน้ำร้อยละ ๑๐
๒. บ่อปลาโรงเรียน
 - ๒.๑ เพื่อปรับปรุงแหล่งน้ำและจัดซื้อพันธุ์ปลาร้อยละ ๕๐
 - ๒.๒ เป็นกองทุนอาหารกลางวันประจำโรงเรียนร้อยละ ๕๐ และจะต้องใช้เพื่อสนับสนุนโครงการอาหารกลางวันสำหรับเด็กนักเรียนในโรงเรียน

๙. การบริหารโครงการ

- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลสระพัง
- คณะกรรมการประมงหมู่บ้าน
- คณะกรรมการประมงโรงเรียน

งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ / แผนการใช้เงิน

ชนิด/กิจกรรม	เป้าหมาย	ปริมาณ	งบประมาณ	ระยะเวลาดำเนินการ				
				๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐
-อบรมคณะกรรมการประมงหมู่บ้านและประมงโรงเรียน -สนับสนุนพันธุ์ปลา	๒๐ กลุ่ม	๕๐คน	๑๕,๐๐๐	๑๐ กลุ่ม	๕ กลุ่ม	๕ กลุ่ม	๕ กลุ่ม	๕ กลุ่ม
	๑ กลุ่ม	๑๐๐,๐๐๐ ตัว	๑๕,๐๐๐ ตัว	๑ กลุ่ม	๑ กลุ่ม	๑ กลุ่ม	๑ กลุ่ม	๑ กลุ่ม

๑๐. ผลตอบแทนโครงการ

๑. ประชาชนมีแหล่งอาหารโปรตีนบริโภคในหมู่บ้านในโรงเรียน
๒. ทำให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะที่ได้ปฏิบัติงานร่วมกัน
๓. คณะกรรมการได้รับความรู้ด้านการประมงและนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพของตน

๙. โครงการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

๑. ชื่อโครงการ ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

๒. ภายใต้อะไร

(/) แผนถ่ายทอดเทคโนโลยี

(/) แผนลงทุน

๓. ผู้รับผิดชอบโครงการ

คณะกรรมการวิสาหกิจชุมชน

๔. หลักการและเหตุผล

๑. ประกอบอาชีพเสริม
๒. ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
๓. แก้ปัญหาการอพยพแรงงาน
๔. มีภูมิปัญญาท้องถิ่น

๕. วัตถุประสงค์

๑. เพิ่มรายได้แก่ครอบครัว
๒. ลดปัญหาการว่างงาน
๓. ส่งเสริมการลงทุนด้านธุรกิจกลุ่ม
๔. ให้แม่บ้านมีเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินงาน

๖. เป้าหมาย

กลุ่มคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชน จำนวน ๕ กลุ่ม

๗. พื้นที่ดำเนินการ

ตำบลละ ๑ กลุ่ม อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

๘. ระยะเวลาดำเนินการ

ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

๙. แผนการดำเนินการ

๑. ประชุมชี้แจงโครงการสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
๒. จัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
๓. ระดมทุน รับสมัครสมาชิกร่วมโครงการ
๔. อบรมให้ความรู้ตามโครงการ
๕. สนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ และเงินทุนหมุนเวียนของกลุ่ม

๑๐.การบริหารโครงการ

- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลทุกตำบล

- คณะกรรมการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่ร่วมโครงการฯ

๑๑. งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ / แผนการใช้เงิน

ชนิด/กิจกรรม	เป้าหมาย (กลุ่ม)	พื้นที่ เป้าหมาย	ปริมาณ/กลุ่ม	งบประมาณ/ กลุ่ม(บาท)	ระยะเวลาดำเนินการ				
					๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐
๑.จัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	๒๐	๕ ตำบล	๒๐/๖๐,๐๐๐	๓,๐๐๐	๑๐/๓๐,๐๐๐	๕/๑๕,๐๐๐	๕/๑๓,๐๐๐	๕/๑๕,๐๐๐	๕/๑๓,๐๐๐
๒.สนับสนุนงบประมาณตามโครงการ	๒๐	ทุกตำบล	๒๐/๒๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐ กลุ่ม ๑,๐๐๐,๐๐	๕ กลุ่ม ๕๐๐,๐๐๐	๕ กลุ่ม ๓๐๐,๐๐๐	๕ กลุ่ม ๕๐๐,๐๐๐	๕ กลุ่ม ๓๐๐,๐๐๐

๑๒. ผลตอบแทนโครงการ

- ๑.กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ร่วมโครงการมีรายได้เพิ่มขึ้น ครั้วเรือนละ ๓,๐๐๐ บาท/เดือน
- ๒.ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- ๓.ลดปัญหาการอพยพแรงงาน
- ๔.ครอบครัวเกิดความอบอุ่น ลดปัญหาของสังคม
- ๑. ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑๐. โครงการ กองทุนปุ๋ย

๑. ชื่อโครงการ กองทุนปุ๋ย

๒. ภายใต้อะไร

(/) แผนถ่ายทอดเทคโนโลยี

(/) แผนลงทุน

๓. ผู้รับผิดชอบโครงการ

คณะกรรมการกลุ่มผู้ใช้ปุ๋ยเคมีในนาข้าว

๔. หลักการและเหตุผล

๑. เกษตรกรขาดเงินทุนในการซื้อปุ๋ย

๒. ผลผลิตข้าวต่ำ

๓. เกษตรกรซื้อปุ๋ยจากตลาดมีราคาแพงและไม่มีคุณภาพ

๔. ขาดอาหารในดินต่ำ

๕. วัตถุประสงค์

๑. ผลผลิตเฉลี่ยของข้าวสูงขึ้น

๒. เกษตรกรมีการรวมกลุ่มซื้อปุ๋ยทำให้มีอำนาจในการต่อรองราคา

๓. เลือกซื้อปุ๋ยที่มีคุณภาพ

๔. เพิ่มธาตุอาหารพืชให้แก่ดิน

๖. เป้าหมาย

ทุกหมู่บ้าน คือ หมู่ละ ๕๐ ราย ละ ๒๐๐ ก.ก. คิดเป็นพื้นที่ปลูกข้าว ๕๐๐ ไร่/หมู่บ้าน

๗. พื้นที่ดำเนินการ

จำนวน ๖๖ หมู่บ้าน ของอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดชัยภูมิ

๘. ระยะเวลาดำเนินการ

ปี ๒๕๖๖-๒๕๗๐

๙. แผนการดำเนินการ

ปี พ.ศ.	จำนวนหมู่บ้านเป้าหมาย	พื้นที่ดำเนินการ(ไร่)	ปริมาณปุ๋ยเคมี(ตัน)
๒๕๖๖	๒๒หมู่บ้าน	๑๑,๐๐๐	๖๖
๒๕๖๗	๒๒ หมู่บ้าน	๑๑,๐๐๐	๖๖
๒๕๖๘	๒๒ หมู่บ้าน	๑๑,๐๐๐	๓๐
๒๕๖๙	๒๒ หมู่บ้าน	๑๑,๐๐๐	๓๐
๒๕๗๐	๒๒ หมู่บ้าน	๑๑,๐๐๐	๓๐
รวม	๖๖ หมู่บ้าน	๕๕,๐๐๐ ไร่	๒๒๒ ตัน

๑๐. วิธีการดำเนินงาน

๑. ประชุมชี้แจงโครงการ
๒. รับสมัครสมาชิกผู้ปลูกข้าวภายในหมู่บ้าน
๓. ระดมหุ้น เพื่อสมทบทุน
๔. คัดเลือกคณะกรรมการบริหารกองทุน
๕. รับปุ๋ยที่สนับสนุน
๖. เก็บเงินคืนกองทุน
๗. นำเงินไปซื้อปุ๋ยและจ่ายให้สมาชิกกู้ยืมในปีต่อไป

๑๑. การบริหารโครงการ

- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลทุกตำบล
- คณะกรรมการกองทุนปุ๋ยของหมู่บ้าน

๑๒. งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ / แผนการใช้จ่ายเงิน

สนับสนุนปุ๋ยเคมี จำนวน ๑๐ ตัน / กลุ่ม (ราคาปุ๋ย ๘ / ก.ก. เป็นเงิน ๘๐,๐๐๐ / กลุ่ม)

๑๓. ผลตอบแทนโครงการ

๑. ลดต้นทุนการผลิต ๒๕๐ บาท / ไร่
๒. ผลผลิตเฉลี่ยข้าว/ไร่สูงขึ้นจาก ๓๐๐ ก.ก. เพิ่มขึ้นเป็น ๔๕๐ ก.ก./ไร่
๓. เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ๓,๐๐๐ บาท/ครัวเรือน

๑๑. โครงการป้องกันจำกัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน

๑. ชื่อโครงการ โครงการป้องกันจำกัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน

๒. ภายใต้อะไร

(/) แผนถ่ายทอดเทคโนโลยี

(/) แผนลงทุน

๓. ผู้รับผิดชอบโครงการ

คณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลทุกตำบล

๔. หลักการและเหตุผล

๔. เกิดปัญหาแมลงศัตรูพืชระบาด
๕. ลดค่าใช้จ่ายในการผลิตข้าวของเกษตรกร
๖. ลดการใช้สารเคมีในนาข้าว
๓. ผลผลิตข้าว เถลี่ย ต่อ ไร่ต่ำ
๔. ต้นทุนการผลิตพืชสูง

๕. วัตถุประสงค์

๖. แนะนำการดูแลรักษาข้าวในแปลงนาที่เหมาะสม
๗. ส่งเสริมการใช้สารชีวภาพในนาข้าว
๘. เพิ่มปริมาณผลผลิตเฉลี่ย/ไร่ ให้สูงขึ้น

๖. เป้าหมาย

ทุกหมู่บ้าน คือ ๖๖ หมู่บ้าน หมู่บ้านละ ๒๐ คน

๗. พื้นที่ดำเนินการ

จำนวน ๖๖ หมู่บ้าน ๕ ตำบล อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

๘. ระยะเวลาดำเนินการ

เดือน มกราคม – กันยายน ปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

๙. แผนการดำเนินการ

กิจกรรม	เป้าหมาย	ระยะเวลาดำเนินการ
อบรมเกษตรกร	๖๖ หมู่บ้าน/๑,๔๒๐ ราย	มกราคม – กันยายน ๒๕๖๘

๙. วิธีการดำเนินงาน

๕. ประชุมชี้แจงโครงการให้ประชาชนในหมู่บ้านเป้าหมาย
๖. คัดเลือกเกษตรกรที่ยินดีเข้าร่วมโครงการและปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่
๗. ดำเนินการอบรมเกษตรกรผู้ร่วมโครงการฯ

๘. เจ้าหน้าที่ติดตามแนะนำและประเมินผล

๑๐. การบริหารโครงการ

- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลสระพัง

๑๑. งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ / แผนการใช้เงิน

โครงการ/กิจกรรม	รายละเอียดรายการใช้จ่าย	งบประมาณ	แผนดำเนินการ
โครงการป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน	งบประมาณ ๑๘,๐๐๐ บาท		
- อบรมเกษตรกรผู้ร่วมโครงการ			
จำนวน ๑๘๐ ราย	๑.งบดำเนินการ		
	๑.๑ ค่าวัสดุในการฝึกอบรม	๒๖๔,๐๐๐	เมษายน ๒๕๖๘
	๑.๒ ค่าอาหารและเครื่องดื่ม	๒๖๔,๐๐๐	เมษายน ๒๕๖๘

๑๓. ผลตอบแทนโครงการ

๑. ผลผลิตการเกษตรมีคุณภาพและลดต้นทุนการผลิต
๒. ผู้บริโภคข้าวปลอดภัยจากสารพิษ
๓. ผลผลิตข้าวสูงขึ้นจากเดิม ๑๐๐ กิโลกรัม/ไร่
๔. สมาชิกผู้ร่วมโครงการมีรายได้เพิ่มขึ้น ๒,๕๐๐ บาท/ครอบครัว/ฤดูกาลผลิต

๑๒.โครงการ ปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้ปุ๋ยพืชสด

๑. ชื่อโครงการ ปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้ปุ๋ยพืชสด

๒. ภายใต้อำนาจ

(/) แผนถ่ายทอดเทคโนโลยี

(/) แผนลงทุน

๓. ผู้รับผิดชอบโครงการ

คณะกรรมการกลุ่มผู้ใช้ปุ๋ยพืชสดบำรุงดิน

๔. หลักการและเหตุผล

๕. ดินมีคุณภาพต่ำ

๖. ผลผลิตข้าว เฉลี่ย ต่อ ไร่ต่ำ

๗. ต้นทุนการผลิตพืชสูง

๕. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเพิ่มปริมาณธาตุอาหารในดิน

๒. เพื่อปรับโครงสร้างของเม็ดดิน ให้มีคุณภาพดี สามารถอุ้มน้ำได้ดี

๓. ลดต้นทุนการผลิตพืช

๔. เพิ่มปริมาณผลผลิตเฉลี่ย/ไร่ ให้สูงขึ้น

๖. เป้าหมาย

ทุกหมู่บ้านของอำเภอบ้านแท่น จำนวน ๖๖ หมู่ ๑ละ ๒๐๐ ไร่ สนับสนุนเมล็ดพันธุ์ถั่วเขียว หมู่บ้านละ ๒,๐๐๐ กิโลกรัม รวมพื้นที่เป้าหมาย ๑,๓๒๐ ไร่

๗. พื้นที่ดำเนินการ

จำนวน ๖๖ หมู่บ้าน อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

๘. ระยะเวลาดำเนินการ

ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

๙. แผนการดำเนินการ

กิจกรรม	เป้าหมาย	ระยะเวลาดำเนินการ				
		๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐
- ประชุมชี้แจงโครงการ	๖๖ หมู่บ้าน	๒๒	๒๒	๒๒	๒๒	๒๒
- คัดเลือกพื้นที่						
- อบรมเกษตรกรเรื่องการปรับปรุงบำรุงดิน	หมู่บ้าน ๒๐๐ ไร่	๒๒	๒๒	๒๒	๒๒	๒๒
- สนับสนุนพันธุ์ถั่วเขียว	๖๖ บ้าน / ๒,๖๔๐ ราย ๖๖ บ้าน ๑๙,๘๐๐ ไร่	๒๒/๘๘๐	๒๒/๘๘๐	๒๒/๘๘๐	๒๒/๘๘๐	๒๒/๘๘๐
		๒๒/๖,๖๐๐	๒๒/๖,๖๐๐	๒๒/๖,๖๐๐	๒๒/๖,๖๐๐	๒๒/๖,๖๐๐

๑๐. วิธีการดำเนินงาน

๑. ประชุมชี้แจงโครงการให้ประชาชนในหมู่บ้านเป้าหมาย
๒. คัดเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมร่วมโครงการ ต้องมีน้ำ สามารถสูบน้ำเข้าแปลงนาได้
๓. คัดเลือกเกษตรกรที่ยินดีจะสมัครเข้าร่วมโครงการและปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่
๔. คัดเลือกคณะกรรมการกลุ่มผู้ใช้ปุ๋ยพืชสด ปรับปรุงบำรุงดิน
๕. ที่ประชุมตั้งระเบียบ ข้อบังคับของกลุ่ม
๖. รับสนับสนุนพืชตระกูลถั่ว
๗. แจกจ่ายเมล็ดถั่วให้แก่สมาชิกไปหว่านก่อนฤดูทำนา หรือหว่านพร้อมเมล็ดพันธุ์ข้าว และปล่อยให้น้ำขังขณะต้นถั่วเจริญเติบโตเต็มที่
๘. เจ้าหน้าที่ติดตามแนะนำและประเมินผล

๑๑. การบริหารโครงการ

- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลทุกตำบล
- คณะกรรมการกลุ่มผู้ใช้ปุ๋ยพืชสดบำรุงดิน

๑๒. งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ / แผนการใช้เงิน

ชนิด/กิจกรรม	เป้าหมาย	ปริมาณ	งบประมาณ	ระยะเวลาดำเนินการ				
				๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐
- อบรมเกษตรกรผู้ร่วมโครงการ	๖๖ บ้าน	๒,๖๔๐ คน	๕๒๘,๐๐๐	๒๒/ ๘๘๐	๒๒/ ๘๘๐	๒๒/ ๘๘๐	๒๒/ ๘๘๐	๒๒/ ๘๘๐
- สนับสนุนเมล็ดพืชตระกูลถั่ว	๖๖ กลุ่ม	๑๙,๘๐๐ไร่	๑,๔๘๕,๐๐๐	๒๒ / ๖,๖๐๐	๒๒ / ๖,๖๐๐	๒๒ / ๖,๖๐๐	๒๒ / ๖,๖๐๐	๒๒ / ๖,๖๐๐

๑๓. ผลตอบแทนโครงการ

๑. ดินมีความอุดมสมบูรณ์ดีขึ้น
๒. ลดต้นทุนการผลิต
๓. ผลผลิตข้าวสูงขึ้นจากเดิม ๑๕๐ กิโลกรัม/ไร่
๔. สมาชิกผู้ร่วมโครงการมีรายได้เพิ่มขึ้น ๔,๕๐๐ บาท/ครอบครัว/ฤดูการผลิต

๑๓. โครงการส่งเสริมการผลิตและขยายพันธุ์อ้อยพันธุ์ดีที่

๑. ชื่อโครงการ โครงการส่งเสริมการผลิตและขยายพันธุ์อ้อยพันธุ์ดีที่

๒. ภายใต้อำนาจ

(/) แผนถ่ายทอดเทคโนโลยี

(/) แผนลงทุน

๓. ผู้รับผิดชอบ

- คณะกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลทุกตำบล
- องค์การบริหารส่วนตำบลทุกตำบล
- กรมส่งเสริมการเกษตร

๔. หลักการและเหตุผล

๑. เพื่อแก้ไขปัญหาผลผลิตอ้อยตกต่ำ

๒. แก้ไขปัญหาการขาดแคลนพันธุ์อ้อย ลดการขนย้ายท่อนพันธุ์มาจากแหล่งอื่นมาปลูกในท้องถิ่น ทำให้เกิดความเสื่อมสูงในการเกิดการระบาดของโรคและแมลงศัตรูอ้อย

๓. สาเหตุผลผลิตลดลง เกิดจากการระบาดของรูละอองของหนอนกออ้อยและโรคใบขาว

๔. เพื่อเป็นแหล่งศึกษาแก่เกษตรกรชาวไร่อ้อย

๕. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเป็นแหล่งพันธุ์อ้อยพันธุ์ดีในท้องถิ่น

๒. เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ในการจัดทำแปลงผลิตพันธุ์อ้อยอย่างถูกต้องและเหมาะสม

๓. เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของโรคและแมลงที่ติดมากับท่อนพันธุ์อ้อยถ้าพันธุ์มาจากแหล่งอื่นมาปลูก
๔. ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการปรับปรุงบำรุงดินในไร่อ้อย และมีการจัดการด้านการเกษตรกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ
๕. แก้ไขปัญหาการขาดแคลนพันธุ์อ้อยพันธุ์ดี

๖. เป้าหมาย

๑. จัดทำแปลงผลิตและขยายพันธุ์อ้อยพันธุ์ดีในท้องถิ่น ๕ จุด จำนวน ๒๕ ไร่
๒. สนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนในการปลูกอ้อย จำนวน ๕๐๐ ไร่ๆ ๑,๐๐๐ บาท

๗. พื้นที่ดำเนินการ

ดำเนินการในพื้นที่ ๖๖ หมู่บ้าน ๕ ตำบล

๘. ระยะเวลา

เดือน ตุลาคม ๒๕๖๖ เดือน กันยายน ๒๕๖๘

๙. แผนการดำเนินงาน

- คัดเลือกพื้นที่และเกษตรกร
- จัดประชุมชี้แจงเกษตรกร
- อบรมวิทยากรเกษตรกร
- จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ และท่อนพันธุ์
- การถ่ายทอดความรู้แบบมีส่วนร่วมของเกษตรกร

๑๐. วิธีการดำเนินงาน

- สนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนในการปลูกอ้อย จำนวน ๕๐๐ ไร่ๆ ๑,๐๐๐ บาท
- จัดทำแปลงผลิตพันธุ์ดีในรูปแบบศูนย์ผลิตและขยายอ้อยพันธุ์ดี
- การกระจายพันธุ์ดี ดำเนินการโดยคณะกรรมการบริหารกองทุน
- อบรมวิทยากรเกษตรกรและเจ้าของแปลง
- จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ และท่อนพันธุ์ดีจากแหล่งผลิตของภาครัฐและเอกชนที่เชื่อถือได้
- จัดทำบันทึกข้อตกลงการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการผลิตอ้อยกับเกษตรกรที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ
- ให้คำแนะนำและถ่ายทอดเทคโนโลยีและความรู้เรื่องการจัดทำแปลงผลิตและขยายพันธุ์อ้อยพันธุ์ดีแก่เกษตรกร และให้คำแนะนำในการทำบันทึกกิจกรรมที่ดำเนินการทุกขั้นตอน
- ควบคุมการกระจายพันธุ์อ้อยพันธุ์ดี การบริหารกองทุน
- ติดตามประเมินผล

๑๑. การบริหารโครงการ (ผู้รับผิดชอบในพื้นที่ดำเนินการ)

คณะกรรมการกลุ่มเกษตรกร

- คณะกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลทุกตำบล

- คณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลทุกตำบล

๑๒. งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์

ชนิด/กิจกรรม	เป้าหมาย	พื้นที่เป้าหมาย	งบประมาณ /หน่วย	ระยะเวลาดำเนินการ				
				๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐
๑.แปลงสาธิต	ไร่	๕ หมู่บ้าน	๑๐,๐๐๐	๕/๕๐,๐๐๐	-	-	-	-
๒. สนับสนุนปัจจัยการผลิตอ้อยโรงงาน								
- ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ	ไร่	๕ หมู่บ้าน	๑,๐๐๐	๙๐/๙๐,๐๐๐	๙๐/๙๐,๐๐๐	๙๐/๙๐,๐๐๐	๙๐/๙๐,๐๐๐	๙๐/๙๐,๐๐๐

๑๓. ผลตอบแทนของโครงการ

ผลผลิต หรือผลตอบแทนโดยตรง

๑. เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ ฯ มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการผลิตพันธุ์อ้อยพันธุ์ดีอย่างถูกต้อง และสามารถนำไปปฏิบัติในแปลงของตนเองได้
๒. เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ ฯ ได้รับผลผลิตอ้อยเพิ่มขึ้น ๑ – ๒ ตัน/ไร่ เป็นอย่างน้อย
๓. เกษตรกรชาวไร่อ้อย มีรายได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ๕๐๐ – ๑,๐๐๐ บาท / ไร่
๔. สามารถป้องกันกำจัดและควบคุมโรคและแมลงศัตรูอ้อยไม่ให้ระบาดในไร่นาตนเองได้

ผลกระทบ / ผลผลิตหรือผลตอบแทนโดยทางอ้อม

๑. มีแปลงขยายพันธุ์อ้อยพันธุ์ดีที่เหมาะสมในท้องถิ่น

๑๔. โครงการปลูกป่าฟื้นบ้านอาหารชุมชน

๑. ชื่อโครงการ ป่าฟื้นบ้านอาหารชุมชน

๒. ภายใต้อะไร

- (/) แผนถ่ายทอดเทคโนโลยี
- (/) แผนลงทุน

๓. ผู้รับผิดชอบโครงการ

คณะกรรมการกลุ่มผู้ปลูกป่าฟื้นบ้าน

๔. หลักการและเหตุผล

ในอดีตวิถีชีวิตคนหรือชุมชนในชนบท ได้มีวัฒนธรรมการดำรงชีพ โดยอาศัยการพึ่งพิงปัจจัย ๔ จากป่าไม้เป็นหลัก คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค รวมทั้งที่อยู่อาศัย ป่าเปรียบเสมือนซูเปอร์มาร์เก็ตขนาดใหญ่ที่ไม่ต้องจ่ายเงินในการจัดซื้อแต่ประการใด ในระบบนิเวศของป่าไม้ มีองค์ประกอบสำคัญทั้งของสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต คือพืช สัตว์ แหล่งน้ำ ดิน แร่ธาตุ อากาศที่บริสุทธิ์ รวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพ ที่มีประโยชน์ต่อการดำรงชีพของมนุษยชาติทั้งสิ้น แต่การพัฒนาประเทศไม่ว่าด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ที่ผ่านมามีการใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากรธรรมชาติในการระบบนิเวศเป็นหลัก การใช้ทรัพยากรดังกล่าวปราศจากการควบคุมและการจัดการอย่างยั่งยืน จึงมีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อประชากรในประเทศอย่างเห็นได้ชัด เช่น ความแห้งแล้ง น้ำท่วม การพังทลายของดิน การขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ ความยากจน ฯลฯ ซึ่งขณะนี้ประเทศไทยจำเป็นต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการที่จะฟื้นฟูทรัพยากรดังกล่าวให้มีศักยภาพและสมรรถภาพเช่นเดิม แต่คงจะต้องใช้ระยะเวลาที่ยาวนาน

จากผลการพัฒนาประเทศที่มุ่งเน้นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก โดยเฉพาะประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศเกษตรกรรมที่ต้องการใช้พื้นที่ในการทำเกษตร เมื่อต้องการเพิ่มผลผลิตให้จำเป็นที่จะขยายพื้นที่ป่าไม้เพื่อเปลี่ยนไปทำการเกษตรเชิงเดี่ยวมากขึ้น จึงทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่ขาดความตระหนักถึงแหล่งปัจจัย ๔ ที่ชุมชนของตนเองเคยพึ่งพิงมาในอดีต โดยการบุกรุกแผ้วถางป่าและครอบครองพื้นที่ป่า ทำให้แหล่งอาหารหรือซูเปอร์มาร์เก็ตธรรมชาติที่เคยมีหมดไป ขณะนี้ผลปรากฏชัดว่าชุมชนต้องทำการซื้อหาอาหาร ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม และการก่อสร้างเพื่ออยู่อาศัยด้วยราคาที่สูง ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นต่อไปอีก ประกอบกับประเทศเกิดวิกฤตเศรษฐกิจเช่นนี้ประชาชนทุกหมู่เหล่าได้รับผลกระทบอย่างเห็นได้ชัด อาทิเช่น ความยากจน คนว่างงาน ภาวะตลาดตกต่ำ ไม่มีสภาพคล่องทางเศรษฐกิจ ดังนั้น รัฐบาลจึงได้มุ่งเน้นแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยเน้นให้มีการส่งเสริมทำการเกษตรพอเพียงแก่เกษตรกรและชุมชนเพื่อให้มีอาหารเพียงพอสำหรับการบริโภคที่เหลือจึงทำการขายต่อไป

ดังนั้น โครงการปลูกป่าฟื้นบ้านอาหารชุมชน ก็เป็นโครงการหนึ่งที่จะช่วยให้ประชาชนในชุมชนได้ร่วมกันปลูกต้นไม้ท้องถิ่น ซึ่งใช้เป็นอาหารของชุมชนได้ในพื้นที่ที่ชุมชนได้ร่วมกันสงวนและรักษาไว้เพื่อเป็นประโยชน์ของชุมชนและสามารถใช้เป็นไม้ใช้สอยได้ในขณะเดียวกัน ซึ่งจะเป็นการสนองตอบต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของชุมชนและของชาติได้อีกทางหนึ่ง

๕. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนมีป่าพื้นบ้านเพื่อใช้เป็นแหล่งอาหารและไม้ใช้สอยตามธรรมชาติอย่างยั่งยืน
๒. เพื่อพัฒนาและสนับสนุนศักยภาพขององค์กรชุมชนให้มีความสามารถในการจัดการป่าพื้นบ้านในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๓. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนองค์กรเอกชนและองค์กรของรัฐ

๖. เป้าหมาย

๑๐ หมู่บ้าน ๒ ตำบล

๗. พื้นที่ดำเนินการ

ดำเนินงานในพื้นที่สาธารณประโยชน์หรือพื้นที่อื่น ๆ แปลงเล็ก แปลงน้อย ที่ชุมชนสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ตามความเหมาะสมในบริเวณหมู่บ้านเป้าหมาย

๘. ระยะเวลาดำเนินการ

ปี ๒๕๖๑- ๒๕๖๕ แผนการดำเนินการกิจกรรม	หน่วยนับ	ปีงบประมาณ				
		๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕
๑. ส่งเสริมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์	หมู่บ้าน	๔	๓	๓	๓	๓
๒. สำรวจและจัดทำระบบข้อมูลของหมู่บ้านเป้าหมาย	หมู่บ้าน	๔	๓	๓	๓	๓
๓. พัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ของรัฐ	คน	๑๐	๑๐	๑๐	๑๐	๑๐
๔. พัฒนาศักยภาพของราษฎรและองค์กรท้องถิ่น	คน	๙๐	๙๐	๙๐	๙๐	๙๐
๕. ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดทำเรือนเพาะชำ	หลัง	๓	๓	๓	๓	๓
๖. ส่งเสริมการเพาะชำกล้าไม้	กล้า	๓๐,๐๐๐	๓๐,๐๐๐	๓๐,๐๐๐	๓๐,๐๐๐	๓๐,๐๐๐
๗. ส่งเสริมการปลูกป่าพื้นบ้านอาหารชุมชน	ไร่	๓๐	๓๐	๓๐	๓๐	๓๐

๙. การบริหารโครงการ

๑. คณะกรรมการประจำหมู่บ้านในตำบลสระพัง,สามสวน
๒. องค์การบริหารส่วนตำบลสระพังสามสวน
๓. สำนักงานป่าไม้อำเภอบ้านแท่น
๔. สำนักงานป่าไม้จังหวัดชัยภูมิ

๑๐. งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ / แผนการใช้จ่ายเงิน

๑. ปีงบประมาณ ๒๕๖๖ เป็นเงิน	๕๐,๐๐๐	บาท
๒. ปีงบประมาณ ๒๕๖๗ เป็นเงิน	๕๐,๐๐๐	บาท
๓. ปีงบประมาณ ๒๕๖๘ เป็นเงิน	๕๐,๐๐๐	บาท
รวม เป็นเงิน	๑๕๐,๐๐	บาท

๑๑. ผลตอบแทนโครงการ

๑. ชุมชนในหมู่บ้านเป้าหมายในตำบลสระพัง มีแหล่งอาหารตามธรรมชาติซึ่งสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน
๒. ชุมชนในหมู่บ้าน องค์กรชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล หรือสภาตำบล เกิดการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันวางแผนแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาการขัดแย้งเรื่องการใช้ประโยชน์ที่ดินได้ในที่สุด
๓. เกิดกลุ่มองค์กรชุมชน ซึ่งมีความรู้ความเข้าใจ สามารถจัดการป่าชุมชนในรูปแบบป่าพื้นบ้านอาหารชุมชนได้อย่างถูกวิธีและสอดคล้องกับขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม รวมทั้งวิถีชีวิตของชุมชนในท้องถิ่นนั้น
๔. เกิดการกระจายรายได้ ลดรายจ่าย และเป็นการกระจายอำนาจการบริหารจัดการสู่ท้องถิ่น ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอนและรัฐเป็นผู้ให้การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการและวัสดุอุปกรณ์

๑๕. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร

๑. ชื่อโครงการ

เพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร

๒. ภายใต้อำนาจ

- (/) แผนถ่ายทอดเทคโนโลยี
- (/) แผนลงทุน

๓. ผู้รับผิดชอบโครงการ

- คณะกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ทุกตำบล
- องค์การบริหารส่วนตำบลทุกตำบล
- กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๔. หลักการและเหตุ

๑. เพื่อเป็นสถานที่บริการด้านการเกษตรแก่ เกษตรกร ภาครัฐ และเอกชน
๒. เพื่อเป็นสถานที่บริการข้อมูลด้านการเกษตรแก่ เกษตรกร ภาครัฐ และเอกชน
๑๐. เพื่อให้คณะกรรมการศูนย์ฯ มีความรู้ และเข้าใจในบทบาทและหน้าที่

๕. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสะดวกในการติดต่อระหว่างเกษตรกร และเจ้าหน้าที่
๒. เพื่อสื่อกลางระหว่างเกษตรกรกับเกษตรกร
๓. เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลด้านการเกษตร
๔. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของคณะกรรมการศูนย์ฯ

๖. เป้าหมาย

๑. วัสดุอุปกรณ์ สำนักงาน
๒. นำคณะกรรมการศูนย์ฯดำเนินงานผู้ประสบผลสำเร็จ

๗. สถานที่ดำเนินการ

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลทุกตำบล

๘. ระยะเวลาดำเนินการ

ปี ๒๕๖๖- ๒๕๗๐

๙. แผนการดำเนินการ

กิจกรรม	เป้าหมาย/ ปริมาณ	ระยะเวลาดำเนินการ				
		๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐
๑. จัดทำข้อมูลด้านการเกษตร						
๑.๑ จัดซื้อวัสดุ สำนักงาน	๓ ครั้ง/๓๐๐,๐๐๐ บาท	๕/๑๐๐,๐๐๐	๕/๑๐๐,๐๐๐	๕/๑๐๐,๐๐๐	๕/๑๐๐,๐๐๐	๕/๑๐๐,๐๐๐
๑.๒ สํารวจข้อมูลการเกษตร	๕ ครั้ง/๑๐,๐๐๐ บาท	๕/๕๐,๐๐๐	๕/๕๐,๐๐๐	๕/๕๐,๐๐๐	๕/๕๐,๐๐๐	๕/๕๐,๐๐๐
๒ เพิ่มประสิทธิภาพคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ						
๒.๑ อบรมคณะกรรมการศูนย์ฯ	๓ ครั้ง /๑๕๐,๐๐๐ บาท	๑/๕๐,๐๐๐	๑/๕๐,๐๐๐	๑/๕๐,๐๐๐	๑/๕๐,๐๐๐	๑/๕๐,๐๐๐
	๓ ครั้ง /๑๕๐,๐๐๐ บาท	๑/๕๐,๐๐๐	๑/๕๐,๐๐๐	๑/๕๐,๐๐๐	๑/๕๐,๐๐๐	๑/๕๐,๐๐๐
๒.๒ นำคณะกรรมการศูนย์ฯ ดำเนินงานผู้ประสบผลสำเร็จ	๓ ครั้ง /๓๐๐,๐๐๐บาท	๑/๑๐๐,๐๐๐	๑/๑๐๐,๐๐๐	๑/๑๐๐,๐๐๐	๑/๑๐๐,๐๐๐	๑/๑๐๐,๐๐๐

๑๐. ผลตอบแทนที่โครงการ

๑. มีข้อมูลด้านการเกษตรบริการแก่ผู้มาติดต่อ
๒. คณะกรรมการศูนย์ฯ และเกษตรกรอาสาที่มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบต่อหน้าที่

๑๗. ชื่อโครงการ “ปุ๋ยสั่งตัด”

ผู้รับผิดชอบโครงการ

สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านแพ้ว/ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

ลักษณะโครงการ

ตรวจวิเคราะห์ดิน เพื่อทราบความต้องการธาตุอาหารในการปลูกพืชแต่ละชนิด อบรมการผสมปุ๋ยเคมีใช้เองตามความต้องการของดิน/พืชที่ปลูก จัดทำกองทุนปุ๋ยในชุมชน

ระยะเวลาดำเนินการ

ตุลาคม ๒๕๖๖-กันยายน ๒๕๗๐

๑.หลักการและเหตุผล

ธาตุอาหารที่จำเป็นสำหรับพืช คือ N-P-K (ไนโตรเจน-ฟอสฟอรัส-โปแตสเซียม) หรือที่รู้จักกันดีในนาม “ปุ๋ยเคมี” นั้นที่ผ่านมาพบว่าเกษตรกรมักใช้ปุ๋ยเคมีตามความคุ้นเคย โดยมองข้ามไปว่าแท้จริงแล้ว ดินและพืชที่ปลูกต้องการธาตุอาหารในปริมาณเท่าไร หรือปุ๋ยสูตรที่จำหน่ายตามท้องตลาดเหมาะสมกับพืชและดินหรือไม่ จากพฤติกรรมดังกล่าวทำให้ต้นทุนในการปลูกพืชเพิ่มสูงขึ้น เพราะปุ๋ยเคมีนั้นวันจะมีราคาสูงขึ้นทุกวัน ดังนั้น “ปุ๋ยสั่งตัด” คือการใช้ปุ๋ยเฉพาะที่เฉพาะพืช ตามค่าการวิเคราะห์ดิน เจาะจงความเหมาะสมเฉพาะแปลงของเกษตรกรแต่ละราย เพราะปุ๋ยเคมีสูตรสำเร็จรูปโดยทั่วไปในท้องตลาดที่ซื้อใช้กันนั้น เปรียบกับการใส่เสื้อโหล เพราะคำแนะนำในการใช้ปุ๋ยเฉพาะข้าว จะแนะนำสูตรเดียวกัน และอัตราเดียวกันทั้งประเทศ ทั้ง ๆ ที่ความเป็นจริงแล้วปัจจัยต่าง ๆ ที่จะตัดสินใจใช้ปุ๋ย ประกอบด้วย ดิน พืช และสภาพภูมิอากาศ ถ้าหากเกษตรกรได้เข้าใจเหตุผลดังกล่าว และต้องการลดต้นทุนการผลิตโดยการให้ความสนใจ ตรวจวิเคราะห์ดินในแปลงปลูกพืชตัวเอง เมื่อทราบค่าความต้องการปุ๋ยชนิดใด จำนวนเท่าไร ก็สั่งซื้อและผสมปุ๋ยตามความจำเป็น และในการใช้ปุ๋ยเคมีควบคู่ไปกับปุ๋ยอินทรีย์ก็จะทำให้เกษตรกรลดต้นทุนการผลิต และมีรายได้เพิ่มขึ้น เป็นการพัฒนาพื้นที่การเกษตรแบบเหมาะสมและยั่งยืนต่อไป

๒.วัตถุประสงค์โครงการ

๒.๑ เพื่อลดต้นทุนในการผลิตของเกษตรกร

๒.๒ เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร

๒.๓ เพื่อให้ทราบคุณสมบัติของดิน และใช้ปุ๋ยเคมีเท่าที่จำเป็น สอดคล้องกับความต้องการของดินและพืชแต่ละชนิด

๒.๔ เพื่อเกษตรกรจะเข้าใจและพัฒนาพื้นที่ทำการเกษตรของตนเองอย่างเหมาะสมและยั่งยืนต่อไป

๓.เป้าหมาย

-ด้านปริมาณ

เกษตรกร จำนวน ๕๐๐ ราย พื้นที่ ๔,๐๐๐ ไร่

-ด้านคุณภาพ

เกษตรกรได้รับการตรวจวิเคราะห์ดินและได้รับความรู้เรื่องการใช้ปุ๋ยเคมีแบบ “สั่งตัด” ทำให้ลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มรายได้

๔.ปฏิทินการดำเนินงาน

พฤษภาคม ๒๕๖๗

เขียนโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณ

ตุลาคม ๒๕๖๘

ประชุมชี้แจงเกษตรกร

พฤศจิกายน-เมษายน ๒๕๖๘

อบรมเชิงปฏิบัติการ

พฤศจิกายน-เมษายน ๒๕๖๘	ตรวจวิเคราะห์ดิน
พฤษภาคม-กันยายน ๒๕๖๘	สนับสนุนแม่ปุ๋ยเคมี/จัดตั้งกองทุนปุ๋ย
สิงหาคม-กันยายน ๒๕๖๘	ประเมินผลโครงการและสรุปผลการดำเนินงานโครงการ

๕. รายละเอียดการใช้จ่ายงบประมาณ

- งบประมาณของหน่วยงาน

(ไม่มี)

- งบประมาณที่ขอรับการสนับสนุน

๑.ค่าใช้จ่ายในการอบรมเกษตรกร ๕๐๐ ราย	เป็นเงิน	๕๐,๐๐๐	บาท
๒.ค่าใช้จ่ายในการซื้อชุดตรวจวิเคราะห์ดิน/น้ำยา ๒ ชุด	เป็นเงิน	๑๐,๐๐๐	บาท
๓.ค่าใช้จ่ายในการซื้อแม่ปุ๋ย (N-P-K)	เป็นเงิน	๑๐๐,๐๐๐	บาท
๔.ค่าใช้จ่ายในการบริหารงานโครงการ	เป็นเงิน	๓๐,๐๐๐	บาท
๕.ค่าใช้จ่ายในการติดตาม/ประเมินผลและสรุปการดำเนินงาน	เป็นเงิน	๑๕,๐๐๐	บาท
	รวมเป็นเงิน	๒๐๕,๐๐๐	บาท

๖. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๖.๑ เกษตรกรจำนวน ๕๐๐ ครอบครัว สามารถลดต้นทุนจากการซื้อปุ๋ยเคมีได้ ๔๐-๕๐%

๖.๒ เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิม ๓๐-๔๐%

๖.๓ เกษตรกร ๕๐๐ ครอบครัว ทราบคุณสมบัติของดินในพื้นที่เพาะปลูกจากการตรวจวิเคราะห์ดิน

๖.๔ เกษตรกรสามารถพัฒนาการใช้ปุ๋ยเคมี ร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ ซึ่งเป็นการพัฒนาพื้นที่การเกษตรอย่างยั่งยืน

๗. การติดตามและประเมินผล

๗.๑ ติดตามจากการนำตัวอย่างดินมาวิเคราะห์และการการคำนวณการใช้ปุ๋ย “สั่งตัด” แก่เกษตรกร

๗.๒ สรุปผลการดำเนินโครงการเป็นรูปเล่ม

๑๘. ชื่อโครงการ “ป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยใช้สารชีวภัณฑ์”

ผู้รับผิดชอบโครงการ

สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านแพ้ว, ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ลักษณะโครงการ

อบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน โดยเน้นการใช้ชีววิธีและศัตรูธรรมชาติ เพื่อลดการใช้สารเคมี ซึ่งเกษตรกรสามารถผลิตใช้เองได้ ทำให้ลดต้นทุนการผลิตและปลอดภัยต่อร่างกายของเกษตรกรและผู้บริโภค กิจกรรมต่าง ๆ จะขับเคลื่อนโดยศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ระยะเวลาดำเนินการ

ตุลาคม ๒๕๖๗ – กันยายน ๒๕๖๘

๑. หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันการผลิตพืชเศรษฐกิจแต่ละชนิดนั้น มีปัญหาการระบาดของโรคแมลงศัตรูพืชในระลอกที่รุนแรงกว่าในอดีต สาเหตุเนื่องจากสภาวะโลกร้อน และการเสียดุลทางธรรมชาติในพื้นที่ทำการเกษตร อันเป็นผลมาสืบเนื่องมาจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในปริมาณมาก ส่งผลให้ศัตรูพืชพัฒนาพันธุ์กรรมและปรับตัวต่อสารเคมีขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้เกษตรกรต้องเพิ่มปริมาณและใช้สารเคมีชนิดที่มีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ จึงพบปริมาณสารพิษตกค้างในร่างกาย ผลผลิต และสิ่งแวดล้อม

๒. วัตถุประสงค์โครงการ

- ๒.๑ เพื่อลดการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช
- ๒.๒ เพื่อลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร
- ๒.๓ เพื่อความปลอดภัยของร่างกายเกษตรกรและผู้บริโภค
- ๒.๔ เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและความสมดุลในพื้นที่ทำการเกษตร

๓. เป้าหมาย

- ด้านปริมาณ เกษตรกรจำนวน ๕๐๐ ราย พื้นที่การเกษตร ๓,๕๐๐ ไร่
- ด้านคุณภาพ เกษตรกรและผู้บริโภคจำนวน ๕,๐๐๐ ราย มีความปลอดภัยจากสารพิษตกค้างในร่างกาย

๔. ปฏิทินการดำเนินงาน

พฤษภาคม ๒๕๖๗	เสนอโครงการเพื่อขอรับสนับสนุนงบประมาณ
ตุลาคม ๒๕๖๗	ชี้แจงโครงการ
พฤศจิกายน-ธันวาคม ๒๕๖๘	อบรมเกษตรกร
มกราคม-กันยายน ๒๕๖๘	ผลิตสารชีวภัณฑ์และแมลงศัตรูธรรมชาติ เพื่อจ่ายให้เกษตรกรนำไปใช้
พฤษภาคม-กันยายน ๒๕๖๘	ติดตามผลการดำเนินงานโครงการ
กันยายน ๒๕๖๘	สรุปผลการดำเนินงานโครงการพร้อมรูปเล่ม

๖. รายละเอียดการใช้จ่ายงบประมาณ

-งบประมาณของหน่วยงาน (ไม่มี)

-งบประมาณที่ขอรับการสนับสนุน

๑. ค่าใช้จ่ายในการอบรมเกษตรกร ๕๐๐ ราย เป็นเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท

๒. ค่าใช้จ่ายในการซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตสารชีวภัณฑ์ เป็นเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท

๓.ค่าใช้จ่ายในการติดตามผลและประเมินโครงการ

เป็นเงิน ๑๕,๐๐๐ บาท
รวมเป็นเงิน ๑๑๕,๐๐๐ บาท

๖.ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ๖.๑เกษตรกรและผู้บริโภค จำนวน ๕,๐๐๐ ราย
- ๖.๒เกษตรกรอย่างต่ำ ๕๐๐ ราย สามารถพึ่งพาตนเองได้
- ๖.๓ลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร

๗.การติดตามและประเมินผล

- งวดที่ ๑ ประชาคม,เก็บข้อมูล ประมวลผลความรู้ความเข้าใจและความต้องการของชุมชน
- งวดที่ ๒ ติดตามผลระหว่างการดำเนินงานโครงการ
- งวดที่ ๓ ติดตามประเมินผลเมื่อสิ้นสุดโครงการ พร้อมแบบรายงานโครงการสรุปเป็นรูปเล่ม

๑๙. ชื่อโครงการ ผลิตข้าวมะลิอินทรีย์

๑. ภายใต้อาณัติ

- (/) ถ่ายทอดเทคโนโลยี
- (/) แผนการลงทุน

๒. ผู้รับผิดชอบโครงการ

- คณะกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลทุกตำบล
- องค์การบริหารส่วนตำบลทุกตำบล
- กรมส่งเสริมการเกษตรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๓. หลักการและเหตุผล

- เพื่อผลิตข้าวให้ปลอดภัยจากสารพิษ
- เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตร
- เป็นแหล่งเรียนรู้ในการผลิตข้าวอินทรีย์ในพื้นที่
- เพื่อให้ผู้บริโภคได้บริโภคอาหารที่ปลอดภัย

๔. วัตถุประสงค์

- เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในการผลิตข้าวอินทรีย์
- เพิ่มมูลค่าผลผลิตข้าวและเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ผลิต
- เพิ่มทางเลือกในการผลิตให้กับเกษตรกร
- ผู้บริโภคได้บริโภคผลผลิตที่ปลอดภัยจากสารพิษ

๕. เป้าหมาย

- พื้นที่การผลิตในทุกตำบลจำนวน ๕๐๐ ไร่
- เกษตรกรผู้ร่วมโครงการ จำนวน ๑๕ หมู่บ้าน

๖. สถานที่ดำเนินการ

เกษตรกรที่ทำนาในหมู่ที่ ร่วมโครงการจำนวน ๑๕ หมู่บ้าน

๗. ระยะเวลาดำเนินงาน

ปี ๒๕๖๖-๒๕๗๐

๘.แผนการดำเนินงาน

กิจกรรม	เป้าหมาย/ ปริมาณ	ระยะเวลาดำเนินการ(ปี)				
		๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐
๑.คัดเลือกพื้นที่และเกษตรกรผู้ร่วมโครงการ	๔๕๐ ราย	๕ หมู่บ้าน	๕ หมู่บ้าน	๕ หมู่บ้าน	๕ หมู่บ้าน	๕ หมู่บ้าน
๒.จัดหาเมล็ดข้าวพันธุ์ดี	๑๕,๐๐๐ กก.	๑๕,๐๐๐ กก.	๑๕,๐๐๐ กก.	๑๕,๐๐๐ กก.	๑๕,๐๐๐ กก.	๑๕,๐๐๐ กก.
๓.แนะนำวิธีการผลิต การดูแลรักษา ป้องกัน กำจัดแมลงศัตรูพืช ตลอดจนการเก็บเกี่ยว	๔๕๐ ราย	๑๕๐ ราย	๑๕๐ ราย	๑๕๐ ราย	๑๕๐ ราย	๑๕๐ ราย
๔.นำเกษตรกรดูงานการผลิตข้าวอินทรีย์	๔๕๐ ราย	๑๕๐ ราย	๑๕๐ ราย	๑๕๐ ราย	๑๕๐ ราย	๑๕๐ ราย
๕.ติดตามประเมินผลการดำเนินงาน	๔๕๐ ราย	๑๕๐ ราย	๑๕๐ ราย	๑๕๐ ราย	๑๕๐ ราย	๑๕๐ ราย

๙.ผลตอบแทนทันทีโครงการ

- ๑.เกษตรกรได้เรียนรู้วิธีการผลิตข้าวมะลิอินทรีย์อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ
- ๒.สามารถเพิ่มมูลค่าข้าวมะลิจำหน่ายได้ราคาดีเกษตรกรมีรายได้เพิ่ม
- ๓.ผู้บริโภคได้บริโภคข้าวมะลิที่ปลอดภัยจากสารพิษ
- ๔.ทำให้เกษตรกรผู้ผลิตมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น